Reflexer

Bokutgåva

Hugo Gebers förlag, Stockholm 1901.

FÖRETAL.

Då den historia, hvars hufvuddrag jag på efterföljande blad sökt framställa, omtalades för mig af en person, som stod berättelsens hjälte mycket nära, tycktes mig det egendomliga ämnet värdt att litterärt behandlas, helst hufvudpersonen tillhörde en af landets kända och ytterst intelligenta familjer. I fem år har jag emellertid betänkt mig på saken, ty den hade icke endast stora svårigheter vid behandlingen, utan jag kände, på samma gång ämnet lockade mig, en viss tvekan att upptaga det. Som jag emellertid märkte, att jag hade svårt att förjaga det ur mina tankar, och att det stod hindrande i vägen för annan produktion, grep jag slutligen verket an.

Skulle denna själshistoria kunna tilltala några få, så som den i all sin underlighet har tilltalat mig, så är det nog det högsta jag af min anspråkslösa framställning kan begära.

Förf.

PÅ en kullfallen trädstam sutto en gosse och en flicka. Bakom dem låg den stora, djupa skogen, framför dem gick landsvägen i krökar mellan ängar och gärden. En liten gångstig gick från vägen ned emot älfven, öfver hvilken en smal spång ledde till andra stranden. Älfven var bred och strid och bildade litet längre ned ett vattenfall, hvars brus och dån hördes vida omkring. Hammarslagen från den stora fabriken, hvars maskiner älfven genom starka fördämningar tvingades att drifva, ljödo taktmässiga och jämna, och bakifrån hviskade de högstammiga furorna sitt mystiska, susande språk.

Barnen voro tvillingsyskon, mycket rika på ägodelar, men fader- och moderlösa. De uppfostrades af sin förmyndare, som ägde fabriken. Vintrarne tillbringade de i staden, där de gingo i en samskola, somrarne däremot sprungo de fria omkring bland fält och ängar. Hon, Eleonore, var munter och glad, modig och kraftig; alla möjliga upptåg hittade hon på, simma kunde hon som en fisk och klättra i de högsta träd, hon var främst i gymnastiken och i skolans alla lekar, medan han, Walter, mera spensligt byggd, hade ett inåtvändt, drömmande sinnelag, var fallen för att lösa svåra problem och afskydde af allt hjärta allt, hvad sport och kroppsöfningar hette. Han trifdes bäst, när han fick grubbla öfver någon invecklad rättegång, som tidningarne berättade, eller utfundera de dolda motiven till brukspersonalens företag, deras ställning gentemot arbetsgifvare och konsumenter och annat i samma väg. Till anletsdragen voro de nästan häpnadsväckande lika, men trots deras skiljaktighet i själsanlag voro de förenade af en äfven bland syskon ovanligt öm vänskap. Någon tvist om mitt och ditt hade mellan dem aldrig kommit i fråga. Deras största glädje var att gifva åt hvarandra, det fanns ingen ansträngning, som syntes dem för svår, när de kunde hjälpa den ena den andra, och ingen fröjd skattade de högre än den att få vara tillsammans. De voro också helt och hållet ensamma i världen, utan släktingar, utan något minne af föräldrar och föräldrahem, men de saknade allt detta mindre än andra föräldralösa barn, emedan den ömsesidiga kärleken fyllde alla barnahjärtats behof af ömhet. De voro nu tolf år gamla och motsågo med bäfvan hösten, då Walter skulle söka sig in i en goss-skola. Äfven nu pratade de om den förestående flyttningen.

»Jag skall lära mig engelska, var säker på det», sade Walter. »Du behöfver inte alls vara orolig. Jag skall hjälpa dig med läxorna i alla fall.»

»Åh, du får väl tillräckligt att göra med latinet,» sade Eleonore. »Och hur skall det gå för dig med gymnastiken bland så mycket pojkar?»

»Den, som kunde få sjukbetyg och slippa den ändå», sade Walter suckande.

»Ja, den som vore fri från hela surfven», sade Eleonore, »då skulle vi köpa oss en egendom, du och jag, och jag skulle sköta åkerbruket, rida omkring ägorna och hälsa på i torparstugorna och du — du skulle sköta »

»Ja, hvad skulle jag sköta?» sade han.

»Jo, du skulle sköta hushållet», sade hon skrattande, »för det tycker jag inte alls om.»

»Fy, Eleonore», sade han.

»Nej, nu vet jag. Du skulle sköta räkenskaperna, alla de stora böckerna, och om det blef någon tvist eller några klagomål öfver mig kanhända, så skulle du reda upp det och ställa det tillrätta.»

»Ja, det skulle jag alldeles säkert», sade Walter med mycken bestämdhet, »och då skulle jag köpa dig allt möjligt vackert, du skulle gå klädd som en prinsessa. Allt det vackraste, som kunde fås för pengar, skulle du få. Du skall få se, att jag skall göra det. Du skall bli den finaste flicka i Sverige, det lofvar jag dig, så visst som att jag lefver.»

»Topp», sade hon, »gif mig tummen på det.»

De berörde hvarandras tummar.

»Litar du riktigt säkert på mig nu?» sade Walter.

»Ja, det förstås, och om inte pengarna räcka, så får du själf gå i säck och aska. Ack, du dumma pojke!» Hon reste sig upp och ruskade honom lekfullt i axlarna. »När skall jag få dig att bli duktig och morsk som jag.»

Walter skakade af sig hennes tag med en skymt af otålighet. »Jag tycker, att du aldrig skulle vara annorlunda än du är», sade han.

»Ja, vet du, när jag rätt tänker efter, så vill jag inte heller ha dig på annat sätt. Kanske att det just är, för att du är som du är, som jag tycker så mycket om dig. Jag vet i alla fall, att du inte är någon mes. Men nog kunde du lära dig att simma alltid, när du nu kunde få lära det af magistern.»

»Jag tänker göra det,» sade Walter och reste sig upp, och öfver hans drag lade sig ett uttryck af kraft, som gjorde ett starkt intryck på systern. Jag tänker lära mig allt möjligt för att göra dig heder.»

»Inte något ondt och odygdigt bland pojkarne i skolan», sade hon. »Kom ihåg, att det är jag som har rättighet till odygden.»

»Nej, aldrig något ondt», sade han allvarsamt och med ett drömmande uttryck, »det skulle inte göra dig heder.»

I detsamma hörde de en klocka ringa borta vid fabriken. Det var matklockan, som ringde ett.

»Så där ja», sade hon suckande och reste sig, i det hon ref af några grässtrån. »Nu blir det att gå tillbaka till läsningen och magistern. Usch, den här sommarläsningen! — Vill du slå vad med mig, att jag kan gå på

räcket öfver spången,» ropade hon, i det hon sprang nedför backen.

»Nej, nej, Eleonore, var inte spritt galen», skrek han, men hon var redan uppe på räckets smala kant och började, balancerande med utsträckta armar, att gå framåt.

Han blef likblek af förskräckelse. Han vågade icke följa henne af fruktan att rubba hennes jämnvikt. Han vågade icke ens tala; hans klara förstånd, hans skarpa hågkomst, hade genast sagt honom, att midt på spången var räcket bristfälligt. Han kunde ej draga andan. Han såg, hur hon gick lugn och oförvägen, och han började hoppas, att det galna vågstycket skulle sluta väl, då det hördes ett krasande på spången. Räcket hade brustit, och Eleonore störtade handlöst i vattnet, i den djupa, breda, forsande, uppslukande älfven.

Han betänkte sig icke en sekund. Utan besinning, drifven endast af kärlekens och fasans vanvettiga ifver, rusade han fram på spången och kastade sig hufvudstupa i vattnet efter henne.

Hon hade summit modigt och kraftigt, men strömmen var stark, hvirfveln hade fattat henne och dragit henne ned. Han, som icke kunde simma, hade kommit med forsen emot några fiskredskap, som lågo kvar sedan föregående kväll. Där funno honom fabriksarbetarne, när de gingo hem till middagsrasten. Man trodde, att han var död, och timmar gingo, innan han återkallades till lifvet. Hon återfanns aldrig. Älfven hade fört hennes unga kropp med sig till det vida hafvet. Då Walter småningom frisknade till, hade han ingen mera på jorden, som tillhörde honom — icke ens en graf! Men denne gosse hade alltifrån början en utpräglad karaktär, hvilken utformades än mera af sorgen. Han talade aldrig om händelsen. Hans blick var sådan, att den förstummade hvarje fråga och höll på afstånd hvarje förtroende och hvarje påträngande af vare sig nyfikenhet eller deltagande. Systerns älskade namn gick aldrig öfver hans läppar.

LÄKARENS mottagningsrum stod tomt. Den siste patienten var inne, han, som tåligt väntat och med en skakning på hufvudet afböjt hvarje erbjudande att inträda, då hans tur kom, han, som väckt damernas nyfikenhet genom sitt distingerade utseende, och herrarnes motvilja genom sitt reserverade och strama sätt. Ty det kan finnas något retsamt i sättet till och med bara om en person sitter på en stol i en läkares väntrum. Föremålet för de besökandes undrande blickar var dock alldeles omedveten om det intresse han väckte. Hans stela hållning, hans skarpa genomträngande blick, det sätt, hvarpå han då och då pressade läpparna tillhopa, gällde alls icke människorna omkring honom, hvilka under denna pinsamt långa timme knappast existerade i hans medvetande; alla dessa tecken på stark spänning gällde helt och hållet honom själf. Ty han kämpade häftigt i sitt inre. Under hans kalla yttre dolde sig dystra kval; två gånger hade han rest sig för att gå sin väg, och det fordrades en stor kraftansträngning af hans, i de flesta fall starka vilja, för att förmå honom att åter sätta sig. Inom honom kämpade ett dagtingande, en tvekan, ett »antingen eller», ett »skall jag» eller »skall jag icke», som plågat och pinat honom nu i månader, eftersom han visste att på hans beslut kunde hans framtid, hans lifs lycka bero. Skulle han ha det modet att uttala till denne man, som han icke kände, en bikt, ett meddelande, som ingen på jorden hittills mottagit af honom?

Men så småningom hade den ene efter den andre af de besökande aflägsnat sig. Så djupt var han försjunken i sitt grubbel, att han icke märkt, när den siste gått genom rummet, och det var först, när stämman ljöd från den halföppnade dörren till det inre rummet: »Var god och stig in», som han kom till insikt om, att nu var stunden verkligen kommen.

Besöket varade länge, men slutligen öppnades dörren, och han kom ut. Han följdes af läkaren, en äldre man, liten med hög, kal hjässa, milda, nästan barnsliga drag kring mun och haka, men i de ljusa, färglösa ögonen en blick, som stundom kunde, genomträngande glasögonen, hastigt, stickande som en pil, genomborra patienten som det tycktes både till kropp och själ. Hans ögonlock lyftes sällan, han gjorde de frågor, som hörde till diagnosen med nedslagna ögon, sakta, trummande med fingrarna på bordet (hvilket af klena

människokännare betecknades som likgiltighet) men ett, tu, tre vid en viss punkt var blicken där, och den besökande kände sig med ens genomskådad, blottad inför detta milda ansikte icke blott till sina krämpor utan till hela sin personlighet. Denne läkare hade valt att stanna i en mindre stad, därför att han afskydde all slags flärd och hufvudstäder först och främst, och emedan han älskade sina böcker och en måttlig men grundligt skött praktik. Oaktadt han var så liten och klent byggd, var det något i hans väsen, som gaf intryck af makt, och den reslige unge mannen framför honom föreföll svag i jämförelse med honom. Så starkt präglades han af viljans och andens öfverlägsenhet.

»Jag tackar er, doktor Esben», sade den unge, i det han förde handen till bröstfickan. »Jag — samtalet har varit så helt och hållet uppslukande all min själskraft, att jag totalt glömt — förlåt ..»

»Håll», sade läkaren småleende. »Jag har ju icke skrifvit något recept.»

»Jag vet nog, att ett sådant samtal som vårt aldrig kan ersättas. Jag tackar er för hvarje ord ni sagt mig, men allra mest tackar jag er för, att detta är det första småleendet, jag ser på edra läppar», sade den unge mannen och drog fram sin plånbok.

»Jag småler aldrig åt något mänskligt lidande, därtill har jag sett för mycket. Nej, herr häradshöfding — allvarsamt — jag vill inte ha några pengar. Jag kan försäkra, att jag behöfver inte vara en sådan gammal idealist, som jag är, för att veta, att det finns psykiska företeelser, som alls icke ha något att göra med kött och blod, som ensamt ha att göra med själen, och för sådana föreskrifver jag icke piller eller tar betalt för ett råd.»

»Ni har varit mycket god mot mig», sade den unge mannen med vek röst, »och jag vill icke såra er med att insistera. Detta besök har i alla fall gifvit mig någon tröst. Lyckan att en gång i lifvet få tala ut, om icke mera. Ett sådant tillfälle återkommer aldrig.»

»Och hvarför icke?»

»Hela min natur uppreser sig däremot. Jag är, trots allt, stolt, herr doktor. Och det finnes säkert ingen enda mer i detta land, som skulle behandla mig som ni har gjort.»

Läkaren stod några ögonblick tyst med nedslagna ögon och ett uttryck af så intensivt tankearbete, att det försatte alla hans drag i spänning.

Den unge mannen fortsatte med en stämma, som alltmer började skälfva af sinnesrörelse: »Jag kan icke nog tacka er, för att ni tålmodigt hört på mig. Denna halftimme har varit för mig den största lisa, jag någonsin känt. Hvad det kostade mig att tala med er, kan ni aldrig ana.» Han skakades af en rysning.

Då slog läkaren med ens upp ögonen, och den genomborrande blicken träffade blixtsnabbt den unge så plötsligt och skarpt, att han nästan hajade till.

»Hör noga på, hvad jag nu säger er», sade läkaren, »ty vi träffas nog icke mer. Jag vet, att ni icke återkommer till mig. Ni har en slöja för er själs öga, som förblindar er. Laga att ni får se med en annans ögon, med dens, som det närmast gäller. Kom ihåg — icke genom öronen utan genom synen. Ingen berättelse — men en bild — — verkligheten. Har ni det moraliska modet, då skall det kanske reda sig för er.»

»Men det moraliska modet skall jag aldrig få», sade den unge, i det han åter skakades af en rysning, »hu — nej —, ty betänk ändå, doktor, att, om jag kunde göra en vinst — hvilket vore så ytterst osäkert, ty jag förstår er sinnrika tankegång, jag skulle själf gripas af fasa genom att se en annans fasa, så komme den helt visst att köpas med lifslång förlust, ty den fasan skulle kanske aldrig kunna öfvervinnas. Ty det kan väl

aldrig vara er mening, att jag — — på förhand —?»

»Nej — nej», sade läkaren, — »efteråt» ..

»Och då vore det en grymhet — då gafs det inte längre något val.»

»Allt beror på, hur pass ni kan lita på kärleken.»

»En människa är bara en människa», sade han med ett leende, hvars dysterhet var nästan hemsk, »och en kvinna är en kvinna. Jag tror nästan att jag hellre skulle se, att jag *icke* kunde lita på den härvidlag.» Med samma bittra leende.

»Det tror jag, att jag håller med er om, åtminstone i första stadiet. Jag kan emellertid icke ge er något annat råd. Samla allt ert mod, jag kan ej säga mer. *Det fins psykiska företeelser, som endast låga själar betrakta vulgärt.* De höra till Satans djupheter, han, som förstår att begagna äfven det bästa till vårt fördärf. Men jag tror på en försyn. Gör ni detsamma. Farväl, min herre.»

Han räckte den unge mannen allvarsam sin hand, och de skildes åt.

————

DET var en vacker sommardag. Middagsbordet stod dukadt under de lummiga lindarna på Brobylunds stora gårdsplan. Vinkarafferna saknades ännu, ty herrn i huset hade icke återkommit från extra tinget, som hade lockat hela ortens befolkning till tingshuset, och vinet hörde till herrns område; men eljes blixtrade bordet af silfver och kristall, helst då solstrålarna då och då silade igenom trädens täta löfverk, när någon vind satte det i rörelse.

Ljust klädda tjänsteflickor gingo fram och tillbaka mellan köksdörren och bordet och slutligen kom en ung flicka hastigt från verandan, bärande den höga silfverskålen fylld med bakelser.

»Kan du inte hjälpa till en enda smul», ropade hon till en annan ung flicka, hvilken satt i verandans bortersta hörn och läste. »Du kunde åtminstone bryta serveterna, det *vet jag*, att du kan.»

»Åh, ni hinna så väl med dukningen, innan främmandet kommer», svarade den tilltalade utan att se upp.

»Men jag är inte precis här för att alla omsorgerna skola kastas på mig, det vet du mycket väl, Ragna. Jag hjälper ju gärna till, men nog kunde du också omaka dig en smula.» Orden läto missnöjda, men leendet på den talandes ansikte förtog alldeles deras skärpa. »Se så, res nu på dig, Ragna, där på bordet ligga serveterna.»

»Det är då inte möjligt att undkomma dig, Fanny», sade Ragna och reste sig motvilligt. »Du vet ju, att jag afskyr hushållsbestyr.»

»Det är allt åtskilligt, som jag också afskyr», sade Fanny, som återkommit till verandan, sedan hon satt skålen på bordet och nu ifrigt hjälpte sin kusin med serveterna, »men aldrig kan jag väl afsky att hjälpa till, när jag ser, att jag behöfs. Då tycker jag, det skulle kännas riktigt förödmjukande att sitta och se på.»

»Jag kan aldrig tro, att du riktigt innerligt afskyr någonting. Du är ju alltid så förnöjd.»

»Jaså, du har inte märkt det. Nå, det bevisar bara, att jag har självbehärskning. Jag har nog i alla fall reda på åtskilligt själf.»

»Fy, hvad ni, nutidens flickor äro öfverdrifna i ert tal», hördes en röst från den öppna matsalsdörren. »Här

har jag hört afsky och afsky flere gånger. Passar det ordet för kvinnoläppar, vill jag fråga?»

»Kära mamma, vi äro inte konventionella, det kan du vara glad åt. Dessutom har du ju själf uppfostrat mig, och du måste väl i alla fall medgifva, att liten smula afsky är bättre än att tycka ingenting. Jag tvärtom riktigt älskar min afsky.»

»Se nu igen, hur öfverdrifvet du pratar», sade patronessan Helmer, i det hon kom fram i dörröppningen. »Jag skall berätta dig, Ragna, att om man vänjer sig att beständigt öfverdrifva, blir man till slut osann till hela sin natur. Men jag begriper inte, att inte pappa kommer.»

»Klockan är inte mer än ett ännu», sade Fanny, »det intressanta målet tar väl god tid, tänker jag. Vi få nog vänta med middagen. Om nu domen faller efter farbrors önskan, så blir väl hela middagen bara ett firande af dagens hjällte.»

»Du skall inte säga »efter farbrors önskan», sade fru Helmer rättande. »Pappa har bara haft sina åsikter om den här hemska och invecklade saken, alldeles motsatta alla andras här på trakten, och pappa tror, att den nye vikarierande domarens gå i samma riktning. Det har han tyckt sig märka vid förra tinget på hans sätt att föra ransakningen. Det är nog skälet, hvarför pappa fattat så stort intresse för honom, och hvarför han ställt till den här middagen.»

»Vi äro också så intresserade, Ragna och jag», sade Fanny skrattande.

»Jag undanber mig», sade Ragna. »Jag är inte det minsta intresserad för häradshöfdingen, fast pappa med sitt beständiga tal lyckats väcka min undran öfver själfva rättegången.»

»Ja, för du är inte intresserad för någon människa, sedan du kom hem från din resa. Har jag inte rätt faster? Ragna är ju alldeles förändrad. Hon har blifvit så tyst och drömmande. Hon har bestämdt träffat någon därute. Se bara på henne, så hon rodnar.»

»Usch, hvad du är stygg», sade Ragna och vände sig bort, medan modern kastade en orolig blick på henne. »Hur kan du begära, att jag skall intressera mig för en människa, som jag aldrig sett, bara därför, att pappa tycker, att han för en rättegång på ett öfverlägset sätt. Han har ju hittills afböjt alla försök att få honom in i ortens sällskapslif. Det tycker jag smakar af sårande högdragenhet.»

»Du borde intressera dig för honom, därför att han i alla fall kommer att höra till trakten. Jag kan slå vad om, att, ifall han lyckas uppreda den här trassliga härfvan, så kommer farbror att arbeta allt hvad han förmår, för att han skall få domsagan, när gamle Bohm tar afsked.»

»Ja, gärna för mig. Nog kan jag bära den tillökningen i vårt umgänge med jämnmod. Men eljes kan jag berätta dig, att Stockholmssnobbar är det värsta jag vet. Finns det något vidrigare än det där jäktandet att säga en kvickhet, det där pratet om rakt ingenting. Då kan man så gärna sitta bredvid hvarandra och tiga. För öfrigt tror jag, att det är du, som blifvit alldeles yr i hufvudet af allt prat om rättegången.»

»Om ni nu ville vara så snälla och inte vara yra i hufvudet», sade fru Helmer, »för där kommer pappas vagn nere i allén, och nu få vi skynda oss.

När vagnen i en båge kring blomsteranläggningen körde fram till trappan, rusade båda flickorna ned för att öppna vagnsdörren.

»Nå, hur gick det?» ropades på en gång.

»Så, så, lugna er nyfikenhet. God middag, gumman — jag ser, att ni varit flitiga, medan jag varit borta —» med en blick på det dukade bordet. »Spänn bara ifrån hästarne, Carlson, men sela inte af. Du skall fara ner

till tingshuset och hämta häradshöfdingen klockan half tre.» Därmed gick patronen upp och satte sig på verandan.

»Så sent — då få ju de andra vänta. De äro bjudna till två.»

»Ja, det kan inte hjälpas. Häradshöfdingen kunde inte komma förr.»

»Har man hört något så oförsynt. Hela sällskapet skall vänta, för att en ung herre skall hinna ligga och dra sig på en soffa eller röka en cigarr», utbrast Ragna harmset.

»Åh, lugna dig», sade fadern. »Han behöfver nog hämta sig efter sitt ansträngande arbete i dag. Det var riktigt synd om honom. När han hållit på i fyra timmar och klockan var inemot ett, började kallsvetten sippra ut på hans panna, och jag trodde karlen skulle svimma. Ja, vet ni, den här processen var intressant så det förslog. Ni borde ha varit med. Han stängde bokstafligen in dem i en inhängnad af bevis, så att de icke kunde finna en utgång, och till slut måste den ena bekänna. Ja, att allt det här skulle kunna uppdagas efter så många år, det kunde då ingen människa tro. Nu få de där bofvarne gå ifrån egendomen, punga ut med hela arfvet och komma inom lås och bom därtill. Också blef det ett gratulerande, som häradshöfdingen fick taga emot från höger och vänster, när ransakningen ändtligen var slut. Men det går inte an, att jag sitter här längre och pratar. Har du vinkarafferna i ordning?»

»Ja visst — inne på salsbordet. Skynda er upp och kläd er nu, flickor.»

Flickorna försvunno uppför trappan, och patronen vände sig mot sin fru. »Ser du, hur vackert här är, gumman?» sade han. Hon kom fram till honom, och han lade armen om hennes lif. »Det är underligt att tänka, att vi började med två tomma händer. Jag tycker, att vi ha så mycket att vara tacksamma för, du och jag. Det är också godt att veta, att det har gått ärligt till. Men vet du, när jag reste hem, så tänkte jag på den där gumsen, som torparen köpte. Han var nog inte frisk, efter han dog så snart efter köpet.»

»Kära Gustaf, det är minst tolf år se’n», sade fru Helmer och smålog.

»Ja, men i alla fall. Här har du ett par tior», fortsatte han och tog upp plånboken.

»Torparen är ju död, men sonen lefver. Ge honom dem, eller ge dem åt hustrun. Vill du göra det, är du snäll.»

Hon tog tiorna och böjde sig i detsamma ned och kysste honom på pannan.

En half timme senare började gästerna komma. Kronofogden Grönberg, en lång, torr, ytterligt mager man, på hvilken armarne slängde, som om de sutit på trådar, närsynt med skarpt utspända, rörliga näsborrar, hvilket gaf honom utseende af att mottaga alla sina intryck genom luktsinnet, och som med lorgnetten på näsan begagnade första lämpliga tillfälle att med krökt rygg och en viss snörflande fnysning granska smörgåsbordet. Han hade dessutom en vana att draga upp öfverläppen och visa alla de stora hvita tänderna, när han åt, hvilket gaf honom tycke af någon sorts rofdjur. Hans fru, liten, rund och humoristisk, hade en stark svada, men saknade icke kvickhet och var för öfrigt noga underrättad om alla traktens skvallerhistorier. Det hörde till hennes ärelystnad att vara den första, som visste alla nyheter och visste dem säkert.

Prosten Lindén, mager, enkel, människovänlig med något genomgående ärligt i sitt utseende, prostinnan lång, styrande, skarp, med händer, som skvallrade om grytor, och klädningsärmar af något urmodig snitt. Häradshöfding Bohm, gammal, sjuklig, men högväxt och nobel, sonen Ivar, kandidat med spelande ögon, full af skämt och upptåg, och brorsdottern Emma Bohm, som skötte farbroderns hushåll, intagande och behaglig, med ett hjärtevarmt uttryck i ögonen. Brukspatron Hammar, med stor guldkedja på västen, rörlig,

öppen och gladlynt med vackert sätt att tala och smittande skratt. Hans dotter Anna, gift med ortens läkare, doktor Pålson, som, oaktadt sin låga röst och sitt stillsamma sätt, hade kring mun och haka drag, hvilka talade om okuflig energi och oböjlig envishet. Man påstod, att hon var en afbild af sin mor, hvilken dött för tre år sedan. Hennes man, doktorn, var en mera loj och trög natur, och malisen påstod, att han helt och hållet lät sig ledas af sin hustru.

Alla dessa människor hade blifvit mottagna med vanlig landtlig hjärtlighet och gingo nu i grupper och betraktade blomsteranläggningarna, som i rikt fyllda, uddiga rabatter kantade den stora gården.

Fanny sysslade ännu vid middagsbordet, men Ragna talade med fru Grönberg, som alltid roade henne.

»Kan fröken tänka sig», sade ifrigt den lilla frun, »att fröken Frisk fått sig en ny tjänstflicka och en ny rullstol på samma gång. Flickan är den åttonde på sista halfåret. Vi foro just förbi dem, när de knogade uppför toppen af Vrenabacken, och jag tänkte, att, blir inte den också snart 'förskjuten', så vore det underligt.»

Ragna skrattade men lämnade henne därefter för att på verandan ordna en flaxande gardin.

»Kanske vi kunna börja med smörgåsbordet, medan vi vänta på häradshöfdingen», sade fru Helmer, som sett, hur kronofogden för tionde gången passerat platsen och med enkeltjusaren i ögonvrån inspekterat assietterna.

»Ja, klockan är snart tre nu, jag tycker vi kunna börja. Han kan inte dröja länge.»

I detsamma hördes hästtraf, och från den genom parken krökta backen, som ledde upp till gården kom det vackra ekipaget framrullande.

Ragna stod kvar på verandan. Hon var sysselsatt med att reda snöret till en af de rödrandiga persiennerna, hvilket trasslat sig, och vände ryggen åt gården, när vagnen körde upp. Gästerna nalkades i små grupper. Värdfolket stod på trappan.

Den unge mannen, som setat tillbakalutad mot dynorna, hoppade ur. Han var lång och bredaxlad, med bleka, bestämda drag. Ögonen, hvilka sutto för nära ihop, voro skarpa och genomträngande, läpparne, som voro något för tunna, hade en ovanligt behaglig mejsling, fullt synbar eftersom han var slätrakad, hufvudet satt nästan för högburet, med en särdeles vacker form på nacken och partierna kring örat och kinden. Oaktadt man nästan om hvarje drag af hans ansikte kunde yttra ett »något för mycket», så gaf det hela ett ovanligt pikant och distingeradt intryck.

»Välkommen», ropade patron Helmer emot honom med den vanliga landtliga och enkla hjärtligheten och rättframheten. »Den som väntar på något godt, väntar aldrig för länge.»

Men häradshöfdingen var hvarken enkel, landtlig eller hjärtlig. Hans sätt var tvärtom i hög grad kallt och reserveradt. Det fordrades mycket för att hos honom framkalla den verkliga människa, som dolde sig under hans afvisande yta.

Också verkade hans hälsning som en kall dusch på det vänliga och tillmötesgående sällskapet.

»Jag förmodar, att patron Helmer med det goda menar de dukade borden», sade han artigt, men utan något leende. »Jag ber särskildt värdinnan om ursäkt, att jag låtit vänta på mig.»

Han bugade sig mot frun, och under det han så gjorde, fingo hans drag ett blidare uttryck.

Ragna hade hört vagnen köra fram till trappan, men med en tyckmycken envishet hade hon fortsatt att reda

sitt trassliga snöre, till dess hon lyckades att draga upp persiennen. Någon nyfikenhet skulle han då åtminstone icke finna hos henne. Men vid ljudet af hans röst ryckte hon till så häftigt, att hon släppte snöret, innan hon hunnit fästa det, och persiennen rullade ned med häftigt rassel.

Häradshöfdingen skyndade fram. »Får jag lof att hjälpa er», sade han. Han såg hur hennes hand darrade. »Ni blef rädd, fröken Helmer», sade han, »och det var icke underligt. Den gjorde ett förskräckligt väsen.» Hans ton lät nästan skämtsam. Men Ragna höjde sina mörka ögon emot honom, och blek om kinden sade hon: »Ja, jag blef rädd, herr Vikander, och harmsen.»

»Får jag lof att presentera», ropade patronen. »Det här är min fru, och det här är min dotter och här är min hustrus brorsdotter, och här är ...»

»Det öfriga sällskapet tror jag, att jag har haft den äran förut ...»

»Och här är häradshöfding Walter Lagerstam, för hvar och en som inte vet det. Så där ja. — Till bords, mitt herrskap! Armen åt damerna, mina herrar!»

MIDDAGEN började som vanligt vid smörgåsbordet, och häradshöfdingen försonade snart det intryck hans första hälsning gjort på sällskapet. Han hade en frappant förmåga att finna ett artigt ord till en hvar, och om han än fortfarande ingaf en sorts respekt, kom man dock snart öfverens om, att han var i högsta grad stilig, och hvar och en, som blef tilltalad af honom, kände sig en smula stolt och fick nästan därigenom en förnimmelse af eget värde. Han sysselsatte sig mycket med Fanny på ett visst förnämt sätt, som om hennes naiva och öppenhjärtiga barnslighet behagligt berört honom. Så egendomlig var hans förmåga, att utan att man visste hvarigenom, ange tonen och behärska gästerna, att hela sällskapet fann sig tilltaladt af fröken Fanny, som till sin egen, outsägliga öfverraskning upptäckte, att hon var en medelpunkt för intresset.

Slutligen vände hon sig skrattande i ett afsides till häradshöfdingen: »Ingen människa har väl någonsin förr gjort affär af mig. Men tro inte, att jag blir högfärdig. Nog ser jag, att det är ett spel alltsammans. Ni säger någonting, som lockar mig att svara, och så skratta de alla. Ni sitter och roar er med att då och då i tysthet lägga ett kol på elden, medan alla de andra pusta och blåsa af alla krafter och tro, att det är de sjelfva, som få dem att brinna. Åh, jag genomskådar er — lita på det.»

»Kanhända att det är de oskyldigaste ögonen, som se klarast, det vill jag inte bestrida, men mig —»

»Ni är kanske, när allt kommer omkring, inte så skarpsinnig, som ni själf tror», sade Fanny. »Jag förstår nog att vid det här särskilda tillfället är det en helt annan än mig, som ni hela tiden talat till, fastän ni inte sagt henne ett ord.» Och med detta besked sprang hon ifrån honom.

Häradshöfdingen gick direkt fram till Ragna. Sällskapet hade redan börjat sorla. Samtalet hade denna trefligt ogenerade ton, som framkallas af gammal bekantskap, en vacker dag, ett rikt bord och ett hjärtligt värdfolk.

»Tillåter ni, att jag slår mig ned här», sade han, i det han tog en ledig stol.

»Jag vet verkligen inte, hvem ni är», sade hon. »Ni vill kanske vara så god och presentera er själf.»

»Döm nu inte så hårdt ett infall, en nyck, att ni vägrar att erkänna en gammal bekantskap. Tror ni inte, att det ibland kan falla en människa in, att hon liksom vill gå ut ifrån sig själf, inbilla sig för en kort tid, att hon är en helt annan?»

»Nej», sade Ragna, »det tror jag knappast om någon, och allraminst om mig själf. Personligheten med alla

dess egendomligheter älskar jag så intensivt, att jag inte vill släppa den ens för några ögonblick.

»Ni erkänner således, att hvarje personlighet kan ha sina egendomligheter.»

»Ja visst, det är ju det, som utmärker den, som liksom utgör dess rättighet att existera såsom personlighet, dess speciella märke.»

»Och dess fel?» sade han och fäste sin skarpa blick på henne. »Dess svagheter?»

»Nå ja», sade hon litet dröjande, »naturligtvis tar jag felen med i beräkningen», och halft småleende, »de kunna ju knappast undgås.»

»Är detta sanning, fröken Ragna?» sade han med ett eget uttryck i rösten.

»Javisst», sade hon lätt, »men — det finns ju alltid ett litet 'men' — hvad svagheterna angår, så skulle jag hellre vilja ha dem bortstrukna från personligheten än felen.»

Han vände sig hastigt bort för att jaga en geting, som egentligen surrade ofarligt i busken bakom dem. När han såg på henne igen, hade hans utseende ett visst spändt uttryck.

»Ja, det var en härlig tur vi gjorde», sade han med en lätt suck. »Jag glömmer icke lätt dessa veckor och särskildt den där lilla fotvandringen i bergen; den glömmer jag aldrig.»

Hon rodnade. »Knappast jag heller», sade hon, »efter jag var så nära att störta ned för ett bråddjup.»

»Ni lägger för mycken vikt vid det lilla äfventyret, som slutade så lyckligt. Jag kan försäkra er, att man kan störta utför bråddjup äfven på släta vägar.»

»Kanhända det — och då har man sällan en stark arm tillhands för att rädda från faran.»

»Möjligen bara en svag hand, som drar ner i stället för upp», sade han med ett leende, som skulle vara skämtsamt, men som var något helt annat.

Kandidaten kom nu och slog sig ner hos dem och bordskotteriet ökades vidare med doktorinnan Pålson, fru Grönberg och fröken Bohm. Smörgåsbordet var afdukadt, och rätterna började komma.

Efter soppan höjdes ett rödvinsglas från ett närstående bord, och värden ropade: »Ja, hvem eller hvad skall ha den första skålen? Jag tänker vi höja den för ungdomen och glädjen. Jag tror nämligen det om oss här ute på landet, att vi bevara ungdomssinnet och det goda humöret i det längsta, äfven vi gamla. Skål för ungdomen och glädjen!»

Man drack öfver lag.

»Det är icke alltid de båda följas åt», sade häradshöfdingen sakta till Ragna.

»Låt då mig föreslå en skål, som är mera i min smak», sade brukspatron Hammar och vände sig halft om. »Jag vill be er dricka för barnen och för gammalt folk. Hvad vore lifvet, om vi icke hade barnen omkring oss — och hur skulle vi trifvas här, om icke de gamla också hade sin plats? Skål för barnen och gamlingarne», och brukspatronens glada ansikte strålade, när han tömde sitt glas.

»Den skålen är då alldeles efter pappas sinne», sade doktorinnan Pålson, »ingen människa kan skämma bort barn som pappa.»

»Anser du dig vara ett bevis på det, du Anna?» sade brukspatronen, och hans muntra, vackert klingande och

smittande skratt ljöd högljudt och kraftigt.

»Nej, men jag är alltid rädd för mina små, att morfar alldeles skall toka bort dem.»

»Och ändå komma de så gärna till morfar», sade han, och en lätt darrning visade sig på hans läppar. »När de små tultorna komma till mig, är det visserligen den trefligaste stund jag har på dagen numera», och hans lättrörda sinne gaf åt hans ögon en fuktig glans.

»Låt dem då komma ofta», sade Emma Bohm till doktorinnan. »Ni bo ju så nära hvarandra.»

Brukspatronen betraktade henne med ett vänligt leende. »Hon är litet jaloux om sina små, skall du veta», sade han. »Hon tror, att morfar röfvar deras kärlek allt för mycket.»

»Det anser jag mycket troligt», sade Emma Bohm och nickade vänligt mot brukspatronen tillbaka.

»Jag är visst inte afundsjuk», sade Anna Pålson något snäft. »Jag är bara rädd, att pappa vinner deras tillgifvenhet med otjänliga medel, karameller och sådant.»

»Det tror jag inte», sade Emma, »barn förstå sig på hjärtegodhet.»

»Ödmjuka tjänare», sade brukspatronen och bugade sig skämtsamt. »Men nu skall jag berätta, att jag ålagt mig det straffet för min klemighet, att inte ge dem några karameller alls. Är du nöjd då, Anna?»

»Ja, det är ju visserligen ett framsteg», sade Anna småleende, »men du skall snart få se, hur det går till. Flickorna kältade sig till att få åka med och hämta pappa och mamma, och Arvid kan inte vara länge borta. De äro nog snart här.»

Nu följde en skål för häradshöfding Lagerstam, framsagd af gamle häradshöfding Bohm, som i vältaliga ordalag gratulerade sin unge vikarie till den lyckade debuten i domsagan, hvilken skål på ett öfverlägset, ödmjukt och nobelt sätt besvarades af Walter.

Efter första rätten, då sällskapet reste sig för att servera sig, hviskade Emma Bohm till brukspatronen: »Får jag tala några ord med farbror sedan.»

»Hvarför inte nu genast?»

»Nej, för all del, inte nu — sedan vi ätit, menade jag.»

»Skulle samtalet störa aptiten», sade han. »Jag skall berätta dig, min lilla pulla, att jag inte är så stor gourmand, som jag ser ut till. Jag är enkel i mina vanor, Emma lilla.»

»Liksom jag inte visste det.»

* * *

»Det är då för väl», sade under tiden fru Grönberg till prostinnan, »att häradshöfding Bohm ändtligen fått vikarie, så att han kan få tid att räkna sina penningpåsar, den gamle snålvargen.»

»Men hur kan du säga så, snälla Maria. Han är ju ortens mest ansedde man, så fin och värdig i sitt sätt; när kungen invigde järnvägen, så var det ju han som ...»

»Det frågar jag rakt inte efter, jag säger ändå jag, att han är en gammal girigbuk, fast han förstår att dölja det, det är åtminstone min tro, och jag vet för resten, att den stackars kandidat Bohm har haft det alldeles fasligt knappt i Upsala, det vet jag från alldeles säkert håll. Det är nog inte för inte han ser så utmärglad ut.

Se där går han med Fanny. Det är en söt flicka det, jag unnade honom just att få henne. Det är annat än Ragna, hon är så stel och rak i ryggen, som om hon sväljt en eldgaffel.»

»Ja, det kan väl vara, men den flickan har i alla händelser starka känslor, det har jag sett.»

»Ja, kanske när det gäller henne själf, men Fanny, hon tänker på alla andra. Se där kommer redan doktorns droska. Och småflickorna med. Tänk, hvad de vuxit.»

»Nu kommer ni alldeles lagom till desserten», sade värdinnan, i det hon lyfte barnen ur åkdonet. »Kör ner till bakgården med droskan.» Men de små flickorna hade redan kastat sig handlöst i famnen på brukspatronen, som skyndat fram till verandan.

»Så ja, så ja, pullorna mina, kläm då inte ihjäl morfar och slit för all del inte af honom öronen», ropade han skrattande; ty lilla Gerda hade fattat tag i hans båda öron för att få ha hans ansikte alldeles för sig själf.

»Så där går det till», sade Anna till Emma med ett något ampert tonfall. »Ett sådant där väsen blir det alltid.»

»Men kära du, missunna inte farbror den glädjen. Han behöfver någon att fästa sig vid. Han har det ju så tomt numera.»

»Han är gammal nog att lefva på sina minnen», sade Anna hastigt.

»Morfar skall vara häst, morfar skall vara häst», ropade Gerda. »Jag tar af mig skärpet och kör med.»

»Tyst, lilla barn, det går inte an nu, det är bara hemma hos mig man får leka på det sättet. Ät nu snällt efterrätten, som tant Helmer lagt för åt er.»

»Få vi komma till morfar i morgon då?» sade den mera stillsamma Ellen.

»Det beror på mamma», sade morfar sakta.

»Morfar kan väl bjuda oss. Bjud oss, morfar.»

»Men inga karameller mer», sade brukspatronen skrattande.

»Jag vill inte se några karameller hela mitt lif, bara jag får komma till morfar», sade den lifligare Gerda.

Och morfar lämnade dem vid tårtan med ögonen på nytt en smula fuktiga.

Han gick fram till Emma Bohm.

»Nå, hvad var det du ville, Emma», sade han. »Vi kunna ju gå nedåt parken ett tag. Det är väl något elände nu igen, som du spårat upp.»

De gingo sakta nedför en lummig gång.

»Det är en karl, som hört af sig ...»

»Du behöfver inte beskrifva det», sade brukspatron hastigt. »Hvar är han hemma?»

»Jag skäms att säga det farbror — det är hos oss, hos farbror John. Men han säger ... han vill inte ...» och hon rodnade häftigt.

»Han tycker nog, att karlen kunnat spara ihop något», sade brukspatronen vänligt, »och det kan han ju ha rätt i; nå, och nu är det svårt för den stackarn — hustru och barn och sådant där.»

Hon slog upp sina milda ögon, nu fulla af tacksamhet emot honom.

»Det var i tröskverket», sade hon sakta. »Han har kommit hem från lasarettet — och för att kunna arbeta, behöfde han ett välgjordt träben. Det är nog osäkert, om farbror John vill behålla honom ändå.»

»Är det något mera?» sade han småleende, då han såg hennes ängsliga blick.

»Jag var ute med min velociped häromdagen — och gick in i en stuga — de hade inga sängkläder — och så litet kläder ... och maten .. Jag skulle så gärna sy, men ..,»

»Men små flickor ha inga pengar», sade han och skrattade friskt, »det är ju klart som solen. Det är väl att tjocka gubbar ha då.» Han tog upp plånboken och gaf henne en sedel.

»Så mycket, farbror, nej, jag kan inte ta så mycket.»

»Po, po, po, mycket väsen för ingenting. Så där, håll till godo», och kastande sig hastigt in på ett annat ämne för att slippa blifva tackad, utbrast han: »Det är tråkigt, att Anna skall vara så afundsjuk om barnen.»

»Ja, jag förstår så väl, hur tyst det nu mera skall vara för farbror hemma på Beckaskär. Hon borde låta dem komma dagligen.»

»Säger du det, Emma? Jag tror ibland, att jag fordrar för mycket, fastän det ju bara blir en liten stund om dagen. Men det lifvar upp mig. Du var så snäll emot min stackars hustru, Emma. Jag glömmer det inte. — Du var så mycket hos henne sista tiden.»

»Kära farbror, det var ju ingenting, jag kunde så litet göra.»

»Ja, det var ju hennes nerver. Du såg det du, men jag såg det inte, förr än det var för sent. Jag skrattade så mycket, ser du ... och för hårdt. Jag har haft det godt i världen, och jag tyckte att det var så innerligt roligt att lefva, och jag begrep inte, att jag pinade henne hela tiden. Jag skrattade och var glad. Hon hade fördrag med mig, det hade hon, den goda själen — och jag bad henne om förlåtelse för det, så snart jag förstod det — och hon förlät mig, det gjorde hon.»

Emma, som visste, hvilken af de båda, som haft fördrag med kink och pjunk år ut och år in, vågade en invändning.

»Hon var nog litet ömtålig, stackars tant.»

»Ack, tvärtom, hon var så tålig, hela tiden, fast jag inte förstod mig på det, Gud förlåte mig. Men nu är det tomt och dystert, ser du, Emma, barnen sin kos och ingen att pyssla med. Rummen förefalla mig så stora och pengarne riktigt pina mig. Man kan inte köpa trefnad, förstår du. Men man skall inte trycka ned ungdomen med gammalt folks bekymmer ...» och han smålog vemodigt.

»Jag är alls inte ung, farbror. Jag har inte så långt till de trettio, bara tre år, en riktig öfverblifven karta», sade hon muntert.

»Nå, jag är ju heller inte så lastgammal, fem öfver de femtio. Jag höll mig länge kry. Jag hade aldrig några sorger, bara de nödvändiga små förargelserna, som snarare friska upp humöret. Jag förstår mig inte riktigt på sorgen, däri ligger felet, min flicka.»

»Stackars farbror», sade hon och lade med en öm rörelse sin hand på hans arm.

Han lade sin hand ofvanpå hennes. »Tack, lilla Emma», sade han. »Jag kunde ju nästan vara din far», och med ens, när han kände den lilla handen under sin, strömmade blodet till hans hjärta, det flög en tanke

igenom honom, en känsla af aldrig förr erfaren hänförande lycka. Hvarför hade han aldrig tänkt så förr under dessa tre år, som han varit fri? Hon, denna milda, tåliga, glada, kärleksfulla flicka, som aldrig fordrade något för egen del, bara gaf, alltid gaf af sitt fulla, rika, varma hjärta, hvarför hade han aldrig förr tänkt på henne som nu?

»Emma», stammade han och hans glada, rödlätta ansikte bleknade, hans läppar darrade. »Emma!»

Hon såg upp med den yttersta förvåning och drog snabbt undan sin hand.

»Farbror!»

»Ja, du har rätt. Jag är så gammal. Förlåt mig.» Han suckade djupt.

»Nej, nej, var inte ledsen, sucka inte», sade hon ytterst förvirrad. »Jag vet inte, hvad jag skall säga ... för att se dig glad igen, farbror.»

»Du skall inte säga någonting. Jag var en gammal tok, en stolle, och du får inte bli missnöjd och ond på mig. Jag har aldrig, se'n jag var barn i världen, kunnat uthärda med folks missnöje. Men ser du, barn, det här var något så nytt, det öfverrumplade mig alldeles. Malla, om jag nu skall bekänna det, hon hade allt bra nog mycken del i att det verkligen blef något af oss emellan, — jag var ju bara en pojke, och hon var fyra år äldre. Jag var mycket smickrad förstås, hon såg ju bra ut också ... och jag var nöjd, riktigt nöjd, det kan du väl veta. Men nu kände jag något af ungdomsglansen komma öfver mig, något alldeles nytt, något, som jag aldrig förr känt, och — och —»

»O! farbror», sade hon, »hvad skall jag göra?»

»Om jag inte vore så stor och tjock och otreflig, så skulle jag säga: kom och låt mig älska dig alla mina lifsdagar, älska — jag förstår det nu — för första gången, älska dig med alla tankar och känslor, som jag äger, kom och fyll mitt hem med trefnad och glädje, med lycka och jubel — och låt oss fröjdas i himmelshöjd. Men som det nu är, så vore det ju bara en förolämpning mot dig, lilla barn.»

»O!» brast hon ut, »aldrig hade mina tankar gått åt det hållet, det försäkrar jag dig — aldrig har jag tänkt, att jag eller att du, farbror, skulle komma att tänka på något sådant. Men om jag kunde göra dig någon liten glädje, om jag kunde ersätta dig många års brist, ty andra ha sett, hvad du aldrig såg, du som aldrig varit annat än god — då ville jag ...»

»Ville du», sade han, och tårarna samlades stora i hans ögon, »ville du dela lifvet med en gammal man utan att känna det som ett offer, Emma?»

»Du är inte gammal, farbror», sade hon småleende. »Du bara inbillar dig det.»

»Åh nej, jag inbillar mig det inte, men hjärtat är ungt, det har du rätt i. Jag har aldrig schackrat bort det i småmynt», sade han, i det han nästan vördnadsfullt strök hennes hand.

»Jag känner nog ditt hjärta, farbror», sade hon djupt rörd och med stort allvar, »redan nu kan jag säga dig, att du alltid, ända sedan jag var liten, stått för mig som den bästa människa jag känt; alltid när jag varit ledsen och undrat om det inte fanns någon, som jag kunde vända mig till, alldeles viss om att få tröst och hjälp, så har jag tänkt på dig. Men det visste du aldrig, farbror.»

»Nej», sade han med litet darrande röst, »hade jag vetat det, så hade jag genast kommit. Men nu — vill du inte komma nu? Vill du inte komma i glädje, och inte i sorg?»

»Jag måste tänka på det», sade hon. »Det är så nytt och oväntadt. Jag måste ransaka mig själf. Jag måste se

efter i mitt inre, att intet falskt motiv finnes. Jag är ju fattig. Jag tror nog, att min kusin skulle sörja för mig, men ändå ...»

»Emma», sade han allvarsamt, »bry dig inte om att tänka på pengar som något för eller emot. Ifall det, att de funnos, en gång spelade en roll för, så låt för all del det, att de finnas, icke få spela någon roll emot.»

Hon smålog.

»Ett par dagar kan jag väl ändå få», sade hon mildt. Han nickade ett samtycke, och de började långsamt gående återvända till sällskapet. De voro båda en smula förvirrade.

»Jag kan just undra, hvad pappa och Emma haft att afhandla så länge på tu man hand. Pappa ser helt uppspelt ut», sade Anna Pålson till fru Grönberg.

»Det är nog något om välgörenhet. Emma har alltid några fattiga på sitt hjärta.»

»Ja, det kanske var om någon välgörenhet, som rör särskildt hennes hjärta», sade Anna spetsigt. »Pappa ser då verkligen ut, som om han fått ett helt kungarike.»

»Hvad i alla tider syftar du på?» sade fru Grönberg sakta. »Aldrig i världen kunde väl något sådant falla mig in.»

»Hvad kan inte falla gamla ogifta fruntimmer in?»

»Åh, så gammal just ... hon ser ju mycket bra ut.»

»Ja, det må vara — hon må vara skönheten själf, så skall det allt sättas p för den saken», sade Anna häftigt.

»Det lär väl ändå inte du kunna göra någonting åt.»

»Kan jag inte? Det skall jag visa, att jag kan, om jag också skulle stupa på kuppen.»

* * *

I en annan af parkens gångar gingo Ivar Bohm och Fanny.

»Hvarför ser du så bekymrad ut i dag, Ivar? Du skall väl vara glad nu, när du kompletterat kandidaten», sade Fanny.

»Man har bekymmer — — — »

»De lära väl ändå inte vara så stora, att de kunna alldeles slå ned ungdomsmodet», skrattade hon.

»Det är ju alldeles omöjligt att pressa ut några pengar af pappa ens till det nödvändigaste, mycket mindre då, när det gäller det, som icke hör till det nödvändiga», sade han bittert.

»Hvad skall du med det, som icke är nödvändigt», sade hon hastigt.

»Jag är alldeles olycklig, om jag inte kan skaffa pengar tills om lördag», sade han. »Jag skref i ett obevakadt ögonblick på en växel — det var in blanco — och nu kommer underrättelsen om, att den är förfallen, och att den ädle vännen satt summan till tre tusen kronor och själf gifvit sig af till Amerika. Nu vet du det. Hvad skall man göra under sådana omständigheter, Fanny?»

Hon hade blifvit mycket blek.

»Var det att bygga på vår lycka?» sade hon sakta. »Du har kanske haft många sådana obevakade ögonblick?»

Han såg på henne.

»Kanhända», sade han. »Det är så godt du får veta det med ens. Jag är skuldsatt öfver öronen. Det var inte värdt att vidare tänka på mig.»

Hon teg en stund — för henne en lång smärtsam stund.

»Du frågade mig nyss, hvad du skulle göra», sade hon slutligen, och rösten lät underligt pressad. »Du skall gå till kronofogden Grönberg, han brukar ju ha pengar.»

»Jag har varit där, men han fordrar säkerhet, och jag har ingen att ge. Han nöjer sig inte med löften för framtiden. Jag misstänker, att han inte själf har så mycket, utan är ombud för någon annan, den gamle, usle procentaren.»

»Du skall gå till honom en gång till och säga honom, att inom en månad skall han få säkerhet. Jag blir myndig inom den tiden.»

»Nej, Fanny, ett sådant offer kan jag inte antaga. Jag behöfver fyra tusen, och det är ju nästan allt, hvad du äger.»

»Det är allt, hvad jag äger», sade hon med darrande läppar. »Far och mor har jag inte, syster eller bror har jag inte. Du, Ivar, är min ende, och jag har trott på dig så visst och säkert.»

Han blef rörd. »Det skall du inte behöfva ångra», sade han hastigt och med vek röst. »Men vill du då skrifva några rader, som jag kan visa kronofogden. Om jag får pengar af honom, måste jag förbinda mig att betala fyra tusen. Det sade mig den räfven, när jag besökte honom härom dagen.»

»Jag förstår», sade hon och log vemodigt emot honom, innan hon lämnade honom.

»Jag får betala ränta på det lånet med hela mitt lif», tänkte han. »Stackars lilla Betty, det var väl du tog nytt engagement, ty nu får du allt stryka på foten.» Och han tände sin cigarr och drog ett par väldiga bloss.

Fanny sprang upp på sitt rum. Hennes hjärta klappade våldsamt. Alla pulsar slogo, och ändå kände hon sig matt. Det lilla flickskrifbordet stod där så städadt med alla de näpna småsakerna uppradade på sina platser; där fanns knappt rum för postpappersarken, som lågo sirligt till hälften på sned midt på bordet.

När hon satte sig, föll det henne plötsligt in, att hon kunde låta bli att skrifva. Hon kom ihåg, hur både far och mor hade sparat och knogat för att ha något att lämna åt sin flicka. Det enkla lifvet i det lilla hemmet med sina dagliga, enformiga, stilla plikter, försakelsen af mycket, som var lockande, glädjen vid hvarje liten förkofran inomhus, badresan, som talades om och icke kunde bli af, sjuksängarne, förmaningarne, de milda orden, döden, allt detta drog hastigt genom hennes själ som en lefvande, rörlig och hörbar tafla. O, Gud! om hon handlade orätt?

Men hon tänkte sig honom genast som olycklig, jäktad och jagad, och hon sköt bort sin förra tanke som ovärdig och låg. Men när hon skref de om obekantskap med affärsstil vittnande raderna: »Jag, Fanny Berger, förbinder mig, att så snart jag blir myndig betala till kronofogden Grönberg fyra tusen kronor», så föll det henne plötsligt in, att hon nu skref sin lyckas dödsdom. Ja, den föreställningen gick så långt, att hon började känna ett obehag vid att vidare tänka på Ivar. Hon kände förödmjukelsen för honom, förnedringen för honom att taga emot så starkt, att den kastade en reflex öfver henne själf.

»Nej», ropade hon till, »jag skall aldrig köpa mig kärlek.» Och med blossande kinder var hon nära att rifva itu pappersbladet, då hon åter afvisade denna böjelse att draga sig undan som en låg frestelse.

Då hon kom ut på trappan, såg hon Ragna och Walter försvinna nedåt parkens gångar. Denna syn, som för en timme sedan skulle aflockat henne ett leende, kom henne nu i stället att sucka. Ivar kom emot henne, och hon smög papperet i hans hand, men då han ville tala, häjdade hon honom med en stränghet, som föreföll henne själf främmande och onaturlig, utan att hon dock kunde öfvervinna den.

»Det är ingenting att säga om den saken. Jag ger dig min förbindelse utan alla förbehåll», sade hon kort. »Jag inser, att hvarken förmaningar eller beklaganden gagna till något.»

Om Ivar Bohm någonsin i lifvet blifvit stukad, så blef han det nu. Denna milda, fogliga, eftergifna flicka med ens förändrad! Genom de besynnerliga omslag, som ske i ett människohjärta, föreföll hon honom med ens eftersträfvansvärd, och det var med sann känsla han svarade: »Om du genom det här papperet tar ifrån mig din kärlek, då såge jag hellre, att du behöll det.»

Hon smålog vemodigt utan att svara, och hur det var, förblef papperet kvar i hans hand.

* * *

De två, som promenerat nedåt parken, hade slagit sig ned på en bänk under alarna nere vid stranden. Insjön låg och glimmade i det dalande solskenet, de gröna och hvita båtarne vid bryggan skvalpade sakta, till och med det stilla skramlet af kedjorna, hvarmed de voro bundna, föreföll fridfullt. Små skogsdungar och fläckar af ängsmark och åker syntes på andra sidan om sjön, och längst bort sågs en rad af blandad björk och granskog. Taflan var en af dessa landtligt intagande, hvarpå den sörmländska naturen så ofta bjuder.

»Tycker ni icke», sade Walter, »att man en sådan här afton nästan undrar öfver, att ofrid finnes till. Det förefaller, som om stillheten aldrig kunde rubbas, och som om det bara skulle finnas förnöjsamhet på jorden.»

»Jag tycker nu en gång för alla inte om stillheten», sade Ragna. »Det känns, som om jag aldrig kunde få ro, som om jag alltid måste tråna och längta efter någonting nytt.»

»Då har ni kanske inte heller anlag för att fästa er intensivt vid någonting. Troheten mot det förgångna eller det gamla och länge ägda har inte er sympati.»

»Jag vet inte, hvad jag skall svara», sade hon efter ett ögonblicks betänkande. »Jag tror, jag vill se det innersta af allting. Jag förmodar, att jag var mycket grym under mina ton-år.»

»Ni menar mot unga herrar», sade han.

»Ja», sade hon. »Det är ju så godt, att jag bekänner hurudan jag är. Det är åtminstone ärligt.»

»Åh ja», sade han ganska allvarsamt. »Men ett fel, är ett fel likafullt, om man också bekänner det, såvida man inte har för afsikt att få förlåtelse, och den har jag ingen rättighet att ge er», tillade han hastigt.

»Ja, ser ni», och det tycktes honom, som om hon nästan med nöje dvaldes vid dessa minnen, »jag hade aldrig någon ro, förr än jag lockat dem — de unga männen, menar jag — — — »

»— att älska er», ifyllde han.

»Ja», sade hon med en hastig rodnad, »och det var inte så svårt, som man tror.»

»Ni kände knepen», sade han bittert. Men hon var så inne i det förflutna, att hon icke märkte det.

»Men för hvarje gång», fortfor hon nästan glömsk af hvem som satt bredvid henne, »för hvarje gång jag fick kasta en blick ned i djupet af ett människohjärta, så tyckte jag, att det inte var värdt att äga. Alla voro likadana. De voro så vanliga. Jag kände dem genast utantill.»

»Vill ni säga mig en sak, fröken Ragna? Tillåter ni mig att göra en fråga? Ni behöfver ju alls inte svara, om ni inte vill.»

»Jag skall nog taga vara på mina rättigheter», sade hon. »Fråga ni.»

»Den där unge mannen i Neapel, som var så förälskad i er, att han friade efter en mycket kort bekantskap — jag vill nu inte nämna något om, att en man sällan gör något sådant utan betydlig uppmuntran ...»

»Akta er att synda på min tillåtelse», sade hon. »Den har sina gränser.»

»Men sedan ni afskedat honom, och han lämnat Neapel, hvarför fortfor ni att skrifva, telefonera och telegrafera till honom? Var det af godhet, eller af grymhet?»

»Verkligen två poler», sade hon skrattande. »Säg mig hvad ni menar med godhet i det här fallet.»

»Jag menar, att ni, eftersom ni visste, att han var förälskad i er, inte hade hjärta att beröfva honom er helt och hållet. Ni ville låta honom behålla åtminstone några smulor af er, till tröst i sin missräkning.»

»Och hvad menar ni med grymhet?»

»Det att ni inte själf så där hux flux kunde släppa ert tag, därför ville ni fortsätta leken litet längre. Det roade er att se flugan, som ni stuckit upp på nålen, sprattla ännu något litet.»

Hon vände sig emot honom i sin bedårande skönhet. »Kommer ni ihåg, hvad Tegnér på något ställe säger om skymningen», sade hon. »Det var ej natt, det var ej dag, det vägde mellan båda.»

»Ni förefaller mig», sade han, »som ett får som förirrat sig i ett törnsnår. Det kanske inbillar sig, att det kan reda sig ur snåret, men om det också inte blir såradt till blods, så fastna alltid törntaggar kvar i ullen.»

»Jag kunde tacka er för den artiga jämförelsen», sade hon, »men jag vill vara ädelmodig. Jag vill erkänna, att ni kanske har rätt. En dålig vana kan ju dränka sin man.»

»Låt mig säga er en sak, fröken Ragna», sade han med mycken godhet. »Ni har i edra barnaår läst den mycket förkättrade katekesen. Vill ni påminna er, att bekännelsen icke är nog. Det står bekänna och öfvergifva.» Men i detsamma satte han händerna för ansiktet och sjönk ned på bänken, från hvilken han nyss rest sig.

Hon såg på honom förundrad. Med en våldsam ansträngning hämtade han sig. När han tog bort händerna, var hans ansikte blekt men lugnt.

»Förlåt mig», sade han, »och framför allt tro icke, att min — min —».

»Låt bli att ge den namn», sade hon sakta.

Tack — att min — kom sig af något, som har att göra med bekännelse och öfvergifvande. Så var icke fallet. Det var ett minne.»

»Var inte rädd», sade hon. »Jag älskar allting, som är olikt det vanliga.»

»Gör ni?» sade han hastigt. »Är det ert allvar, är det icke bara ett tomt ord?»

Hon svarade icke, men hon såg på honom. Hennes ögon voro så vackra och innehållsrika. Men hans förnuft sade honom, att blicken var ett af hennes knep, och han beslöt att stålsätta sig.

När de återkommo till gårdsplanen, voro vagnarne framkörda.

»Det har blifvit ett litet krångel här, genom att doktorn fick ett telefonbud om ett sjukdomsfall ett par mil härifrån. Han måste genast taga min vagn och ge sig af», sade patron Helmer. »Ja slutsumman är, att vi tagit oss friheten att föreslå häradshöfdingen att stanna kvar öfver natten. Gästrummet står färdigt, och man brukar sofva bra på Brobylund.»

Walter bugade och tackade. Den ena vagnen efter den andra rullade bort fullpackad med gäster. De tre unga sutto kvar på gården. En röd måne steg långsamt upp vid synranden och kom träden att kasta långa sväfvande skuggor öfver sandplanen. Resedan ångade från rabatternas kanter, eljest var de doftande blomstrens tid förbi, men luften hade den fuktiga svalka, som följer på en het dag.

»Ja, nu är festen slut», sade Ragna. »Jag förstår inte, hvarför gästerna hade så brådtom hem i dag. Eljest bruka de ju stanna till sent på kvällen.»

»Doktorns små flickor skulle ju hem, och när en börjar, följa alla andra med, vet du väl», sade Fanny. »För öfrigt tyckte jag nästan, att det på slutet låg en förstämning öfver hela sällskapet.»

Fru Helmer kom ut på trappan och ropade Ragna in.

»Och ni själf», sade Walter, sedan Fanny och han blifvit ensamma, »har förstämningen gripit också er? Ni är inte lik er, som ni var under middagen.»

»Flickor kunna väl också ha sina bekymmer», sade hon.

»Men ni ser inte ut att kunna bära mycket i den vägen.»

»Gör jag inte! Ja, då kan jag bara säga, att ni inte är någon fysionomist. Jag är alldeles säker om, att jag kan bära mycket, och att jag också får bära mycket», tillade hon med lägre röst.

»Är det inte något, som en annan kan hjälpa er med», sade han, »ty jag ser i alla fall, att ni har något på hjärtat. Ni är ju i det hela ganska ensam, och så är också jag. Jag förstår den saken. Ni hör, att jag känner edra öden. Skulle det inte möjligen kunna hända, att ni kunde fatta förtroende för någon? Till exempel för mig?» Han smålog emot henne. »Jag är ju här på orten just för att ställa saker till rätta.»

»Det var en egen uppfattning», sade hon med ett svagt leende, »eljest anser man ju, att jurister bara krångla till.» Hon sökte tydligen att undvika frågan.

»Jag har från början fattat det så, att jag blef jurist just för att kunna hjälpa, hjälpa hvar jag kan och allra helst fruntimmer. Ty de bruka just kunna krångla till för både sig själfva och andra, allt naturligtvis i den allra bästa afsikt.»

»Mitt lif har varit mycket enkelt», sade hon. »Jag har inte haft några anledningar till förvecklingar, jag har älskat de mina och förlorat dem. Så måste det ju alltid gå förr eller senare. Och vet ni, med den taflans perspektiv begriper jag knappt, hur man någonsin kan vara glad. Och med sorgens minnen därtill. Men man glömmer, visst inte i det hela, men för tillfället», skyndade hon att tillägga med stort eftertryck.

»Anser ni det för ett fel eller en förtjänst att kunna glömma?» sade han, medan han med käppen ritade ett namn i sanden.

»För ett fel naturligtvis», sade hon, »annars vore troheten inte en förtjänst.»

Han såg upp och mötte hennes ögon, ömma, sveklösa, blå ögon. Hvarför hade han inte sett dem, innan han mötte den underliga, starka, svenska flickan i främmande land, henne, hvars kraft så mäktigt inverkade på honom Skulle icke snarare denna harmoniska natur med sin ansvarskänsla, med sin milda fasthet kunna fylla hans hjärta, så helt, så lugnt, så visst, att han kanske — — — Han ryckte sig hastigt ifrån dessa tankar och fattade i stället ett beslut, medan han med nedböjdt hufvud, med käppen sprättade upp små stenar ur sanden. Han skulle icke kasta sig in i nya slitningar, han skulle icke gifva sin framtid till nya lidanden, nej, det skulle han icke. Skulle han tänka på någon förbindelse, så skulle han åtminstone söka en hamn, där han kunde känna sig trygg, ifall detta någonsin skulle beskäras honom. Han ångrade, att han antagit inbjudningen att stanna kvar. Detta ställe skulle han hädanefter endast helt sällan besöka.

Supén åts ute på verandan, och sedan slog hela sällskapet sig ned på sofforna nedanför.

»Tag nu hit din zittra, Ragna», sade patron Helmer, »och sjung en bit för oss.»

»Jag köpte en zittra i Italien», sade hon till Walter, »men jag är ännu inte mycket skicklig. Jag lärde mig några sånger af en liten åsnedrifvare där nere.»

Hon satte sig på själfva trappsteget och sjöng ett par af de vanliga italienska folkvisorna, hvilkas sprittande liflighet underligt kontrasterade mot aftonens stilla lugn och allvar. Själfva skymningen hade blifvit djupare, medan månen stigit något högre och kom flickans hvita dräkt att skimra som silfver. Hennes ansikte fick elfenbenets hvithet, medan de mörka ögonen drömmande blickade ut i rymden. Hon var en strålande uppenbarelse, där hon satt och sjöng.

»Sjunger inte häradshöfdingen?» sade Fanny, då hon slutat.

»Något litet», sade han, i det han reste sig. »Om ni tillåter, fröken Ragna, så skall jag sjunga en bit.»

Han tog zittran ifrån henne och lutad mot verandans pelare sjöng han Wennerbergs gripande sång: »Så skiljas vi åt och träffas igen.»

När han slutade med den sista strofen: »Så är det därför — att vi aldrig, aldrig skiljas mer», svällde hans höga tenor ut till en bredd och en kraft, som ekade långt bort bland träden.

»O», sade Ragna och reste sig, »det är underbart Man kan nästan inte uthärda det. Skönheten dödar en. En sådan här kväll, en sådan sång, allt, allt, himlen, månskenet! Jag kan inte lida det.» Hon slog händerna för ansiktet i högsta extas.

»Ragna då», sade fru Helmer förebrående.

»Än sedan», sade Ragna och lyfte stolt sitt hufvud, »skall man aldrig få kasta af bundenheten, aldrig få brusa ut hvad man innerst känner. Jag kan inte tåla det, jag kan inte lefva med dessa eviga 'mycket vackert', 'ganska näpet', 'särdeles täckt'. Jag ville rycka alla de där fraserna ut ur språket och trampa på dem.» Hennes röst skälfde medan hon talade.

»Men, kära barn, man kan väl ...»

»Låt flickan vara», sade patronen, »om några år låter hon sig nog nöja med mera sansade uttryck. Lifvet har en stor förmåga att lägga sordin på våra känslor.»

»Då vill jag inte lefva lifvet», brast Ragna ut på nytt. »Stort — eller ingenting. — Allt eller intet. Jag tycker inte om det futtiga. Ja», vändande sig mot Walter, »jag ser nog att ni småler på ert retsamma, öfverlägsna

sätt, men jag har alldeles lika stor rätt att tycka, som jag tycker, som ni har att mäta med små mått, som ni mäter.»

»Du glömmer dig alldeles, Ragna», sade fru Helmer missnöjd.

»Hur vet ni, att jag mäter med små mått», sade Walter sakta.

»Världen i allmänhet mäter så», sade hon.

»Och jag har icke gifvit er annat än ett dussinintryck», sade han.

»Det är ert eget fel, om jag burit mig illa åt», sade hon allvarsamt och undvikande att besvara hans fråga, och helt sakta, vänd mot honom, tillade hon: »hvarför sjöng ni?» Och därefter, sedan hon för honom gjort en hastig, kort nigning och högt uttalat orden: »förlåt, herr häradshöfding!» vände hon sig mot modern och sade: »är mamma nöjd nu?»

»Jag anser självbehärskning för en af människans största dygder», sade fru Helmer, fortfarande med ett spår af missnöje i rösten, »men det tycks, som om jag inte lyckats inplanta den åsikten hos andra.»

»Kära mamma», sade Ragna med någon otålighet, »de flesta människor ha ingenting att behärska, det är min erfarenhet.»

»Det gläder mig», sade Walter åter sakta till henne, »att ni inte sätter så stort värde på självbehärskning.»

»Nej, jag tycker, att man skall ha litet frihet också i det fallet», sade hon.

»Naturligtvis inte, om det gäller något absolut dåligt», sade han.

»Nej, naturligtvis, herr linjal», sade hon.

Men han blef sårad och gick ifrån henne fram till de andra.

Några ögonblick därefter tog man godnatt, och Walter blef visad upp till sitt rum.

Han kastade af sig rocken, öppnade fönstret och stod och såg ut öfver de mörka trädmassorna.

»Nej», tänkte han, »här gäller det om någonsin att öfva sig i självbehärskning. Hennes starka vilja, hennes visshet på sig själf — och hvarför icke — hennes skönhet bedåra mig, men jag känner, att hon icke skulle kunna fängsla mig så, att jag kan glömma allt annat för hennes skull, att jag kan få ro i hennes famn.» Han lutade pannan mot fönsterposten, och hans drag fingo ett trött och sorgset uttryck.

Då hörde han bakom sig en sakta knackning på dörren.

»Stig in» sade han.

Det blef tyst några ögonblick, och därefter upprepades knackningen ännu mera sakta än förut.

Han vände sig om, gick öfver golfvet och öppnade.

Det var hon, som stod där i sin skimrande hvita klädning. Han tog ett steg tillbaka.

»God natt», sade hon, i det hon hastigt stängde dörren.

Synen, utropet varade blott ett ögonblick, men det var ett ödesdigert ögonblick. Hans första känsla var motvilja. Det nobla i hans natur revolterade. Därefter strömmade hans blod, brännande som eld, till hans

hjärta, och han drog ett djupt andedrag, liksom om han varit nära att kväfvas. Han nästan vacklade fram till fönstret, där han slog sig ned med båda armarna på fönsterbrädet. Den svala nattluften svalkade hans tinningar, men han satt orörlig timme efter timme ända till midnattens mörker småningom sänkt sig öfver parken, och till och med läderlapparna och nattfjärilarna, som tyst fladdrat sina kretsande banor, hade dragit sig in i sina bon. Då kastade han sig på sängen, gripen af en ångest och en skräck, från hvilken han icke kunde frigöra sig. Han visste, att hon kunde ha komprometterat sig. Om någon af tjänarna sett henne? Det var ett offer, som han icke var sinnad att taga emot, gäst som han var. Han visste också klart och säkert, af andra grunder, att hans timme slagit och att hans öde var afgjordt. Här hjälpte ingen självbehärskning, inga förnuftsskäl.

Från sin oroliga sömn vaknade han så tidigt att, med undantag af trädgårdsdrängen, som gick och krattade den stora gårdsplanen, alla i huset tycktes försänkta i hvila. När han slog upp fönstret, låg ännu den lätta dimman som en tunn slöja kring trädens stammar, under det deras toppar förgylldes af ett strålande solljus. Han klädde sig hastigt och gick sakta ned, öppnade den lästa porten och smög sig ut.

Han gick samma väg de gått, han satt på samma bänk, där de suttit aftonen förut. Båtarna lågo som då och skvalpade vid bryggan, men nu var den nya dagen kommen. Det prasslade bland löfven, och fåglarne började göra sina morgonvisiter från träd till träd, från gren till gren. Han satt som då och ritade med käppen i marken, under det han oupphörligt frågade sig: Var det lyckans morgon, var det sorgens morgon, som randats?

Mjölkflickorna drogo förbi honom med sina små kärror. De nickade allvarsamt, och han nickade tillbaka. Endast en af dem såg sig om och smålog, och det uppmuntrade honom. Det var i alla fall ett nytt, friskt lif, som började.

Och så hördes lätta steg, och han reste sig och gick emot henne.

»Åh, är det ni», sade hon och ryckte till en smula, »så tidigt — jag ämnade mig ...»

»Det gör detsamma, hvart ni ämnade er», sade han med ett litet öfverlägset leende. »Ändra nu er plan och sätt er hos mig.»

Kanske att orden sårade henne och gåfvo henne ett litet sting, men hon visste, att hon hade förverkat rättigheten att visa det, och hon satte sig lydigt.

»Vi få en härlig dag i dag också, tycks det», sade hon.

»Ja, fröken Ragna», sade han och skälfningen i hans vackra röst förrådde hans hjärtas häftiga slag, »jag hoppas, att vi få en härlig dag, vi två, ni och jag.»

Hon bleknade synbart.

»Eller skulle det vara så, att ni har lekt också med mig?»

»Nej», sade hon sakta.

»Vill du då», sade han med bedårande ömhet i tonen, »dela den glädje jag kan få i lifvet?»

»Ja», sade hon.

»Och den nöd, som kommit på min lott», sade han hastigt. Men han häjdade sig genast. »Nej, nej», tillade han häftigt, »jag menade inte så. Jag menade tvärtom, att jag ville skona dig för allt svårt, så vidt jag kan, att jag ville i alla mitt lifs dagar sträfva att göra dig lycklig.»

»Jag tror knappt det är en sak, som man kan sträfva sig till», sade hon med ett småleende, i det färgen återvände till hennes kinder. »Hur du är, Walter, utan all sträfvan, utan alla villkor, är jag lycklig att få tillhöra dig.»

Han böjde sig ned och kysste hennes hand, och hon såg, att han var djupt skakad.

Efter en kort halftimme återvände de arm i arm. Han gick in till patronen, och hon störtade upp till Fanny, som stod och kammade sitt rika, ljusa hår.

»O, han är min konung, han är min hjälte, han är min brudgum, jag tror mitt hjärta brister af lycka», ropade hon och kastade sig framstupa på soffan.

* * *

Några dagar efter middagen på Brobylund stod Ivar Bohm på kronofogden Grönbergs kontor.

»God morgon kära farbror», sade han. »I dag hoppas jag, att farbror har bättre affärer än sist. Jag har någonting här på fickan, som jag hoppas skall öppna farbrors välförsedda kassaskåp.»

Kronofogdens ansikte, som förlängts ganska betydligt vid Ivars inträde, ljusnade ögonblickligen upp. »Såå, konjunkturerna ha bättrat sig?» sade han.

»Jo, det vill jag lofva. Och intet knussel med räntan, såvida jag får pengarna genast, farbror.»

»Tror du, att jag är försedd med så mycket pengar på blanka hvardagen.» Men Ivar satte skrattande båda händerna som en lur för munnen och hviskade: »Uppbörden, farbror.»

»Vet hut, pojke, hvad tar du mig för?» svarade kronofogden också skrattande. »Nå, hvad är det du har för rariteter att bjuda på?»

Ivar tog upp sin plånbok och lämnade Fannys lilla lapp.

»Och den här tror du skulle ha något värde», sade kronofogden, sedan han läst den, »en omyndig flickas kråkfötter», och han kastade den med förakt på bordet.

»Nu är farbror orättvis, hon skrifver förträffligt. I nödfall kunde farbror ta henne på sitt kontor utan lön.»

»Skämta inte nu, pojke. Den där duger inte, och därmed punkt.»

»Hon blir myndig om en månad och då skrifver hon om den. Tror farbror verkligen, att det kunde hända Fanny Berger att draga sig undan en förbindelse, sedan hon en gång gått in på den? Tror farbror det?»

»Ingen är lifförsäkrad emot döden», sade kronofogden.

»Farbror vet, att det var tretusen jag behöfde. Jag lofvade farbror tjugo procents ränta, men farbror fordrade ändå, att jag skulle skrifva skuldsedeln på fyratusen. Det var ju så?»

Ivar Bohm betraktade kronofogden skarpt. »Jo, det har sin riktighet.»

»Jag vill inte såra farbrors ömtåliga känslor med att ens antyda, hvad den här lilla transaktionen kallas på ren svenska», sade Ivar Bohm skrattande. »Jag bara sätter mig ned och skrifver som en lydig gosse. Men en sak, farbror, om jag nu skall skrifva en förfalskning ...»

»Skäms du inte ...»

»Nå, en lögn då, så skrifver jag den inte på samma papper, som jag skrifver hvad som är sannt, det får farbror verkligen ursäkta ...»

»Skrif hvar du behagar, det angår mig inte, bara det blir korrekt.»

»Ja», sade Ivar skrattande, »det skall bli fullkomligt korrekt. Det är tur för mig, att också landsorten hyser sådana matadorer som farbror.»

Kronofogden, som redan satt sig vid sitt skrifbord och vände ryggen mot Ivar, såg sig hastigt om. »Ja, är det så, att det generar dig att ha att göra med sådana matadorer som jag, så farväl med dig, alltför gärna.»

»Nej, för all del, farbror, jag skrifver med nöje.»

»Därborta», sade kronofogden och pekade med tummen öfver axeln mot rummets ena hörn.

Men just som Ivar gick ditåt, ropade han till: »Håll! Vänta litet. Jag är verkligen inte en sådan matador, som du tror. Jag är tvungen att telefonera till en annan person. Han lofvade visserligen förra gången att försträcka pengar, ifall jag skulle få fullgod säkerhet, men som den här säkerheten är långt ifrån fullgod, är jag tvungen att känna honom på pulsen igen.»

Kronofogden gick ut i nästa rum och ringde på telefon. Ivar slog sig ned vid fönstret och läste den nykomna tidningen.

Just under samtalet därute körde en vagn upp på gården. Det var grefven på stora Sundvik, som kom.

Kronofogden hade också sett vagnen. Han satte ögonblickligen telefonluren i sin hylsa och rusade ut för att taga emot grefven och föra honom in i förmaket. Telefonen ringde igen.

»Nå ja, det är ju mig det gäller», tänkte Ivar. »Det är ju bäst jag svarar. Jag skall nog sköta herrn jag.» Och med detta beslut gick han in i telefonrummet, tog luren och ropade: »Hallåh!»

» Hvarför passar du inte på?» svarade en röst, som kom den kallblodige Ivar Bohm att rycka till. »Tror du jag med min gikt kan stå här i timtal. Hur var det, har den unge mannen några utsikter för framtiden? Eh?»

»Han har briljanta utsikter», skrek Ivar, härmande kronofogdens tjocka röst. »Jag tror nästan, att man redan nu kunde klämma ut summan af hans närmaste släkting.»

»Det vänta vi med», ropade rösten tillbaka. »Det är bäst att plocka unga herrn på ett par års ränta först. För min del tror jag på borgen, men man borde ha en borgesman till, eller helst en kvinna till, ha, ha, ha.»

»Det kan han inte få», skrek Ivar, ty hans far var tämligen döf, »han är ingen fruntimmerskarl.»

»Så mycket bättre. Ja ja, jag får väl släppa till ett par tusen då! Skrif en anvisning på banken du, så skall jag komma öfver i eftermiddag och klara affären.»

»Tack, hedersbror!» skrek Ivar.

Men när han kom tillbaka till kontoret igen, var han blek, och han märkte, när han satte sig ned för att skrifva skuldsedlarne, att hans hand darrade. Den smula hederskänsla, som efter utsväfningarna vid akademien ännu fanns kvar hos honom, hade fått en grundlig knuff, och hans vanligtvis så muntert spelande anletsdrag hade fått ett uttryck af allvar och stränghet, som man knappast kunde tro, att de skulle kunna antaga.

Med ett trotsigt uttryck kring munnen skref han på den sista skuldsedeln mellan orden: »Valuta bekommen»

ett litet mycket osynligt »icke» just i slängen på a.

När skuldsedlarna voro skrifna, tittade kronofogden in.

»Är allt i sin ordning?» sade han.

»Jo, det kan farbror lita på. Sådana här saker sölar man inte med. Hästen står för öfrigt nere vid landsvägen. Jag är på väg till Uppsala.»

»Ja, jag har inte tid nu», sade kronofogden nervöst, sedan han hastigt läst de båda papperen. »Jag får väl lita på min förläggares förra löfte. Jag hinner inte ringa upp igen. Grefven har brådtom. Se här är bankanvisningen. Du hinner väl taga ut den i staden, innan tåget går?»

»Ja, det gör jag. Eljest kunde nog farbror vara säker om, att jag väntade öfver ett tåg. Gubben förser verkligen inte min kassa så, att den inte behöfver förstärkning.»

»Ja, adjö med dig då. Lef inte om däruppe nu, så att du kommer i nya svårigheter. Adjö, adjö, grefven väntar.»

Kronofogden gick brådskande ut. Men tillika med den underliga känsla af smärta och kränkning, som ännu dröjde i Ivars bröst, började äfven hans vildhjärnehumör att röra på sig; han gick in i telefonrummet och ropade upp de kända numren.

»Hallåh — hvad är det nu igen?» svarade en vresig röst.

»Det är jag, pappa. Tack för handräckningen. Jag har fått mina tre tusen. Men litet mera generös med afseende på räntan kunde du allt ha varit. Adjö, adjö.»

Han ringde af, tog sin mössa och sprang utför allén, medan telefonen ringde ursinnigt.

Kronofogden störtade in.

»Hallåh! Hvad i all världen står på?»

»Hur har pojken fått veta att det var jag? Se dig nu om hur du får ut något af honom. Jag frågar inte vidare efter den här affären. Min odåga till son gör jag arflös och därmed punkt.»

Och telefonen ringde med några ilskna tag.

När kronofogden vände sig om, stod hans lilla flicka i rummet. Då han tog upp henne på armen och kysste henne, hade hans fula, skarpa ansikte ett uttryck af obeskriflig ömhet. »Har pappa gjort en dumhet, lilla Maja», sade han. »Det är för din skull alltsammans. Du skall inte behöfva träla och slita ondt, som far gjort hela sin barndom, hela sin ungdom. Hunsad och sedd öfver axeln, hvar han kommit. Det skall du slippa, lilla Maja.» Men barnets oskyldiga ögon sågo leende in i hans, och han kände en obehaglig stockning i halsen ännu sedan han kommit tillbaka till grefven, för att med honom

göra upp den nya »affären».

* * *

Ett bud hade nyss kommit med ett bref till brukspatron Hammar.

Betjänten, en gammal trotjänare, hade med fasta, något bullrande steg, — brukspatron kunde nämligen icke tåla något tassande, — gått genom den stora vestibulen, vidare genom ett par präktigt möblerade rum, och

knackade nu på dörren till brukspatronens arbetsrum. Detta var ett hörnrum med utsikt från den ena sidan åt gården och från de två gafvelfönstren öfver parken och ån, som slingrade sig fram likt ett smalt silfverband genom gräsmattorna. Längre ned bredde den ut sig och bildade strida vattenfall, hvilka tjänade att drifva de flesta af det stora brukets verk.

Han gick fram och lämnade brefvet på en silfverbricka. Det hade varit ett af brukspatronessans lifsmål att instruera tjänstepersonalen i alla ett förnämt hus vanor och formaliteter, och trogen dessa principer, förlät hon snarare en stöld än ett brott mot den dagliga ordningen. Hushållet gick därför som ett urverk, hvilket en gång uppdraget icke kom sig för att stanna, och så strängt tryck hade fjädern, som drifvit det åstadkommit, att ännu tre år efter sedan den brustit hade bland alla dessa tjänare, hvilka aldrig tänkte på att flytta, ingenting rubbats i de gamla, med så kraftig hand införda ordningsreglerna. Brukspatronen själf, hvars lätta natur var allt annat än konventionel, hade visserligen i början opponerat sig mot den allt för stora regelrätheten, men som han aldrig varit stark i oppositionen, böjde han sig snart för en kraftigare vilja, och nu fann han sig väl vid de en gång införda vanorna.

Han tog brefvet, såg på utanskriften, och hans rödlätta, slätrakade ansikte blef plötsligt karmosinrödt ända upp till hårfästet.

»Ja tack, Moltke, det är bra», sade han i högsta förvirring.

»Budet väntar», sade betjänten och bockade sig.

»Det är bra», upprepade brukspatronen, och betjänten bockade sig på nytt och gick.

»Ja ha», sade brukspatronen för sig, »mitt hjärta bultar minsann som en stångjärnshammare. Jag skäms nästan för mig själf. Det är så godt, att jag stoppar en pipa.»

Sedan detta var gjordt, slog han sig ned framför skrifbordet, bröt kuvertet och läste:

»Älskade farbror Henning!»

Han stannade plötsligt och blef blek. I det ögonblicket kände han, huru djupt förhoppningarna på dessa få dagar redan hunnit rota sig i hans inre. Han drog ett djupt andetag och fortsatte:

»Jag skäms rysligt att bekänna, att farbror John icke vidare vill ha Lars Persson kvar. Han säger, att han kostat på honom så mycket på lasarettet redan, så att nu kan socknen åtaga sig det öfriga, säger han. Mannen är så arbetsam, så jag tror nog han kan göra nytta för sig på något sätt, och så är det så rysligt synd om alla de små barnen.»

»Gud signe henne», mumlade brukspatronen.

»Nu vill jag fråga dig, kära farbror, om det inte kunde finnas något arbete vid bruket, som han kunde få. Kan man till exempel inte *sitta* och fila eller polera?»

»Den lilla tokan», sade brukspatronen och skrattade hastigt till. Han häjdade sig förskräckt och gaf sig själf i tankarne en uppsträckning. Var detta ett tillfälle, då man kan skratta?

»Om det inte går för sig, så få vi väl vända oss till socknen, eller hur, snälla farbror.»

»Det skall hon allt slippa, den lilla stackaren.»

»I alla fall är du väl så snäll och svarar mig några ord.»

»Om den andra saken, som vi talade om, vill jag bara säga, att jag också för den skäms så rysligt, för jag känner mig så förfärligt lycklig. Jag kan nästan inte sofva eller göra mina dagliga sysslor ordentligt för bara lycka. Ja, kära farb — kära — älskade Henning, jag kan ännu inte tro, att det är sanning. Det är ju alldeles för mycket för mig.

Är det alldeles säkert, att du tycker om mig? Har du inte ångrat dig? Var då inte rädd att säga rent ut. Det kom ju så hastigt, det vore inte alls underligt, och jag skall ändå alltid hålla af dig också för det, att du kunde tänka så där en liten stund, och du skall få se, att jag skall bära det så modigt och snällt, för jag vill aldrig, aldrig göra dig ledsen.

Men om du skulle tänka detsamma än, min älskade Henning, (det kan jag ju ändå få skrifva för en gång om inte mer) så vill jag komma till dig och bli din trofasta hustru och älska dig alla de dagar, Gud vill gifva oss att lefva tillsammans, och det ville jag, om du också vore fattig som själfva Lars Persson, och om du hade bara ett ben som han. För du har ett hjärta af det renaste, äktaste guld. Gud välsigne dig, lilla farbror.

Din *Emma.*»

Brukspatronens tårar droppade stora och runda som hagel ned på brefvet, under det han oupphörligt mumlade: »Så hon inbillar sig, så hon smickrar, den dumma lilla tokan!»

Han gick några slag fram och tillbaka på golfvet, medan han hämtade sig; därefter ställde han sig vid ett af gafvelfönstren och såg ut.

För första gången i hans lif fylldes hans hjärta af stolthet öfver hvad han såg. Genom en uthuggning af parkens löfrika träd kunde man se långt framåt bygden. Ängar, gärden, längre bort vattenfallen, slagghögarne, de många arbetarbostäderna, verkstäderna med sina höga skorstenar och allra längst i bakgrunden den djupa, täta skogen. Doft i fjärran hördes hammarslagen från smedjan. Allt var det hans.

»Det är ändå för litet», mumlade han, »för en sådan kärlek är det alldeles för litet.»

Men hans fantasi var nu en gång på flykt. Han såg henne glad och god möta honom på gången nedanför. Han såg henne lägga sin arm i hans och se upp i hans ansikte, med den milda, bönfallande och ändå litet skalkaktiga blicken, han så väl kände till. Han förstod, att hon hade något att begära. Han nickade smått bortåt de långa räckorna af arbetarbostäder och mumlade småleende: »Jo, jo, ni, nu skall ni allt få er en moder, det kan ni lita på.»

Men så kom han ihåg, att budet väntade. Hans glada ansikte öfverfors plötsligt af ett moln. »Axelson — ja, det var ju sant det. Den nöten ha vi ännu att knäppa.»

Han tryckte på ringledningen, och Moltke inträdde efter en hastig knackning.

»Spring ned och se efter, om inspektoren är hemma. Säg honom, att jag vill tala några ord med honom.»

Moltke bockade igen och försvann.

Den gamle trotjänaren var just ingen snabblöpare. Han skickade Garibaldi, betjäntpojken. Det dröjde därför icke många minuter, förrän inspektor Axelson knackade på brukspatronens dörr.

»Stig in, Axelson. God morgon. Hur står det till? Härligt väder i dag, inte sant? Sitt ner, Axelson.»

Inspektoren satte sig.

»Det är på det viset», sade brukspatron efter en stunds tvekan och med synbar förlägenhet, »att det har händt

en olycka därborta hos Bohmens. En stackars arbetare har ...»

Inspektoren reste sig. »Jag ber om ursäkt, att jag är så djärf och afbryter herr brukspatron. Jag har redan hört talas om den där olyckan. Jag antar, att karlen var fumlig och till viss grad vållade den själf; dessutom har jag hört mig för om honom, ty jag anade nästan hvad som skulle inträffa. Han hör icke till de styfvaste arbetarne på långt när.»

»Det var ledsamt det, Axelson, särdeles för honom själf. Men för att nu tala först om något annat. Jag har länge tänkt», brukspatronen hostade litet för att få fram denna oskyldiga osanning, »att Axelson så sällan får någon uppmuntran för all sin oförtrutna möda både med gården och bruket. Jag ville säga, att jag till hösten ämnade öka ...»

»Jag vågar afbryta brukspatron än en gång. Jag kom hit som en vandrande tiggargosse vid fjorton år. Jag blef betjäntpojke, därefter bokhållare och så slutligen skickades jag till en landtbruksskola och blef inspektor. Nu sist har jag äfven fått öfvertaga uppsikten öfver bruksrörelsen. Brukspatron har öfverhopat mig ...»

»Po, po, po, hvad tjänar det till att upprepa allt det där? Ömsesidiga tjänster uppväga hvarandra fullkomligt.»

»Jo», sade inspektoren, och hans vackra ansikte uttryckte stark rörelse, »det måste upprepas, därför att jag skall få rättighet att säga något annat. Jag är en hederlig karl, herr brukspatron, och jag ämnar inte längre draga växlar på en annan hederlig, mycket hederlig karls svaghet och godhet.»

»Kallar ni det, att jag vill hjälpa, för svaghet, Axelson? Skall det nu bli käbbel och ledsamheter mellan oss också, Axelson? Ha vi inte lefvat i frid och vänskap nu i så många år? Har jag inte sett dig, min gosse, sedan du var en liten parfvel?» Brukspatron stod framför honom med handen på hans axel.

»Jo, herr brukspatron, ni har inte blott sett mig utan varit som både far och mor för mig, och just därför måste jag tala. Ni fyller bruket och gården med invalider. Här blir till slut en fullständig asyl för vanföra. Se hur arbetsstyrkan ser ut. Man kan inte sköta landtbruk och järnindustri på det sättet.»

»Men sätt då in några friska och kraftiga män till bland arbetspersonalen.»

»Men förstår ni då inte, att det blir missnöje bland dem. Förstår ni inte, att de liksom arbetarne i den bibliska liknelsen, se snedt på, att de klena få lika mycket som de starka? Inser ni inte, att arbetet inte kan drifvas på, inte kan gå med lust och lif på det sättet.»

»Men», sade brukspatronen suckande och undvikande hufvudpunkten, »inte borde de väl missunna de där sjuka och gamla stackarne. Det kan ju också komma deras tur.»

»Så långt ser icke arbetaren. Han lefver för dagen både lekamligen och andligen, om jag så får säga. Om vi inte toge hand om sparkassan, så skulle de minsann inte ha ett öre i behåll.»

Brukspatronen gick åter några slag på golfvet. Hans ansikte var ytterligt bekymradt.

»Hvarför är det så svårt, Axelson, att göra alla till lags?» utbrast han.

Inspektoren teg.

Slutligen stannade brukspatronen framför honom.

»Hör nu på mig», sade han.

»Det är sex barn», sade inspektorn sakta.

»Hör nu på mig, Axelson», sade han åter. Det är något alldeles särskildt med det här fallet. Jag måste ta dem hit. Men jag lofvar Axelson att hädanefter ...», men så kom han ihåg den där bedjande flickan, som han nyss föreställt sig utanför fönstret, och han tystnade.

»Vi få hjälpa oss fram, min kära gosse, vi få verkligen det, så godt vi kunna», och med ett plötsligt omslag utbrast han: »en härlig dag i dag, Knut, är det inte? Tycker du inte det, en alldeles ovanligt härlig.»

»Jag tror det börjar mulna litet i väster.»

»Åh, prata inte tok nu», sade brukspatronen och skrattade, »det mulnar visst inte. I dag får det absolut inte mulna.»

»Vi ha då i alla fall hvetet inne.»

»Jag frågar inte efter hvetet. Men den där påökningen skall du i alla fall ha för det att dagen är så härlig, om inte för annat.» Och nu skrattade brukspatron högljudt. »Jag skall stoppa till mun på dig, så att du inte längre skall stå och envisas om att det skall mulna.»

»Jag behöfver verkligen ingen påökning på lönen», sade inspektoren. »Jag vill inte, att det skall sägas om mig, att jag skor mig på min välgörares bekostnad. Jag kan godt samla en sparpenning på hvad jag har. En ungkarl som jag behöfver inte mycket för egen del.»

»Ungkarl, ja, hvarför gifter du dig inte?

En mörk rodnad färgade inspektorens solbrända ansikte.

»Det kan ha sina skäl, herr brukspatron», sade han.

»Men det gör du dumt i. Äktenskapet är ändå den högsta lycka människan kan ha i lifvet.»

Inspektoren betraktade sin husbonde alldeles förbluffad. En helt annan åsikt hade brukspatronens äktenskap ingifvit gårdens folk. Nog hade han själf alltid förefallit nöjd, men att han kunde vara det, hade ingen kunnat begripa.

»Ja, ja, som sagdt», sade brukspatronen. »Den här gången kan jag inte ge efter. Nästa gång få vi väl se, hvad jag kan göra. Vi måste ta hit familjen, och du får väl se till hur du kan använda karlen, du Knut. Adjö. Tag mig i hand, gosse, för det att dagen är så härlig.»

Så skildes de åt, inspektorn med den sorgliga öfvertygelsen, att hans husbonde började bli bra svår att förstå sig på.

Brukspatronen satte sig ned för att svara på Emma Bohms bref. Han började ett par gånger och ref sönder. Det blef alldeles för stelt, emot hvad han kände. Han var egentligen endast van att skrifva affärsbref. Slutligen utropade han helt irriterad: »Åt skogen med alla formaliteter. Jag tänder min pipa och så får det basa.»

Sagdt och gjordt. Han gick ett par slag och blossade häftigt, därpå slog han sig ned vid skrifbordet på nytt och började:

»Ja, ser du, Emma lilla, jag vet inte med hvad jag skall börja, eller hur jag skall kalla dig. Jag ville helst kalla dig min lycka. Men då tycker jag, att det är otacksamt mot den högste, för jag har ju egentligen varit lycklig hela mitt lif. Men om jag uppriktigt skall säga dig, hur jag nu känner, så förefaller det mig, som om

man behöfde bli gammal för att riktigt begripa lyckan. Då kommer den så oväntadt, så alldeles oväntadt, om den kommer. I ungdomen tänker man inte så mycket på den, man tycker nästan, att man har rätt till den, det är ingenting, som det minsta förvånar en, den faller liksom af sig själf.

Ser du, min egen flicka, jag tycker alldeles, jag har fått ett nytt ställe, allting omkring mig är nytt. Du är öfverallt. Nyss såg jag dig utanför fönstret. Jag har inte förtjänat det här, alldeles inte. Jag har gjort upp saken nu om din skyddsling med Axelson. Allting är klart.

Det gjorde mig ondt om Axelson. Det är så svårt att vara lycklig ensam, och han är ungkarl. Du känner ju honom? Naturligtvis, du var ju här så mycket under stackars Mallas sjukdom. Han stod nyss och pratade om, att det mulnar i väster. Skulle det mulna vid solnedgången, när hela himlen strålar i rosenrödt? Han visste inte, hvad han sade, det är hela saken. Men när man är mycket lycklig, min älskling, så blir man rädd och dum.

Kära barn, jag skulle inte skrifva sådant här nonsens, men du förlåter nog. Jag känner allt själf till mina svagheter, skall du tro. Jag är ju inte alldeles lik andra brukspatroner, men när du är nöjd med mig, så är det ju bra. Tänk, Emma, att vi få lefva tillsammans, vi två, du och jag, och att du är nöjd, ja, jag talar inte mer om det. Efter som du påstår, att du älskar mig, så vet du själf alltsammans.

Vi få dröja en kort tid, min älskade flicka, så kort som möjligt, till dess jag får ordna alla de stora affärerna med barnen och allt sådant. Ser du, jag tycker det är rättvist, att barnen få en del af sitt blifvande arf redan nu, eftersom de i alla fall göra en viss förlust. Ja, det där förstår du inte. Bara man rör sig, så skall det bli krångel med lagfart och bråk. Men det skall nog reda sig, skall du se, min egen flicka, det skall alltsammans gå som en dans, och sedan eklatera vi och lysa och hålla bröllop i ett huj. Ja, ja, ja, du har gjort mig lycklig, Emma, så lycklig, att jag inte kan skratta ens. Jag är alldeles öfverfull af lycka. Tack min älskade,

Din Henning.

* * *

Kronofogden Grönberg satt i soffan inne hos Walter. Han talade om ditt och datt, men Walter märkte väl, att han hade något särskildt på sinnet, som han hade svårt att komma fram med.

»Sjung ut med ens nu, herr Grönberg», sade Walter med ett småleende och ett frankt och vinnande uttryck i rösten. »Ni har väl inte gjort er besvär med att resa hit bara för att tala om skörden, antar jag.»

»Det var nog en liten affär, som jag ville rådgöra med häradshövdingen om. Den här unga vildhjärnan Ivar Bohm har råkat in i en svår klämma.»

»Häradshöfdingens son? Han är ju här hemma just nu?»

»Alldeles ja, men han har nu varit en vildhjärna i alla sina dar.»

»Vi skola inte begagna det där öfverskylande smeknamnet, som slappheten uppfunnit för att rättfärdiga ungdomens brott», sade Walter.

Kronofogden trummade sakta på soffkarmen. Kanhända ångrade han, att han kommit.

»Ja, saken är nu den», sade han, efter ett ögonblicks tystnad, »att jag i min beskedlighet gått och kastat mig själf i svårigheter. Han kom till mig härom dagen alldeles förtviflad. Han behöfde fyra tusen kronor genast, och jag gaf honom dem mot en säkerhet, som jag börjar frukta inte är någon säkerhet alls.»

»Jag antar, att kronofogden kan bedöma, om en säkerhet verkligen är en säkerhet eller icke, lika väl som

jag.»

»Ja, naturligtvis. Och visst är det papper jag fått på sätt och vis en säkerhet, om man tar ett fruntimmers heder med i räkningen, och i vanliga fall brukar den ju vara pålitlig. Fruntimmerna ha ännu inte lärt sig att svika sitt ord, när det gäller affärer. I hjärtesaker ha de helt andra hedersbegrepp.»

Kronofogden såg upp med ett leende, som han tänkte sig att få se en reflex af på Walters ansikte. Men häradshöfdingen var allvarsammare än någonsin.

»Har ni någon orsak att misstänka ifrågavarande fruntimmers heder i affärstransaktioner då?» sade han.

»Nej, icke hennes heder, men hennes okunnighet. Hon har nog verkligen den summa, för hvilken hon gått i borgen, men den lär vara placerad så, att hon icke har rätt att lyfta den förrän fem år efter sedan hon blifvit myndig. Brukspatron Hammar har den innestående hos sig, och det var jag alldeles okunnig om. Jag slog omkring saken med honom, och han var då inte vidare svår att pumpa, men han tycktes inte för tillfället kunna tänka på annat än föräldrars plikter mot sina barn, och härvidlag ansåg han, att föräldrarna handlat alldeles rätt.»

Walter betraktade kronofogden med en egen blick.

»Är den unga damen myndig?» sade han.

»Nej, hon blir det först om fjorton dagar», sade kronofogden, som i sin ifver att ge en antaglig förklaring åt sin egen blunder, helt och hållet glömde att sondera den persons åsikt om saken, med hvilken han talade, »och jag tviflar inte alls på, att hon vill stå för sitt ord, och inte heller på att det hela skulle låta arrangera sig, om jag hade någon annan att göra med än brukspatron Hammar, men han är nu en gång för alla så hjärtnupen.»

»Hvad är det ni önskar af mig?» sade Walter med kall röst. »Att en omyndig persons säkerhetsförbindelse är värdelös, det vet ni bäst själf.»

»Skulle man fästa sig vid det, då skulle icke många saker kunna ställas till rätta, när det gäller ungdomen. Det är på personen man får räkna i de flesta sådana fall. Ivar Bohm har nu emellertid fått pengarne, och jag måste se mig om för att få dem tillbaka. Det har emellan honom och den unga damen i ett par år existerat en sorts förlofning i tysthet. Jag tror inte, att han gärna skulle se, att denna hemliga förlofning, ej heller att hennes själfuppoffring med afseende på hans skulder, skulle komma i dagen. Fadern skulle helt enkelt kunna göra honom arflös. Han är en gnidare, som häradshöfdingen nog hört, och hellre än att behöfva frukta för att hans hopsparade förmögenhet efter hans död skulle skingras åt alla väder, vore han i stånd att ge den till och med till en barmhärtighetsinrättning.» Vid denna tanke skrattade kronofogden till. »Han är ursinnig öfver sonens flotta lif. Skulle hon någonsin få sina pengar tillbaka, måste Ivar naturligtvis få ut sitt arf.»

»Jag förstår ändå inte, hvart åt ni syftar med afseende på mig.»

»Ni har trädt i en nära förbindelse med en familj här, och som den unga damen ...», kronofogden stannade.

En plötslig fruktan grep Walter. Hans fästmö — skulle det vara Ragna? hade hon med Ivar Bohm — nej omöjligt.

»Nå — den unga damen», sade han.

»Hon hör till den familjen. Det är fröken Fanny Berger, som skrifvit sin borgen. Nu tänkte jag, att möjligen patron Helmer, i hvars hus hon för närvarande vistas, och med hvars hustru hon är släkt, skulle vilja åtaga sig förbindelsen. Han har schaber på kistbotten, skall jag säga häradshöfdingen», utbrast kronofogden

muntert, i sin glädje öfver att ändtligen ha kommit till den kinkiga sakens slutpunkt, alldeles förgätande att bibehålla det dekorum i sitt vanligen simpla och ovårdade tal, som han hittills ålagt sig. »Och jag är säker om, att han ogärna skulle se, att hans släktinges oförstånd skulle komma ut på trakten. Här går skvallret som en löpeld, skall jag säga, och man är inte alltid så noga om sanningen. Kommer en ung flickas ryckte att afhandlas af onda tungor, så vet man inte, hur mycket, som blir kvar af det till slut.»

»Herr kronofogde», sade Walter, under det ett djupt veck bildade sig mellan hans mörka ögonbryn, »jag har kommit hit till orten för att så mycket det står i min makt själf göra rätt och tvinga andra att göra rätt. Jag kunde nu säga: stå ert kast, ni har ingen säkerhet alls för edra pengar. Men, som jag märker, att ni inte tänker sky att kasta en ung, oskyldig flickas rykte ut att sönderslitas af obarmhärtiga tungor, så skall jag för denna gång ha barmhärtighet med er. Jag kunde nog eljest göra samma tjänst mot er, som ni ämnade henne. Ni skall icke inbilla er, att jag tänker uppträda som någon medlare hos patron Helmer, lika litet som jag tänker kasta ut mina egna pengar för en ung odågas skull. Jag skall gå raka vägen till häradshöfding Bohm. Han ensam är skyldig att reda denna härfva, och han skall göra det. Det förvånar mig bara, att ni inte själf ...»

»Nej, för all del, herr häradshöfding. Jag har haft affärer med honom i så många år ... förbindelser, till och med tacksamhetsförbindelser.»

»Det torde vara skäl, att dessa förbindelser afbrytas», sade Walter kallt. »Det torde vara bäst för er själf, herr kronofogde. Jag har dessutom här tre utslag på den unge mannen. Jag har all orsak att besöka hans far. Kan ni ha så mycket förtroende till mig, herr kronofogde, att ni vill lämna mig både den skuldsedel ni fått af Ivar Bohm och den borgensförbindelse ni fått af Fanny Berger, så lofvar jag er, att ni skall få edra pengar inom några dagar.»

»Hvad begär ni, herr häradshöfding? Endast i fall jag i utbyte får en af er själf ...»

Walter, som hejdade honom med en rörelse, satte sig genast ned för att skrifva en förbindelse på fyra tusen kronor.

Men innan Walter satte dit summan, hejdade han sig och såg upp. Hans skarpa blick hade upptäckt, på en af de skuldsedlar han mottagit, det inskjutna nästan osynliga lilla ordet »icke.»

»Har kandidat Bohm verkligen fått hela den här summan?» sade han. »Det ser besynnerligt ut att han skrifvit två förbindelser på samma dag.»

»Han har skrifvit sina förbindelser på den summan, ser väl häradshöfdingen.»

Det fanns för kronofogden alltid en stor svårighet, det som han innerst ansåg för en brist i sin andliga sammansättning, och som vid hans många hemliga underhandlingar ofta gjorde honom obehag, han kunde icke ljuga. Han kunde kasta ut små, giftiga insinuationer, men icke rent ut ljuga. Och när han varit så där, som han kallade det, feg gent emot lögnen, hade han alltid en sådan insinuation i beredskap liksom till hämnd på sig själf.

»Men han har skrifvit två skuldsedlar, en på tre tusen och en på ett tusen kronor», sade Walter. Och ädelmodigt lämnande sin gäst ett kryphål, tillade han: »Kanske kronofogden nöjer sig med att få säkerhet för den största.»

»Nå ja, jag kan ju ... eftersom det är sonen till min gamla vän, som ...»

»Och efter som det tycks vara bara en vanlig papperslapp, så kanske ni tillåter, att jag rifver sönder den», sade Walter, som icke ville sätta Ivar i ännu värre svårigheter.

Kronofogden teg och bläddrade med sina långa magra fingrar i sin plånbok. Därefter nickade han bifallande, och Walter ref skuldsedeln i bitar.

»Hur stor ränta», sade Walter, sedan han skrifvit tre tusen kronor.

»Alldeles som häradshöfdingen behagar. Sex procent. Det är bara, när det gäller unga vildhjärnor, som man får lof att vara litet dyrare. Det är alltid en sporre för dem att söka bli af med sina skulder så fort som möjligt. Men jag ser nog, att häradshöfdingen, som själf varit rik från barndomen, inte inser nyttan af att det finns hjälpsamma människor äfven för dem, som råkat på afvägar.»

»Jag hjälper ju er», sade Walter kort.

»Jag skall säga häradshöfdingen, att jag är hvad man kallar en self made man. Jag har fått slita och arbeta hela mitt lif, jag har fått krypa mer än gå, blifvit trampad på, när jag gjort mig nyttig, sparkad när jag varit oumbärlig. Jag var förlofvad i tio år med den flicka jag tyckte om, innan jag kunde bjuda henne ett hem på två rum, och jag hade grått hår, innan vår lilla flicka föddes. När det ändtligen började gå uppför för mig, då hade jag inte mycken tid kvar att sörja för de mina. Det är en annan karriär det, herr häradshöfding, som ni lyckans guldgossar, mänsklighetens söndagsbarn kanske ha litet svårt att sätta er in i.»

»Det är inte för mig, ni skall urskulda er», sade Walter med en suck.

»Och för öfrigt», sade kronofogden, retad på sig själf för att han icke kunnat erkänna båda skuldsedlarnes riktighet, »så gör jag en stor tjänst åt brukspatron Helmer och alla som stå honom nära, för att nu inte tala om Fanny Berger själf, när jag ger tillbaka hennes borgensförbindelse. Det brukar ibland finnas någon öm orsak till, att unga flickor äro så gifmilda. Man vet nog inte alltid, hvar haren har sin gång.»

Walter reste sig häftigt. Det djupa vecket mellan hans ögonbryn blef ännu djupare, och hans röst darrade af vrede, när han talade.

»På den usla och lögnaktiga anspelning ni tillåtit er, ämnar jag inte svara. Men kom ihåg en sak, herr kronofogde, för er egen del: Jag vet hvar haren har sin gång. Om någonsin en sådan nedrig insinuation skulle sippra ut i församlingen, så ämnar jag uppbjuda all min kraft för att jaga honom. Farväl, herr kronofogde. Jag är för närvarande upptagen af andra göromål.»

När kronofogden kom ut, var han fullt medveten om, att han vändt sig till orätt person. Men som han hade en säker förbindelse i sin plånbok, så nöjde han sig med att mumla: »den moralsnobben skola vi snart kväsa. Han har väl någon öm punkt, han också. Det skall bli riktigt nöjsamt att leta rätt på den. Jag har lyckligtvis öfvat mig i tålamod.»

Walter å sin sida öppnade fönstret och såg tankfull ut öfver den vackra trakten. När han stått så en stund, fingo hans anletsdrag ett pinadt uttryck; klockan på väggen började slå, han drog igen fönstret, släppte ned gardinen och stängde dörren i lås. Klockans visare pekade då på ett.

En timme senare promenerade han till det närbelägna häradshöfdingebostället.

Emma Bohm tog emot honom.

»Är häradshöfdingen hemma?»

»Ja, nog är han hemma, men farbror är inte vid sitt bästa humör.»

»Än kandidaten då?»

»Min kusin reste till Uppsala i morse. Det är meningen, att han ändtligen skall försöka att taga sin licentiat.»

»Släpp in häradshöfdingen», ropade en röst från det öppna fönstret, och Walter gick in.

»Det var roligt att få se en klok människa i dessa förbistringens tider», sade häradshöfding Bohm, i det han reste sig och förbindligt gick emot Walter. »Här på landet är man omgifven af dumhufvuden eller galenpannor.»

»Jag fruktar, att jag kommer att bevisa mig själf höra till den första klassen, till förmån för en af den senare sorten», sade Walter med ett leende, i det han höjde rösten, eftersom häradshöfdingen var något döf.

»Ni skall aldrig lägga er ut för galenpannor. De må stå sitt kast, de äro ej bättre värda. Om människan vill kallas människa, så är det icke för mycket, att hon åtminstone är en förnuftig varelse. Jag har ingen barmhärtighet med oförnuftet.»

»Man påstår ju», sade Walter, i det han på häradshöfdingens inbjudan satte sig ned, »att alla dygder hafva sin afvigsida, och med samma skäl kunde man kanske anta, att alla fel hafva sin rätsida. De finnas, som anse, att hvarje brott kan genom många länkar ledas tillbaka till en dygd, och som däruti vilja se en förklaring på det ondas uppkomst.»

»Det måtte då vara rasande många länkar i den kedjan, innan man kommer till den första», sade häradshöfdingen skrattande, »men påståendet innehåller åtminstone något att tänka på, och det är det minsann inte godt om här på landet, där man bara har förtretligheter och förargelser så lång dagen är.»

»Det brukar vara bra att se förargelserna rakt i ansiktet», sade Walter. »Efter häradshöfdingen redan tycks ha en hop på lager, så är det så godt att svälja dem alla med ens. Jag kommer också med en. Kandidat Bohm ...»

»Tala inte om honom, han ...»

»Jag måste tala om honom, herr häradshöfding. Han har gifvit ut en skuldsedel på tre tusen kronor ställd på innehafvaren, hvilken tillfälligtvis råkar att vara jag.»

»Ni — nå jag måtte säga. Då har ni sträckt ert ädelmod väl långt.»

»Jag har icke handlat af ädelmod, men mina motiv höra icke hit. Jag ämnar tvärtom genast lämna förbindelsen till en inkasserare i Uppsala. Mitt ädelmod, som ni behagar kalla det, består endast i, att jag först vill gifva er möjlighet att förekomma en sådan åtgärd.»

»Då har ni missräknat er. Jag ämnar icke träda emellan.»

»Men han är er son.»

»Ja, och en son som vansläktats, en son, som gör mig bekymmer på tusen sätt ...»

»Men betänk ändå, herr häradshöfding, hvartill ni bringar honom, ifall ni nekar att infria den här växeln. Han kommer att vända sig till någon af dessa usla blodsugare som fördärfva unga män, procentare utan heder och samvete ...»

Häradshöfding Bohm reste sig och började stoppa en pipa. Han vände ryggen åt Walter.

»Hvad tänker ni då få inkasseradt?» sade han. »Ett par tre böcker och några pomadburkar, det är allt hvad han har.»

»På samma gång jag ber er för er sons skull, att ni infriar skuldsedeln», sade Walter, »så vill jag råda er att genast taga unga herrn från Uppsala, och sätta honom i ordnadt arbete. Vill ni öfverlämna den saken åt mig, så tror jag mig kunna lofva att inom en månad ha honom installerad vid någon järnvägsstation. Jag har förbindelser i den vägen. Jag skall åtaga mig att fara till Uppsala och tala förnuft med kandidaten», tillade Walter småleende. »För öfrigt skulle jag vilja bedja er om råd och upplysningar rörande en industri, som bedrifves här i vår omedelbara närhet. Jag fruktar vi ha en procentarliga midt ibland oss, och att kandidaten redan fallit offer för den.»

»Det kan jag icke tro», sade häradshöfding Bohm, i det han vände sig om och skarpt betraktade Walter med sina hvassa ögon. »Det skulle väl knappast löna sig härute på landet.»

»Nå ja, för närvarande är väl ingenting att göra vid det, men nog bör man hafva ögonen öppna.»

»Ja visst, för all del, haf ögonen öppna, vidöppna om det behagar er. Men låt mig nu också servera er en smula moralfilosofi.» Häradshöfdingen ställde sig framför Walter och fattade i en af hans rockknappar. Som han så stod lång, hög och litet böjd med ansiktets fina drag lifvade af en inre glöd, utgjorde han en särdeles nobel typ för en åldring. » Hvaraf kommer det sig», sade han, »att människor samla sigill, mynt, frimärken och annat skräp? Det kommer sig af, att människan behöfver hänge sig åt något intresse utom det hvardagliga, det är, så eget det kan låta, ett kriterium just på hennes mänsklighet. Somliga hänge sig åt glädjen, andra åt sorgen och åter andra åt sina penningpåsar!»

»Det är sant», sade Walter, med en djup suck, »men af alla dessa sätt, förefaller mig penningpåsarne lumpnast.»

»Ja, det kan tyckas så. Men när man har förlorat allt af mera ideellt värde, tar man kanske till det närmast liggande. Man kan förlora mycket här i världen, min unge vän. Jag har förlorat hustru och tre barn — lofvande barn — och nu har jag bara en lättsinnig odåga kvar. Men för att återkomma till honom — må göra. Är det så, att ni tror er om att göra folk af honom, så skall jag nu för allra sista gången klarera hans affärer. Jag skall göra den stora, för mina villkor stora, uppoffringen med dessa tre tusen ..»

»Tillika med dessa tre utslag på mindre summor» sade Walter och lade papperen på bordet.

Häradshöfdingen tycktes icke kunna tala. Han såg på summorna och skref sin bankanvisning under tystnad.

»Låt mig slippa se honom», flämtade han. »Han tar lifvet af mig, han ruinerar mig, äter ut mig på bara kroppen ... Säg ingenting mer, jag är en gammal man, herr häradshöfding, en mycket, mycket gammal man. Farväl!»

Men när Walter väl var utom dörren, mumlade han: »Han vet för mycket, märker jag, men min herr vikarie, tålamod bara, det finns väl hjälp för den saken. Nära fyra tusen kronor

... nära fyra tusen kronor.»

* * *

När Walter kom tillbaka till gästgifvaregården, befallde han fram sin häst och red öfver till Brobylund.

Ragna kom ut på trappan, en dränggosse tog hand om hästen, och Walter ämnade stiga in.

»Skall du genast gå in till de andra», sade hon med förebråelse i rösten.

I detsamma kom patron Helmer ut på balkongen från öfre våningen. »Det passar ju förträffligt», ropade han. »Nu stannar du öfver middagen. Damerna ha haft stort syltbestyr, så att jag, min kujonerade stackare, har

måst finna mig i, att middagen blifvit uppskjuten.»

»Men en liten promenad, pappa?» sade Ragna.

»Nej, stopp, min flicka. Det har inte ens varit tid att duka på verandan. Nu gå vi in i matsalen och börja med att ta oss en smörgås.»

»Maten är inne», sade Fanny och slog upp matsalsdörren.

Patronen kom ned från trappan, och man samlades kring bordet.

»Nu skall jag berätta en glad nyhet», sade Walter. »Jag har bref på fickan från baron Stjärne. Han går in på att hyra ut Stjärnevik, när som helst. Han går till och med in på att skrifva kontrakt på tre år. Han har blifvit legationssekreterare och skall vistas utomlands för långa tider.»

»Nå, det kan man säga är tur», sade patronen. »Då fara vi dit i eftermiddag och bese stället.»

»Är du glad, min älskade?» hviskade Walter.

»När kan det nu bli?» hviskade hon tillbaka. »Nu behöfver det väl inte dröja länge?»

»Det gamla stället måste väl grundligt repareras», sade patronen.

»Det behöfver väl inte ske så grundligt, så att det blir långvarigt», sade Ragna. »Nog duger det åt oss, om det bara blir litet måladt och tapetseradt.»

»Det var märkvärdigt hvad du blifvit förnöjsam på sista tiden, min flicka. Det hörde annars just inte till en af dina hufvuddygder», sade patronen skrattande.

»När man fått det högsta, pappa, så bryr man sig inte om småsaker.»

»Nej, hör man på bara. Jag måtte säga.»

»Och när man fått det högsta», sade Walter lågt till Ragna, »så blir man aldrig nöjd. Man vet inte, hur man skall få det nog godt åt henne, som man älskar.»

Hon smög sin hand ömt i hans.

Efter middagen, medan Ragna klädde sig för färden till Stjärnevik, gick Walter in i matsalen, där Fanny hjälpte till att duka af bordet.

»Får jag tala några ord med dig», sade han. De gingo båda fram till fönstret.

»När vi nu blifva släkt, Fanny, så skall du antaga mig till din homme d’affaires. Du får inte fuska i mitt handtverk ens för egen del.»

Hon rodnade, men han fortsatte med en beskyddande ömhet i tonen, som djupt rörde henne.

»Du tviflar väl inte på, att jag vill dig väl, när jag oombedd blandar mig i ditt görande och låtande. Min lilla kusin får inte mer skrifva borgensförbindelser på egen hand. Förutom det, att de icke äro gällande, så ha sådana den lilla bristen, att de så lätt kunna missbrukas.»

»Hur har du fått reda på ...»

»Det hör inte hit. Men nu göra vi med den så här ...» Och han tog upp papperet ur västfickan och ref det i

bitar.

»Men han blir väl inte strandsatt ...» stammade Fanny.

»Du håller då mycket af honom?»

»Vi ha hållit af hvarandra, sedan vi voro barn, och det känns så bittert ...»

»Var lugn, han reder sig allt. Glöm nu inte, att dina föräldrar kanhända försakat mycket förden där sparpenningens skull. Tag väl vara på den hädanefter.»

»O, tack, tack», sade Fanny och sträckte båda händerna emot honom. Han fattade dem och tryckte dem kraftigt.

»Och så äro vi vänner?» sade han.

Hela hans väsen tycktes henne så pålitligt, hans röst var så allvarsam och så förtroendeingifvande. O, hvilken man han var!

»Ja», sade hon och lyfte blygt ögonen mot honom med en tacksam blick.

I det samma kom Ragna in.

Hon sade ingenting, men hennes ansikte fick ett högdraget uttryck.

Walter vände sig emot henne.

»Fanny har tillåtit mig att bli hennes hjälpreda i affärer», sade han.

»Den öfverenskommelsen bekräftades något varmt», sade Ragna kort.

Walter såg förvånad på henne, men hon hade självbehärskning nog för att genast lägga band på sin uppbrusande känsla. Under vägen till Stjärnevik försvann hennes misshumör fullkomligt, men i Walters hjärta satt en tagg kvar. Hon skulle ej behöfva beskydd. Hon hade kraft att taga vara på sig själf.

Men medan vagnen rullade fram den vackra vägen, ljusnade alla sinnen. Till och med patron Helmer, som för Ragnas otålighet att komma åstad måst försaka sin vanliga middagslur, blef vid ett ypperligt humör; man skämtade och glammade, och det var endast Walter, som greps af en nästan högtidlig känsla, när han for uppför allén till sitt blifvande hem. Ragna, som märkte uttrycket i hans ansikte, smög sig ömt och förstående intill honom, då de väl stigit ur vagnen.

»Ja, här tycks det, som vi skulle komma att bo, du och jag», sade han.

»Här är så vackert», sade hon drömmande, »så gammaldags vackert. Det förefaller mig nästan, som om alla dessa gamla träd och gamla murar kunde tala och berätta historier.»

Han böjde sig ned mot henne. »De skola få en ny kärlekssaga nu att lägga till sina gamla», sade han.

De gingo tysta arm i arm upp för den breda stentrappan. Patron och fru Helmer voro redan ingångna.

Det var en lång envåningsbyggnad med högt brutet tak, frontespis och gafvelrum. Vestibülen var storartad med pelare och höga hvalf.

»Här luktar något unket», sade patron Helmer till en gammal tjänarinna, som från en flygelbyggnad kommit skyndande med nycklarne.

»Det har stått obebodt i tre år», sade hon.

Men när man kommit in i rummen och gardinerna dragits upp, fönstren öppnats och vind och solljus fritt fick spela in, förtjusades alla af den vackra utsikten öfver glittrande vatten och lummiga, mörka ekar.

»Nu skola vi tänka ut, hur rummen skola ordnas», sade fru Helmer. »Jag tog meterband med mig för möblernas skull. Har du penna och papper på dig, August?»

»Jo, det kan du vara säker på. Nog ser det åtminstone ut, som om ni skulle få rum här, kära barn.»

»Vi kunna ju låta bli att möblera alla rummen», sade Ragna.

»Visst inte», sade Walter. »Jag reser genast till Stockholm och skaffar möbler, och så taga vi ned en tapetserare.»

»Och jag följer med», sade Ragna muntert.

»Då lära ni inte slippa mamma», skrattade patronen.

»Här till höger skall väl bli Walters två rum. Därifrån är ingång till sängkammaren med toilettrum. Det här hörnrummet får väl bli något sorts kabinett.»

»Ja, mamma, det skall bli förtjusande med blommor och byster i hörnen.»

»Du får väl låta bli att anstränga din fästmans kassa alltför mycket i början», sade patronen. »Salongen och matsalen åtar jag mig.»

»Ragna skall ha allt så, som hon önskar det. Hon behöfver alls inte tveka att yttra sig af konsideration för min kassa», sade Walter.

»Ja, det är sant, du ärfde ju din syster.»

Vid detta ord ryckte Walter häftigt till och släppte Ragnas arm. Han gick tigande till det öppna fönstret och ställde sig där. Ragna gjorde ett varnande tecken åt fadern, och det blef ett ögonblicks tystnad.

Men patronen, som var för rättfram för att förstå sig på några fingervisningar med afseende på ömtåliga punkter, gick rakt fram till Walter och slog honom på axeln.

»Förlåt mig, min gosse. Jag tänkte inte — det är ju så länge se’n. Kom nu, så få vi se på köksdepartementet.»

Detta befanns vara alldeles i fru Helmers smak. Men Ragna och Walter beskådade det mera likgiltigt. Det var ju nog att allt var så stort och rymligt.

»Här tycks ju allting vara så väl bibehållet, att inga reparationer behöfvas», sade patron Helmer.

»Det var tur för oss, att baronen ville behålla sina vagnshästar. Jag får använda ekipaget, så mycket jag behagar, det ingår i hyreskontraktet», sade Walter.

»Nu fattas det således bara att skaffa tjänare», sade fru Helmer.

»Skulle jag få göra en fråga», sade Walter. »Det var en ung flicka, som tjänade hos min förmyndare under min barndom. Hon var mycket pålitlig och fäste sig med stor tillgifvenhet vid dem hon tjänade. Hon blef sedan gift med en rättare på gården. Förra året blef hon änka, och som hon inte har några barn, ämnade hon gifva sig ut igen och tjäna. Jag har då och då under de gångna åren gjort mig underrättad om henne. Skulle

du ha något emot att antaga henne, Ragna, ifall hon ännu är ledig?»

»Nej, visst inte, om hon inte är för tvärsäker af sig.»

»Det behöfver du inte frukta. Malin är den beskedligaste varelse på jorden.»

»Skola vi inte gå upp och se på de öfre rummen nu?» hviskade Ragna.

»Dit få ni gå allena», sade patronen. »Och det ha ni väl ingenting emot, kan jag tänka mig.»

»O, så förtjusande», utropade Ragna, då hon öppnade dörren till de två höga, ljusa frontespisrummen. »Här tror jag nästan jag allra helst ville bo. Om vi vore fattiga, Walter, och bodde bara så här, skulle du inte vara nöjd ändå?»

»Inte alldeles», sade han. »Jag vill gärna ha ett rum för egen del.»

»En sådan oförnöjd gosse», sade hon.

De besågo vidare gafvelrummen, två på ena sidan och ett ljust, stort och rymligt på den andra.

»Det här skall jag ha till min särskilda klädkammare», sade hon, »ty garderober tycks det vara ondt om därnere. Rummen midt emot skall jag ha till handkammare och frontespisen till gästrum. Kom, så gå vi in dit igen. Där var så förtjusande härligt.»

De gingo dit tillbaka och slogo sig ned i den gamla storblommiga och hvitmålade pinnsoffan.

Hon lutade sig mot hans bröst. Den milda vinden från de öppna fönstren spelade sakta öfver dem, förande med sig jasmin- och rosendoft. »Det kan aldrig bli lyckligare än nu», sade hon. »Allt är så härligt, inga moln, inga sorger, allt bara glädje.»

Han smekte ömt hennes hår. »Glöm aldrig den här stunden, Ragna», sade han, »den här stunden, då vi smakat lyckans högsta fullhet i vårt hem.»

»Jag *kan* aldrig glömma den. Det är den första i vårt hem. I din famn är mitt konungarike. O, Walter, ingen på jorden är så lycklig som jag. Du är så god, du är så vacker, du är allting. Jag skulle kunna offra allt på jorden för dig. Men hvarför ser du så högtidlig ut, nästan sorgsen? Hvarför är min älskade inte lika glad som jag?»

Hon satte sig i hans knä, lindade armarna om hans hals och lutade sin brännande kind mot hans, som var blek och sval.

Ja, nu visste han att hon var hans, hans egen, han såg, hur hon älskade honom, han öfvervann sin tvekan.

»Jag tänkte be dig om något, Ragna, i den här stunden», sade han.

»Ack, om jag kan ge dig något. Bed om hvad som helst.»

»Du sade nyss om det stora rummet, att du skulle ha det till din klädkammare. Om jag skaffade dig garderober där nere, vill du då ge mig det rummet?»

»Jag ge? Det är ju ditt allt sammans. Du kan ju ta hvad du vill. Det var väl ingenting att ge.»

»Jo», sade han och tryckte henne ännu närmare intill sig, »du skall ge mig det på ett särskildt sätt. Du vet, att jag vill ge dig hela mitt lif, Ragna, allt, som en man kan taga undan från offentliga plikter, vill jag ge åt

dig, med undantag ...»

»Utan undantag», sade hon med pekfingret hotande lyft. »O, hvad du är blek», sade hon.

»Ligg stilla så där», sade han och lade smeksamt hennes hufvud tillbaka mot sitt bröst. »Hör! Kan du höra, hur mitt hjärta slår? Det slår af kärlek till dig, Ragna. Vet du det?»

»Ja», sade hon sakta och med rörelse.

»När du vet det», sade han, »eftersom du är viss på det, så skall du icke känna dig sårad öfver att jag begär en timme om dagen alldeles för mig själf. Då vill jag ha rättighet att draga mig tillbaka och vara alldeles ostörd, utan att du undrar öfver det eller misstycker det. Det är därför jag vill ha det där rummet. Förstår du mig, min älskade?»

»Jag kan inte just säga, att jag förstår dig», sade hon, »för det smakar bra mycket af riddar Blåskägg. Men som jag antar, att du inte vill gömma liken af sju hustrur därinne, så vill jag helst tyda det så, att en jurist, så utmärkt som du, behöfver vara ostörd för att tänka öfver sina krångliga rättegångar, eller kanske skrifva något utmärkt juridiskt verk. Är du nöjd då?»

»Hvad är jag nöjd med?» sade han uppfarande som ur en dröm.

»Är jag snäll då?» sade hon. »Jag skall aldrig störa dig, bara jag en gång får se resultatet af dessa ensliga timmar. Är jag snäll?»

»O, ja. Du är god, du är min älskade Ragna. Vi tala aldrig mera om detta, det är så svårt. Lofva mig det.»

»Vi skola inte taga den där saken så högtidligt», sade hon. »Den är ju så enkel.» Och så gingo de ner.

Men det hade kommit liksom en skugga öfver dem. Ja, hon var god, men tänk, om han kunnat lägga sitt stackers utpinade hufvud i hennes sköte och tala.

Men han var ju hennes konung, hennes hjälte! Och med en smärtsam, bitter känsla tänkte han, att den ställningen kunde vara lättare att vinna än att bibehålla.

* * *

Brölloppet skulle bli ståtligt. Patron Helmers hade mycket släktingar på olika orter, och alla skulle de samlas för att bevista enda dotterns högtidsdag. Några af Walters kamrater skulle komma ned från Stockholm för att bli marskalkar, men eljest hade han inga närskylda. Hela ortens sällskapskrets var naturligtvis inbjuden, och tärnorna motsågo med förtjusning nöjet att få alldeles nya, okända herrar till sina kavaljerer. Alla grannar hade erbjudit sig att härbergera gäster, och denna stora tillställning talades om länge på förhand i hela socknen.

Ändtligen var dagen kommen. Det var i början af december, en kall dag med snö på marken och dimma i luften. Patronen var nervös, han hade svårt att få de nya hvita handskarne på sina feta händer, och dessutom var den hvita västen något stel. Fru Helmer hade ett stort bestyr med att få de ljusgula plymerna att falla sig, de hade en modern benägenhet att ställa sig upprätt som på en likvagn, och det kunde fru Helmer omöjligt tåla. Fanny fick ropas in. Hon kom tassande öfver vinden i hvita sidenskor, ty herrskapet Helmers hade flyttat upp på ett vindsrum, emedan sängkammaren hade arrangerats till ett andra förmak.

»För all del, Fanny, hjälp mig med den här omöjliga mössan. Är Ragna färdig än?»

»Ja, hon är färdig och har stängt in sig i västra gafvelrummet. Hon vill inte visa sig förr än i kyrkan.»

Alla gästerna skulle nämligen samlas vid kyrkan, som endast låg några stenkast från Brobylund. I prestgården skulle själfva bröllopsskaran ordna sig.

»Äro vagnarne framme? Klockan är ju half tre redan?»

»Ja, alla fyra vagnarne stå utanför trappan. Tycker moster mössan sitter bra nu?»

»Förträffligt, kära Fanny. Du är en riktig krona», och fru Helmer bestod en kraftig kyss på Fannys lena kind.

»Säg till dem alla att göra sig i ordning nu, så ge vi oss af, August får väl aldrig på sig sina handskar, kan jag tro.»

Inom kort började pälsklädda damer och herrar troppa ned för trappan och samlas i förstugan. Man packades in i vagnarne så godt sig göra lät. Dels funnos icke tillräckligt med slädar, under det vagnshusen stodo fulla med gamla hjuldon, dels var det icke nog snö för slädföre.

Alla de inbjudna foro till kyrkan direkt. Det var bara bruden med sina tärnor och marskalkar, som steg af vid prestgården. Där skulle också brudgummen möta med sitt följe. Alla de unga voro redan bekanta sedan föregående aftons kransbindning.

Kyrkan var ståtligt upplyst, koret var af Björklunda trädgårdsmästare klädt med tropiska växter och blommor, gångarne voro mattbelagda och hela kyrkan fylld af åskådare. Längst fram sutto naturligtvis gästerna. Brukspatron Hammar hade lyckats att kila in sig på en mycket för liten plats, men han hade Emma Bohm vid sin sida. Han var redan på förhand mycket rörd.

»Här kan pappa godt få rum», hviskade Anna Pålson bakom honom och klämde sina grannar utan försköning, men brukspatronen ruskade på hufvudet och hviskade tillbaka, att han satt förträffligt, under det han hade en obehaglig känsla af att två ögon brände honom som eldkol i ryggen.

»Nej, men så underligt. Både patron och fru Helmer äro därframme. Skall inte fadern ge bort bruden?» hviskades det öfverallt bland bondkvinnorna. Därefter blef det ett ögonblicks fullkomlig tystnad, och så började bröllopsmarschen spela. Efter några sekunder hördes ett sakta rassel. Folket reste sig upp och vände sig. Dörrarna hade öppnats och brudtåget kom.

Sällan hade man där i trakten sett ett ståtligare par. Walter ledde Ragna vid handen. Hans sätt att föra fram henne var på en gång vördnadsfullt och stolt. Han höll henne litet på afstånd ifrån sig, halft vänd emot henne, som om han fört en drottning. Hans vanligen så kalla ansikte strålade nu af lycka och glädje. Han hade nyss vunnit en seger, som han hoppades skulle vara lifvet ut, och han kände, som om en ängel följde honom uppför gången på hans högra sida.

Ragna var bedårande i sin hvita moiréklädning med det långa släpet kantadt med törnrosor och orangeblommor. Slöjan bildade en förtjusande bakgrund mot det mörka håret, och kronan och den diademliknande kransen passade förträffligt det stolta, högburna hufvudet. En lång skara hvitklädda tärnor följde och bland marskalkarne sågs en och annan uniform.

Prosten Lidén vigde enkelt och värdigt samt höll efter vigseln ett litet lämpligt kort tal. Han erinrade med mycken rörelse om, hur han inför detta altare både döpt och konfirmerat bruden, samt hur han varit under alla år i nära vänskap förbunden med hennes föräldrar. Då han efter dessa meddelanden såg en otålig rörelse på Ragnas hufvud, blef han så förbluffad, att han alldeles uteglömde förmaningarne och afslutade det hela med en hjärtlig lyckönskan.

Och så for den stora bröllopsskaran till Brobylund och den präktiga väntande middagen; kyrkan blef

småningom tom, och kyrkvaktaren stängde den omsorgsfullt. En förening med löften om kärlek i nöd och lust var åter knuten.

När gästerna samlats i den stora salen med dess hästskobord, i hvars midt ett rundt bord var placeradt för tärnor och marskalkar, såg man brukspatron Hammar gå där helt allena. Han hade kört för brinnande lifvet och kommit före alla andra. Och hvad hade han under dessa minuter åstadkommit? Jo, med en skälmaktig glimt i ögat hade han undersökt korten i glasen, och då han fann, att han på sin högra sida lyckliggjorts med fru Grönberg, tog han helt behändigt hennes glas och utbytte det mot Emma Bohms, hvilket stod mycket längre ned

Utan att alls tänka på rangskillnad och fruvärdighet, och hvad fru Grönbergs nedflyttning kunde åstadkomma för känslor hos denna värda dam, ansåg han sig ha gjort en mästerkupp och småskrattade helt förnöjd för sig själf.

Med en triumferande min förde han sin dam till hennes nya plats. Stolar skrapade mot golfvet, siden rasslade, och efter några ögonblicks högtidlig tystnad började sällskapsglammet.

Och så förgick bröllopsmiddagen som vanligt med skålar, tal och mat i öfverflöd. Ivar Bohm, som uppträdde i järnvägsuniform, höll ett lifvadt versifieradt föredrag för tärnorna, hvilket följdes af skratt och applåder, och när sällskapet reste sig, var stämningen hög. Efter sedan förfriskningarne, som i stor myckenhet bjödos omkring, gjort åtskilliga hvarf kring rummen, och salen, som i hast befriats från borden åter blifvit ordnad, började ungdomen ropa på dans.

»Ni kunna väl vänta tills i morgon», sade fru Helmer, »då blir det ju rikligt tillfälle att svänga om. Jag tycker inte om dans på bröllop.»

»Men ett par danser», sade en ung löjtnant och neg.

Och därpå kommo alla tärnorna fram till fru Helmer och nego bönfallande i en ring omomkring henne, och hon måste gifva med sig.

Men brudparet ville icke dansa. »Nej», sade Ragna, »jag vill icke dansa i den här dräkten. Den är för högtidlig för det; men att spela upp en vals, det går ju ändå an.»

Och när valsens toner ljödo, drog sig sällskapet småningom ut i salen. Walter och Ragna smögo sig in i det inre förmaket och fingo vara allena.

De satte sig i den lilla soffan, lagom för två, men han gled ned framför henne, slog armarna om hennes lif och lutade sitt hufvud mot hennes barm.

»Nej, nej», sade hon hastigt, »stig upp, Walter; min konung får aldrig ligga så där för mina fötter. Högt öfver mig skall han stå. Det är jag, som skall se upp till honom!» Och med mildt våld nödgade hon honom att resa sig.

»Du är min hustru, Ragna», sade han, »min älskade, dyra, kära hustru. Man och hustru. Jag har alltid tyckt, att en lycklig familj eller kanske rättare, en älskande familj, är något af det skönaste man kan få se på jorden.»

»Det finns mycket skönt på jorden», sade hon, »men du är skönast.»

»Ack, Ragna», sade han med en suck, »du är så flickaktigt dåraktig», men han böjde upp hennes hufvud och kysste henne lidelsefullt på panna, ögon och läppar. Längst på hennes röda läppar.

När valsen slutade, och gästerna strömmade in igen, par om par, var konversationen i full gång.

Brickor med champagne och konfektskålar bjödos omkring, och prosten Lidén beredde sig att hålla det i kyrkan så hastigt afbrutna talet. Och nu kommo alla de svåra möjligheterna, som i framtiden kunde träffa brudparet, alla de goda förmaningarne och alla de hjärtliga välönskningarne fullkomligt utan afbrott.

Efter sällskapets nödtvungna tystnad bröt talandets ström fram ännu mera brusande.

»Ni fick just inte mycket förhoppningar med er på resan genom lifvet», sade brukspatron Hammar muntert. »Min kära Lidén ser allting mörkt vid bröllop och allting ljust vid begrafningar.»

»Jag tar gärna emot förmaningar af farbror Lidén», sade Ragna ovanligt blidt, »han är så god och menar så väl.»

»Men litet mer kunde han allt talat om lyckan», sade en hofrättsnotarie, »jag gissar, att det äfven vid ingående af äktenskap behöfves en god portion mod.»

En grupp af ungdom hade samlats kring brudparet.

»Åh, det är väl det tillfälle i lifvet, då man inte behöfver något yttre styrkemedel», sade Ivar Bohm skrattande. Han såg på Fanny, men hennes ögon svarade icke på hans blick.

»Ja, men», sade notarien med låg röst, i det han försiktigt såg sig omkring, »att just förutsätta bekymmer, fattigdom, sjukdom, missförstånd, det är likväl något starkt.»

»Det betyder ingenting, när man som vi båda ha förhoppningar och ett friskt lefnadsmod, som ingenting kan slå ned», sade Ragna. »Jag fruktar hvarken fattigdom eller bekymmer. Det är egentligen bara en enda sak i världen, som jag är rädd för.»

»Och det skulle vara?» sade notarien, »det skulle verkligen vara intressant att veta.»

»Skall jag säga det?» sade Ragna med en liten skälmaktigt retsam blick.

»Ja, gör det! Ni har gjort oss alla nyfikna.»

»Nå ja, det är åtlöjet», sade hon. I detsamma såg hon upp på Walter och märkte, att all färg flytt från hans ansikte.

»Mår du illa, älskade», sade hon och drog honom afsides, »hvad är det Walter?»

»Det är bara — det är ingenting — det är bara, att du stängde en dörr.»

»Jag förstår dig inte, Walter», sade hon. »Bry dig inte om det, älskling, sade han. Jag är dum, du måste ha litet tålamod med mig.»

Och då hon såg honom återfå sitt vanliga uttryck, sade hon leende: »Min hjälte får aldrig vara dum.»

Men i hans hjärta ropade det: »Nej, hon skall aldrig förstå mig, men jag älskar henne.»

»Hvad säger brukspatron om, att jag så hastigt blifvit föryngrad», sade fru Grönberg till brukspatron Hammar.

»Hur så? Jag har icke sett något spår af ålderdom förut ...»

»Se så, stå inte och narras nu. Såg ni inte, att jag blef nedflyttad bland ungdomen vid bordet? Det var tur, att

jag inte kom midt ibland tärnorna. Man visste tydligen inte, hvar man skulle göra af mig. Men jag bär degraderingen med jämnmod.»

»Från en sida sedt kan det ju anses som en upphöjelse», sade brukspatronen förlägen.

»Det må vara, men nog skall Mina Helmer få höra af det i alla fall», skrattade fru Grönberg.

Men det kunde brukspatron icke bära.

»Kära fru Grönberg», sade han och drog henne i ett hörn, »fru Helmer är alldeles oskyldig. Det var jag, som begick den där platsförfalskningen. Det är så, att man ibland kanske är obetänksam, när man önskar någonting riktigt innerligt. Jag törs ju berätta fru Grönberg utan att det blir omtaladt, att jag gärna ville ha till bordsgranne ... Ingen människa skall veta det än, och vi ha så svårt att träffas. Hon vill inte komma hem till mig, och gamle Bohm och jag ha just aldrig varit vidare vänner. Men, kära fru Grönberg, behåll nu det där alldeles för sig själf. Det är verkligen ett stort förtroende, fastän jag hoppas, att det icke skall dröja länge, innan det blir allmänt bekant.»

Fru Grönberg skrattade.

»Brukspatron påminner mig om den person, som hviskade till sin bordsgranne: 'Jag är puckelryggig, men tala inte om det.' Men i alla fall, nog skall jag tiga den här gången. Och det kan ju hända att jag blir så snäll, att jag kan ställa till ett litet sammanträffande. Hvad säger brukspatron om det?»

»Att fru Grönberg är den förträffligaste bland fruar. Men syns det verkligen på mig att ...»

»Jo, det kan brukspatron vara viss på. Och på henne med.»

»Gud signe henne, syns det, att hon tycker litet om mig. Ja, allting vore så lyckligt, om bara inte barnen Anna och Gösta ...»

»Om jag vore i brukspatrons ställe, skulle jag fråga katten efter barnen», skrattade fru Grönberg. »Gamla människorna kunna väl reda sig utan sin pappa, tycker jag.»

Nu kom Anna Pålson och tog fadern under armen.

»Jag ville säga några ord till pappa», sade hon. »Det ser alldeles ut, som om pappa tänkte öfverge mina små flickor. Det är länge sedan pappa var hos oss.»

»Låter det på det sättet nu», sade brukspatronen med sitt friska skratt. »Ja tiderna förändras. Fruntimmersnycker kan man inte förstå sig på. Förr sade du alltid ...»

»Ja, tiderna förändras, det ser man nog», sade Anna Pålson och drog en djup suck, »men aldrig hade jag kunnat tänka mig, att pappa skulle bli kallsinnig mot mina stackars små flickor, som intet ondt gjort.»

»Hvad pratar du för dumheter, Anna? Skicka de kära små pullorna till mig, så skall du få se, om jag är kallsinnig mot dem.»

»Jag vet inte, om det lämpar sig att skicka små oskyldiga barn till pappa nu för tiden.»

»Anna!» sade brukspatronen.

Anna såg upp på fadern. Hon hade lyckats få tårar i ögonen. »Pappa får inte undra på, att jag är mån om mina stackars barns bästa, och om pappas med för resten. Jag kan inte se, att pappa gör sig löjlig.»

Men det sista skulle hon icke ha sagt. Blodet steg brukspatronen åt hufvudet. »Jag kan tåla mycket, Anna», sade han, »men det finns en gräns för mitt tålamod också, och för dina barns skull är det kanske bäst, att du inte öfverskrider den gränsen.»

»Det gläder mig, att pappa ändå tänker på mina barns väl,» sade hon och lyckades få tåren i ögonvrån att falla ned på kinden. »De små flickorna äro så innerligt fästa vid morfar.»

»Och jag vid dem», sade han rörd. »De ha ju varit min bästa glädje under de sista åren.»

Han märkte icke alls eller ville icke märka, hur hon strök under ordet »morfar».

Och aftonen skred fram, och de nygifta drogo sig undan utan afsked. Deras vagn stod framkörd.

Det var stjärnklart med hög gnistrande himmel. Han öppnade vagnsdörren för henne. Hon steg in, han följde efter och drog igen dörren med ett ryck, och så bar det af mot hemmet.

Förmiddagens segerkänsla var åter öfver honom, kärlekens, ägandets lycka fyllde honom helt. Han glömde allt, hvad han lidit, för ögonblickets fröjd. Ute var allt så tyst och stilla, ingen fanns på vägen, ett och annat ljus från en stuga lyste ut öfver den hvita marken, och det enda ljud, som hördes, var snöns lätta krasande under hjulen.

De talade icke. De kände båda, att de knappast kunde höra hvarandras röster. Den öfverväldigande tystnaden hade berört dem med sin högtidlighets sällsamma trollspö. Men när de körde upp på gården och sågo det långa husets rika illumination, märkte jordiska ljus, då vaknade båda som ur en bedöfvande sömn. När vagnen stannade, skyndade han ur och sprang upp på trappan. Kusken, som hoppat af, hjälpte Ragna.

Walter sträckte armarne emot henne.

»Välkommen», sade han. Hon sprang lätt upp för trappstegen och kastade sig i hans famn. Och på det sättet förde han henne in.

DAGEN efter bröllopet var det bal på Brobylund, en bal hvilken efteråt af all traktens ungdom förklarades för den gladaste fest, som firats i socknen i ungdomsminne.

När gästerna farit och patron Helmer med fru gått upp i den provisoriska sängkammaren, gick Fanny ännu en stund och plockade i ordning i rummen. När hon kommit in i kabinettet för att släcka lampetten i taket, hade hon så när skrikit till af förskräckelse, ty i dunklet reste sig en gestalt från soffan, där han halflegat och kom häftigt emot henne. Det var Ivar Bohm, röd och upphettad af vin och dans.

»Så du skrämde mig, Ivar. Jag trodde, att du for med Emma. Hur skall du nu komma hem?»

»Omsorgen att bli af med mig tycks vara din första tanke», sade han bittert, »men lugna dig. Emma skjutsades hem i patron Hammars landå, och mitt enkla åkdon väntar ännu där ute, men innan jag reser, ville jag träffa dig på tu man hand.»

»Det är bra olämpligt nu midt i natten. Någon kunde komma», sade hon.

»Det kan inte hjälpas, jag har ej permission längre än till klockan tre i dag, ty jag förmodar, att vi närma oss morgontimmarna. Sätt dig nu snällt och var som förr.»

Han slog sig ned i soffan, och hon satte sig på en stol på andra sidan om bordet.

»Här är god plats i soffan för dig också», sade han. Hon såg att hans lynne var retligt, men hon satt kvar på stolen.

»Hör du, Fanny», började han efter några ögonblick, »hvarför har du undvikit mig under de här dagarna? Hvad skall ditt stela sätt mot mig betyda?»

»Ack, Ivar», sade hon hastigt, »jag tänkte, att du förstod, du lika väl som jag, att det inte var värdt för oss längre ...»

»Nej, det förstår jag alldeles inte, jag har tvärtom ett briljant förslag att göra dig. Det är bara för din skull jag rest hit, det borde du veta.» »Kära Ivar, bry dig inte om några nya förslag. Du har ju bara varit några månader vid järnvägen än ...»

»Jag har varit där alldeles tillräckligt för att ledsna på den.»

»Nej, men Ivar», sade hon förebrående.

»Ja, det kan icke hjälpas, det är i alla fall så. Det är ju gifvet att du skall tycka att jag är ombytlig och karakterslös», sade han häftigt. »Fruntimmer kunna aldrig sätta sig in i männens känslor. Men nu är det inte så, att jag tröttnat bara vid järnvägen, utan jag är utledsen vid hela detta enformiga, gamla, välkända, förslöande lif här hemma. Jag måste bort, jag måste ut. Hela min anläggning fordrar en friskare omgifning, flera möjligheter, rikare tillfällen, annars kväfs jag.»

»Jag är bra ledsen att höra dig tala så där», sade hon mildt.

»Du måste förstå mig, Fanny.» Hans nyss häftiga och otåliga röst blef med ens öm och bevekande. »Jag älskar dig, du har liksom vuxit in i alla mina föreställningar, i det bästa jag hoppas är du alltid med. Blif min hustru och följ mig.»

»Nej, nej, Ivar, säg inte så där», sade hon förskräckt. »Det är ju i alla fall omöjligt. Det skulle farbror Bohm aldrig tillåta.»

»Jag ämnar inte alls fråga honom om lof», sade han häftigt, »det är dig jag vänder mig till och till ingen annan. Du vet, att du och endast du kan göra mig till en bättre människa, än jag är. Jag fördöljer inte alls mina fel, men det finns väl något godt hos mig också, och om du ville taga hand om mig som min hustru ...»

»Hustru», afbröt hon, »hur kan du tänka på det — utan farbrors hjälp ...»

»Du har alldeles nog, Fanny, för oss att starta med och lefva på en tid i en annan världsdel. Komma vi bara ut, så skola vi nog reda oss. Där skall jag få mera lust och kraft att arbeta.»

Hon var sårad; hon märkte hur uteslutande han tänkte på sig själf. Men det var något annat, hon måste säga honom, och det var det svåraste.

Han fortsatte: »Hvarför tvekar du? Betänk att det är en människa, som tigger dig om sitt lif och sin framtid. Du, som är så god, kan icke ha hjärta att kasta ut mig ensam i kampen. Din kärlek skall vara min hjälp, den skall leda mig till seger.» Hans röst lät verkligen som ett dämpadt nödrop.

Men på samma gång han anropade hennes kärlek, växte hennes kraft att motstå honom. Hade han fordrat all annan hjälp, så skulle hon kanske gifvit efter. Hon skulle kanske gifvit sina pänningar, sin tjänst, sitt stöd i det främmande landet, men sin kärlek, den måste hon värna, den hade blifvit henne stor och helig.

»Förlåt mig, Ivar, att jag måste göra dig sorg, men jag kan icke annat», sade hon. »Min kärlek till dig är icke

sådan du tror. Den skulle inte duga att vara dig till någon hjälp. När vi fäste oss vid hvarandra, förstod jag inte alls hvad kärlek var.»

Han såg på henne, och han märkte, att det kommit något själfullt i hennes utseende, som förhöjde hennes skönhet. Hon var icke längre endast den glada, skalkaktiga Fanny. Hennes ögon hade fått ett djup, som återspeglade ett rikare inre lif.

Men svartsjukan och vreden fick makt med honom.

»Och nu förstår du det. Och det icke bara med ditt förstånd, utan med dina känslor», sade han.

»Jag vet bara, att du nu aldrig skulle finna hvad du hoppades hos mig. Du skulle bli bedragen och olycklig, Ivar. Kärleken är ingen lek. I första ungdomen fästa vi oss ofta innan vi alls tänkt öfver hvad verklig sådan vill säga. Vi göra oss inte reda för att det gäller hela lifvet.»

»Och nu har du gjort allt det där?»

»Ja», sade hon sakta.

»Utan något föremål, bara teoretiskt?» sade han hånfullt.

»Du behöfver åtminstone inte frukta någon rival», sade hon.

»Nå ja», sade han brutalt, »det är ju ingenting jag har att bjuda dig, det är inte så underligt att du drar dig tillbaka. Jag får resa härifrån fattigare än jag kommit, ty jag ser nog, att för mig är det hopplöst. Adjö då, Fanny. På ren svenska skulle man kunna kalla det här för trolöshet.»

Han tog sin mössa från soffan och gick häftigt ut. Men Fanny gick till fönstret och såg ut i natten. »Hopplöst», tänkte hon. »Ja, men lifvet kan ge oss annat än kärlek. Jag vill åtminstone inte duka under för det hopplösa.»

Men trots detta hjältemodiga beslut lutade hon sig mot fönsterposten och brast i gråt.

DET var i mars, och lilla Maja Grönberg skulle fylla sex år. Det hade långt förut talats om, att dagen skulle firas med barnkalas, och att efter den dagen skulle Maja börja läsa. Det var allt stora tilldragelser i lilla Majas lif. Dagen förut hade mamma kokat knäck, hvilken slagits upp i små krusade pappersskålar. Gamla Stina hade bakat småbröd i flere dagar, och det var nära på som före jul, tyckte Maja. Nu satt mamma och skref, och Maja satt på en pall och följde pennans rörelser med stora, runda ögon. Hon var förbjuden att fråga någonting.

Och fru Grönberg, som påminde sig ett löfte, som redan hunnit bli gammalt, och som funnit detta tillfälle att uppfylla det särdeles passande och lämpligt skref:

Min snälla Emma!

Vill du göra mig den stora tjänsten att komma till oss i morgon och spela litet polskor för barnen. Vi tänka fira Majas födelsedag med en liten barnbjudning. Hon blir sex år, min lilla, rara unge. Kom tidigt, snälla du, genast du ätit middag, så kan du vara här klockan tre. Barnen komma klockan fyra. — Välkommen, snälla du!

Vännen

Maria Grönberg.

»Ska’ mamma skrifva ändå mera», sade lilla Maja hviskande.

»Bara ett bref till, min lilla vän.»

Och det brefvet lydde:

Goda Brukspatron Hammar!

Minns brukspatron, hvad jag lofvade på bröllopet. Jag riktigt skäms, att jag har varit så försumlig och icke hållit det. Men kom nu hit i morgon klockan tre. Vi ha en liten barnbjudning, och doktorns små flickor komma, men barnen hålla sig nog mest i salen, och jag behöfver allt vara i köket rätt mycket, så att förmaket är tomt. Grönberg är borta på förrättning, men han kommer hem till kvällen.

Med största högaktning

Maria Grönberg.

»Se så», sade fru Grönberg för sig själf, när hon belåten förseglade brefven, »nu tänker jag, att jag ställt till det riktigt fiffigt. Måtte nu bara inte Anna Pålson få det infallet att följa med sina flickor!»

Majas högtidsdag randades med det härligaste väder. Solen sken på den smältande snön, dagsmäjan kom stora droppar att falla från takåsarna, luften var klar och glad, med vårförhoppningar i hvarje vindpust, och lilla Maja själf började att speja genom fönstret redan vid halftretiden. Ja, där kom verkligen farbror Hammars ståtliga rack, och bredvid honom på sätet stodo påsar af alla storlekar. Där var resten af vinterfrukten, och där var konfekt hämtad från staden med särskildt bud, och där var farbror Henning själf, strålande af belåtenhet och vårstämning. Lilla Maja gratulerades med att höjas högt i taket, men hon var inte alls rädd, för farbrors uppåtvända ansikte såg så vänligt ut, att hon hade så gärna velat kyssa honom, om hon bara vågat, hvilket allt hon sedan anförtrodde Brita i köket.

Och en liten stund efteråt kom tant Emma åkande i en liten enbetssläde, och farbror Henning hjälpte henne ur. Och tänk, att mamma ännu inte hade dukat färdigt bordet, utan hon fick lof att be dem stiga in i förmaket, och hon läste dörren så skramlet med kopparna inte skull höras så mycket, nog var det bra oartigt; allt förtroenden till Brita.

Men inne i det lilla förmaket med den hårda, obekväma soffan, där firades en fest. Där njöts en stund af ostörd samvaro, som så sällan unnades dessa två.

»Men nu, Emma, uthärdar jag inte det här längre. Ser du inte, hur jag magrat», sade brukspatronen. »Vi få öfverge tanken på att förmildra Anna. I april eklatera vi förlofningen. I maj gifta vi oss, och ge oss af på vår lilla bröllopstripp, och så får Anna trösta sig så godt hon kan. Jag har tröttnat på hennes envishet och hennes nycker. Gösta är jag säker om inte är hälften så omedgörlig.

»Men det känns så förskräckligt att komma emellan far och barn. Jag förstår inte, hur jag skall få mod. Jag kunde aldrig tro, att Anna skulle vara så obarmhärtig.»

»Älskar du mig inte nog för att trotsa dessa små oväder? Det är ju tillsammans med mig du har att bära dem.»

»Ack, så du talar. Mycket, mycket värre stormar ville jag trotsa med dig, men jag ser, att du lider. Tror du inte jag ser att du magrat? Tror du inte jag märker, att du inte skrattar så muntert som förr. Och allt sammans är min skull.»

»Och att jag känner mig så lycklig som aldrig förr, och att det är din skull. Märker du det också, du lilla ögontröst? Sätt dig här hos mig, Emma. Tycker du inte det är högtidligt nästan, när två människor få sitta tillsammans så här och veta, att allt är fröjd och klarhet mellan dem. Bara lycka i allt, som rör dem själfva.»

»Ack ja», sade hon. »Och allra underligast är det, att jag kunnat vinna det här hjärtat, som är så godt och ädelt. Åh, Henning.»

»Po, po, po, det vill jag inte höra, det är inte ädelt, att jag låtit min älskade flicka vänta så länge, bara därför, att jag ville komma tillrätta med en halsstarrig kvinna, som till på köpet är min egen dotter», han skrattade till, men han tillade genast: »Nej, det är inte ädelt», och med en suck: »Jag börjar tro, att felet är mitt.»

»Åh, tyst», sade hon, »hvad gör det, om jag väntar. Jag är ju ändå öfverfylld af glädje. Bara inte du är ledsen, så är jag nöjd.»

»Emma», sade han, »du kanske tycker, att jag är en feg stackare, och det är jag, det har du alldeles rätt i, men en så här alldeles uppslukande lycka nästan skrämmer mig. Det är litet för mycket för den här jorden. Jag tror inte, att människor kunna ostraffadt få så här fullt imätt åt sig. Ja, jag är en feg stackare, sorgen skrämmer mig, och lyckan skrämmer mig», han suckade igen.

Hon lyfte sitt hufvud från hans bröst. »Vi ha den stora kärleken, Henning», sade hon sakta, »då kunna vi ju vara modiga. I nödfall kunna vi ju lefva på det hela lifvet, äfven om det bara skulle bli ett minne. Det är ju inte många, som smakat den.»

I detsamma knackade fru Grönberg sakta på dörren.

Brukspatron Hammar kunde inte hjälpa det, han måste omfamna fru Grönberg, när han kom ut. Lilla fru Grönberg blef riktigt gripen, något af det bästa inom henne rörde på sig, förutom det, att det var så ytterst intressant att vara invigd i en kärlekshistoria.

Barnen voro komna, en hop små flickor i korta kjolar och gossar i sjömansdräkter. Doktorns båda flickor gingo fram och nego sirligt för morfar.

»Hvad vill det här säga», sade brukspatronen, »ska' ni inte ge morfar en kyss?»

»Inte i dag, morfar», sade Gerda och sprang

bort.

Emma Bohm blef blossande röd, men hon sade ingenting.

Efter kaffet började lekarne och dansen. Emma spelade polska efter polska, och brukspatronen anförde långpolskan till alla barnens förtjusning. Fram på aftonen kom kronofogden hem och blef ytterst förvånad att finna brukspatron Hammar som gäst. Men till och med hans sträfva ansikte tinade upp af att se barnens glädje. Allt detta för hans afgud, hans lilla Maja, det underliga barnet, som saknade förmågan att bli bortskämd, och hvars lycka var målet för all hans sträfvan. Nu var hon yrast och gladast af alla, först i dans och lek. Men när fru Grönberg nyss före den tidiga supén kom in i sängkammaren för att taga desertskedarna ur chiffonierlådan, fann hon till sin förvåning Maja sitta vid fönstret.

»Hvarför sitter du här, lilla barn?» sade hon.

»Bara en liten, liten stund, mamma!»

»Men hvad gör du här?»

»Jag tycker så synd om Gud», sade Maja med låg röst.

»Hvad i all världen menar du?»

»Jo, när pappa och mamma ä' borta, och jag ligger ensam i mörkret, när Brita går ifrån mig, så säger Brita, att jag inte ska' vara rädd, för Gud är härinne; men jag tycker ändå, att det är så tråkigt att vara ensam, och nu tyckte jag det var så synd att Gud skulle sitta ensam i kolmörkret, när jag har så roligt. Därför ville jag vara inne hos honom en liten stund.»

»Men kom ut i alla fall», sade fru Grönberg alldeles perplex, och hon tillade, nästan utan att förstå hvad hon sade: »Gud är därute också.»

Under supén fann brukspatronen lilla Gerda gråtande i ett hörn af förmaket.

Både han och Emma frågade och undrade, hvad det var åt henne. »Du är stygg, Gerda, om du inte säger morfar, hvarför du gråter», sade Emma slutligen, och då ändtligen sade Gerda snyftande:

»Jo, jag gråter för att vi inte få komma till morfar, och mamma har sagt, att jag inte får kyssa morfar, och att vi aldrig få komma till Bäckaskär mera, för att morfar vill göra oss något ondt, säger mamma; men det tror jag inte, och nästa vecka tänker jag rymma hemifrån och springa till morfar, för jag vill mycket hellre vara hos morfar, och nu tänker jag kyssa morfar så mycket jag vill», och hon klängde sig storgråtande upp på honom och kysste honom konvulsiviskt.

Brukspatronen dolde manligt sin rörelse.

»Tror Gerda, att morfar vill göra sina små flickor ondt?» sade han.

»Nej, det tror jag inte, om också hela världen sade det. Det är bara mamma, som är elak.»

»Så skall du inte säga, men mamma förstår inte saken. Tack, lilla Gerda, att du tror på mig.»

»Jag tror på morfar, så länge jag lefver», snyftade barnet.

»Du skall nog få se, att jag vill dig väl», sade brukspatron. »Tycker du om tant Emma också?

»Ja då, jag har jämt tyckt om henne. Hon är så snäll.»

»Var nu glad, lilla Gerda, ingenting skall skilja morfar och dig, det kan du vara säker på. Spring nu ut i salen till de andra.»

Emma hade ställt sig vid fönstret. Hon såg ut öfver fälten, hvilka hade den tidiga vårens vemodiga aftonslöja öfver sig, och hon kände sig beklämd. Men han stod bakom henne och lade armen om hennes lif.

»Ingen sorg, min egen, icke ens en skymt af förstämning. I afton kör jag dig hem i ditt eget ekipage. Du är min och jag är din med kärlekens högsta rätt.» Och han lade mildt hennes hufvud emot sitt bröst, och inom kort smålogo de mot hvarandra. I den stunden kände de allt annat smått mot det stora, att de älskade hvarandra, att de ägde något, som ingen kunde beröfva dem. Men i alla fall snyftade hon vid hans bröst, och äfven det var ljuft.

Men på kvällen, sedan de båda flickorna hemma hos doktorns redogjort för aftonens nöje, skref Anna Pålson till sin bror, som studerade filosofi i Leipzig: »Om du möjligtvis kan komma ifrån, Gösta, så kom hem på några dagar. Pappa håller på att bli kollrig.»

Hos kronofogdens släcktes ljusen, sedan alla de små gästerna väl påpälsade kört från gården, och fru

Grönberg gick och plockade in resterna från kalaset, följd i hack och häl af lilla Maja, som försäkrade, att hon inte var det minsta sömnig.

»Det har blifvit mycket öfver, mamma, utaf allting, fast vi åt så förskräckligt, tycker inte mamma det?»

»Jag tog till så rikligt, så att det skulle godt förslå.»

»Mamma, har du bakat alltihop åt mig; till min födelsedag, menar jag?»

»Ja, visst har jag det», sade fru Grönberg frånvarande. Hon var trött och ville gå och lägga sig.

»Tror mamma, att jag blir bjuden till alla, som ha varit här i dag.»

»Åh ja, det blir du nog i sinom tid.»

»Det vore bättre, om jag inte blef bjuden.»

»Hvarför säger du så? Det måtte väl vara roligt att bli bjuden till sina små vänner. Men nu kan du ju vara nöjd en tid bortåt, när du haft så roligt i dag.»

»Det är inte för det, mamma. Men Brita läste för mig, att man inte skall bjuda, för att man skall bli bjuden igen, utan fattiga skall man bjuda.»

»Brita pratar så mycket för dig, som du inte förstår. Du skall inte bry dig om hvad Brita pratar.»

»Men det där har Gud sagt, mamma.»

»Nu skall lilla Maja gå och lägga sig», sade fru Grönberg afgörande.

Maja gick lydigt in i sängkammaren, dit fru Grönberg snart kom efter för att läsa aftonbön med henne.

När detta var gjordt, höll lilla Maja fast moderns hand.

»Om du har bakat allt det där åt mig, kan jag då inte få bjuda några fattiga också, mamma», sade hon.

Modern böjde sig ned och kysste henne. »Du vet, att skarlakansfebern har börjat gå», sade hon. »Jag kan inte veta hvilka som ha den. Jag är så rädd för smitta för min älskade lilla flicka. Men när här blir friskt, då skall du få bjuda så många fattiga barn du vill, det lofvar jag dig.»

»Ack, så roligt det skall bli.»

»Har du inte haft roligt i dag då?»

»Jo, alldeles förfärligt roligt. Så här roligt», och hon sträckte ut armarne så långt hon förmådde. »Men då skall det bli så roligt att se dem äta. Vi ska ha mycket mat, mamma.»

»Ja, det skall vi ha, min lilla unge, lita på det. Sof nu så godt.»

»Kommer inte pappa in, innan jag somnar?»

»Pappa är på kontoret. Han hade något att skrifva.»

»Hälsa honom då och tacka honom för i dag.» Lilla Maja vände sig nöjd mot väggen och somnade.

Men midt i natten väcktes fru Grönberg ur sin djupaste sömn. Lilla Maja stod barfotad och i linnet bredvid sängen. »Jag kan inte svälja», hviskade hon. »Det gör så ondt i halsen. Snälla mamma, får jag krypa upp och

ligga hos dig?»

Det kändes som ett svärd skurit i fru Grönbergs hjärta. Maja kröp upp i sängen. Hon var brännande het.

»Väck inte pappa», hviskade hon, »nu skall jag försöka sofva, lilla älskade mamma.»

Hon låg på moderns arm och sof oroligt med korta, häftiga andedrag och då och då en sakta jämmer, medan för fru Grönbergs fantasi dök upp den ena föreställningen värre än den andra och sist processionen och klockringningen. Herr Grönberg snarkade ostörd i sängen bredvid. Det skulle vara ännu värre att se hans hjärtängslan också, tyckte hon, därför väckte hon honom icke.

Men när morgonen ändtligen grydde, började också utsikterna ljusna. Det kunde ju vara en hastig förkylning, litet halsfluss, den åtföljdes ju också af feber. Fru Grönberg hade legat i samma ställning hela tiden, hon hade icke vågat röra sig för att icke störa Maja, och nu värkte det i alla leder på henne. Hon kände en nervös böjelse att hosta, och det stack öfverallt i kroppen af lust att ändra ställning, men hon kväfde sin hosta och låg orörlig, ty Maja sof litet lugnare på morgonen.

Slutligen vaknade herr Grönberg. En liten strimma grå dagning syntes mellan gardinen och fönsterposten. »Hur är det med Maja?» sade han yrvaken. »Hon jämrar sig i sömnen.»

»Tyst», hviskade fru Grönberg, »hon ligger hos mig. Hon har varit sjuk i natt», och nu fick hon ett oöfvervinneligt begär att brista i gråt.

»Sjuk», sade herr Grönberg. »Lilla Maja är ju aldrig sjuk. Det kommer sig af de usla barnbjudningarna. Hon har väl förkylt sig. Men fruntimmer ge sig aldrig någon ro, förr än de få ställa till kalas. Hvad skulle hon ha kalas för? Och det där nötet Hammar till.»

»Hon fyllde ju sex år», sade fru Grönberg och kväfde sina snyftningar.

»Jo, nu får man en treflig tid. Lilla Maja, som jag släpar för dag och natt, bli sjuk! Men nu har du det, som du vill ha det, Maria. Det är helt och hållet ditt fel. Maja sjuk — kantänka.»

Han hade höjt rösten i sin ifver, så att Maja vaknat.

»Söta, snälla pappa, förlåt mig», sade hon

matt.

»Det är inte du, lilla barn», sade herr Grönberg, och hans röst blef med ens mild som en kvinnas, »det är inte alls du, lilla Maja, det var mamma som var oförståndig. Har du mycket ondt?»

»Litet ondt i hufvudet, snälla pappa.»

»Bara litet?»

»Kanske mycket», sade lilla Maja, »men jag är så trött.»

»Vill du bära henne tillbaka i hennes säng, Grönberg?»

»Adjö, lilla mamma», sade Maja och försökte småle och nicka.

Men nu kunde fru Grönberg omöjligt längre hålla tillbaka sina tårar. Hon borrade ned ansiktet i kudden och grät hejdlöst.

»Så där ja. Nu ska du gråta till, liksom det inte vore annat att göra. Fruntimmer äro sig alltid lika.

Handfallna, när det gäller att handla. Hvarför väckte du mig inte, så att vi fick skicka efter doktorn.»

»Jag tänkte, att vi skulle vänta — och se», snyftade hon.

»Du tänkte, ja, det förstås att du tänkte, men du tänkte som en höna. Det kan väl en blind se, att Maja är sjuk. Min lilla Maja. Doktorn skall hämtas genast. Det är klokare att klä på sig, än att ligga och grina.»

»Pappa, kom hit», sade lilla Maja.

»Ja, min lilla flicka.»

»Böj sig ned, lilla pappa.»

»Hvad vill du nu då?» sade herr Grönberg och böjde sig ned öfver henne.

»Lilla pappa skall vara snäll mot älskade mamma», hviskade hon, men orden uttalades kort, ty febern var mycket stark.

»Visst är jag snäll mot henne, det vet du väl», sade han och reste sig från sin nedböjda ställning.

Maja såg på honom med sina feberglänsamde ögon, men hon sade ingenting mera. Han kände en förfärlig fruktan genomila sig, en fruktan, som gjorde honom matt i ben och armar. Han gick fram till sängen, där hustrun låg. »Försök att klä på dig, kära Maria», sade han och strök henne öfver håret. »Du har nog inte sofvit mycket i natt, din stackare.»

Hon tog hans hand och kramade den, medan hon med våld hejdade den häftiga gråten. »Det är skarlakansfebern», stötte hon fram. »Den kommer inte af förkylning.»

»Nej, det kan nog hända det. Vi få försöka att bära det, kära Maria. Lugna dig nu, hon blir alldeles säkert bättre. Hon är ju vårt enda barn. Det kan inte vara möjligt att — — andra ha ju hela högar — där kan det ju plockas, utan att det märks så mycket. Nu är det hufvudsaken att få hit doktorn.»

Fram på dagen kom doktorn. Han konstaterade, att det troligen skulle bli skarlakansfeber, såg lilla Maja i halsen och skakade på hufvudet.

»Här måste penslas och penslas grundligt. Jag kan inte lita på hvarken far eller mor i det stycket. Det får lof att ske med eftertryck, och det ha de inte hjärta till. Om vi kunde få hit prosten att börja med. Han är van att gå i stugorna och pensla och han lägger inte fingrarne emellan.»

»Jag skall hämta honom så ofta som helst», sade kronofogden.

»Det är ju bara en fjärdingsväg», sade doktorn, medan han skref receptet, »vi få reda oss med honom så länge. Han säger aldrig nej.»

Kronofogden följde doktorn ut i farstun. »Tror doktorn ...?» sade han.

»Jag tror ingenting, absolut ingenting. Det beror på konstitutionen. Jag väntar bara på att mina få den. Alla ungar skola ha barnsjukdomar.»

»Men Maja har aldrig varit sjuk. Hur är det med handelsmans pojke?»

»Ja — det blef slut i morse. Adjö, herr kronofogde. Jag kommer igen i kväll. Skicka genast efter medikamenterna och säg till prosten. — Kör, Jonson.»

Kronofogden gick tillbaka in. All kraft tycktes vara viken ifrån honom. Maja, som skulle bli rik, Maja som

skulle få så många jordiska förmåner, men som hade ett sinne fylldt af himmelska tankar och funderingar alldeles utöfver barnaåldern, var hon märkt på förhand till något annat än detta lifvets goda? När han sjönk ned i skrifstolen, framför samma bord, där så många affärer gjorts upp, tycktes det honom, som om alla dessa papper föllo till aska, som om han kunde smula sönder alla sina högtsväfvande planer mellan sina fingrar, utan att något annat återstod än luft — luft och tomhet. Intet skratt, inga små knackningar på dörren, inga lätta steg i trappan, ingen liten arm om halsen — intet.

Han stönade, han våndades med hufvudet nedsjunket mot händerna på bordet, ända till dess fru Grönberg kom in.

»Vi få lof att skicka efter medikamenterna strax», sade hon med hoppfull ifver. Nå ja, hon visste ju inte att handelsmans gosse var död.

»Ja, ja», sade han, »skicka genast, och laga att prosten blir tillsagd i förbifarten. Han kan ju komma med hit på återvägen.»

Hon var på väg att gå, då han stönade fram: »Maria.»

Hon vände genast om, och detta nackstyfva hufvud föll slappt ned mot hennes bröst. Det bistra ansiktet var förvridet af smärta.

Hon strök mildt hans stubbiga grå hår.

»Öfvergif mig inte», suckade han.

»Aldrig», sade hon. »Men jag får lof att gå nu.»

Febern ökades, svårigheten att svälja tilltog. Fru Grönberg vek icke från sängen.

»Nu får du sköta om allt sammans», hade hon sagt åt Brita. »Jag vill inte tänka på någonting, du får styra alldeles som du vill.»

»Lita på mig, frun, ingenting skall fallera», sade Brita med strömmande tårar. »Hon är i alla fall lycklig, om Herren tar henne hem.»

»Tyst, säg inte så, Brita, det tar lifvet af mig», sade fru Grönberg, som inte längre kunde gråta.

»Ja, det käns, det begrips, men lycklig vore hon i alla fall, det är säkert det.»

Fru Grönberg gick tillbaka till sin plats vid bädden. Hon kunde tänka det värsta själf, men hon stod icke ut med att höra någon annan säga det.

Efter en timmes febersömn vaknade lilla Maja. Hon såg matt på moderns ansikte, där bemödandet att taga en förhoppningsfull och glad min nästan åstadkom en förvridning af anletsdragen.

»Ska’ di köra mig till grafven med Putte, mamma?» sade lilla Maja efter en stund.

»Tala inte så där, min lilla flicka. Vi ska’ hoppas, att du snart blir frisk.»

Maja låg tyst en stund.

»Det var i alla fall bra, att vi hann med den där bjudningen», sade hon slutligen.

»Hur så, lilla älskling!»

Maja smålog matt.

»Det var så förfärligt roligt», sade hon.

Ändtligen hördes vagnsrassel på gården. Det var prosten Lidén och medikamenterna.

Prosten hade en liten nattsäck med sig.

»Prosten tänker väl inte stanna här i natt», sade fru Grönberg med ett svagt hopp. Ensamheten var så förfärlig.

»Nej, det kan jag inte, men jag får lof att tänka på de friska och smittan också», sade prosten, i det han öppnade nattsäcken inne på kontoret och tog fram en svart kalott och en gammal prestkappa.

»Så där ja, nu är jag redo till tjänstutöfning», sade han småleende, sedan han tagit på sig kalotten och svept prestkappan, i hvilken han klippt hål för händerna, väl om sig.

Hvad detta lilla skämt styrkte fru Grönberg! Det var som om allt omkring henne ljusnat med ens.

Men när Maja väcktes för att penslas, yrade hon, och när prosten for tillbaka, blef allt mörkt igen.

På natten ropade Maja på Brita. Hon skulle komma och sjunga för henne om Kanaan.

Och Brita kom och sjöng med låg, darrande röst: »Kom låt oss gå till Kanaan, lyckliga Kanaan, himmelska Kanaan, kom låt oss gå till Kanaan!» Och för hvarje Kanaan kände modern det som om de skurit henne i stycken. Men Maja somnade snart, och Brita fick gå.

Följande dag var det sämre. Yrseln fortfor, febern ökades alltjämt, svårigheten att få ned mat eller dryck tilltog, och Emma Bohm kom för att hjälpa till med skötseln. Fjärde dagens afton såg doktorn misströstande ut. Krafterna sjönko och oron var olidlig.

Först hade det funnits glimtar af hopp, nu kom den fullkomliga modlösheten och förtviflan.

»Fru Grönberg måste sofva i natt», sade doktorn. »Prosten har lofvat att ligga kvar, hon måste penslas oftare. Fru Grönberg kan ju ligga på kontoret, så är hon i närheten. Lyd nu mig.» Och därpå for han. Det var sjukt öfverallt.

»Lyd nu, Maria», sade kronofogden. »Det blir jag, som vakar i natt. Det gör ju ingenting hvem det är, hon känner ändå inte igen

oss.»

Fru Grönberg protesterade, men när tröttheten blef så stor, att hon var nära att falla af stolen, tog kronofogden helt enkelt och bar henne in och lade henne på soffan, där hon ögonblickligen föll i sömn.

Sedan nu prosten gått upp på vindsrummet, var herr Grönberg ensam med sin flicka.

Han satt vid sängen och betraktade henne. Hennes runda kinder hade blifvit infallna, de små händerna, som lågo på täcket voro magra, det ljusa håret låg som en slöja öfver kudden; hon låg stilla nu, det var bara andedräkten, hvilken hastig och flämtande gick öfver de torra, brännande läpparne, som visade att hon lefde.

Han satt orörlig en timme, två timmar och lilla Maja låg fortfarande lika stilla. Skulle döden komma så omärkligt, medan hon sof?

Då greps fadern af en smärta, hvars intensiva djup han trodde skulle kväfva honom, och med detsamma tyckte han sig se några ord liksom ritade på väggen. Ehuru de endast sprungo fram ur hans eget inre, tyckte han sig i nattlampans halfdunkel både se och höra dem. Orden voro; »och hafver jag någon bedragit, så gifver jag»; där stannade han. Hvem har sagt dem? Hvad gaf han?

»Åh, tag inte bort lilla Maja, hon behöfver inte bli rik, det var en dårskap, det var min egen högfärd, det var min hämnd på det förflutna — hon bryr sig inte om att bli rik — åh, — hvem sade det? — »Hafver jag någon bedragit, så gifver jag» — hur mycket var det han gaf, var det hundradefaldt, det är mig omöjligt, var det tiofaldt, det kan jag inte heller. Åh, hur mycket gaf han?»

Det brände också i hans blod, hans tinningar bultade, hans hjärta slog och hans händer skälfde. Tänk, om det berodde på honom att få behålla lilla Maja.

Han smög sig försiktigt ut i salen, lämnande dörren på glänt efter sig. Där i bokskåpet på öfversta hyllan låg en gammal bibel, det visste han. Han tände ett af ljusen, som stodo på skänken, och när veken icke ville taga genast, mumlade han en ed, men han hörde för första gången själf sin svordom och ryckte till.

Bibeln togs ned, och han satte sig i soffan och började söka. Han började från början och läste alla kapitlens rubriker ända från Mattei första. Men när han hade gått igenom hela Matteievangelium och kom till slutet af Marci, blef han otålig. Han måste veta det. Han hade den föreställningen, att Majas lif berodde på att han fick veta det, ifall han skulle kunna, säga på samma sätt: och hafver jag någon bedragit, så gifver jag — ja, längre kom han ej.

Det for en tanke igenom honom, att det kunde vara nog att ge jämnt så mycket och icke mer, icke hundrafaldt, icke ens tiofaldt igen, men han sköt den med ovilja ifrån sig. Därinne låg ju hon och kämpade med döden.

Då kom han ihåg Brita. Kanske hon visste! Han öppnade ljudlöst dörren, gick fram till Britas säng och ruskade sakta på hennes arm.

»Åh, du min skapare, hvad är det», sade Brita yrvaken, och reste sig. »Hon är väl inte ...?»

»Tyst», sade kronofogden. »Jag ville bara fråga dig en sak, Brita. Du har tjänat här så länge.»

»Ja, det är säkert», sade Brita, »jag är nog nära på lika kär i henne...»

»Tyst, så är du snäll. Kan du säga mig, hvem det var som sade: »och hafver jag någon bedragit så gifver jag ...»jag mins inte mer.»

»Det var ju Zacheus», sade Brita.

»Men hvar står det?»

»Det står i Luce nittonde», sade Brita.

»Hur kan du veta det?»

»Jo, ser herrn, om man håller på att baka från morgon till kväll, så fastnar allt litet deg på fingrarna, och om man läser Guds ord morgon och kväll och tänker på det dagen med, så fastnar det lite invärtes, det kan inte hjälpas, det hör till naturen», sade Brita och lade sig ned.

Kronofogden smög sig tillbaka tyst som han kommit. Han gläntade på sängkammardörren och såg in. Maja låg lika orörlig som förut.

Då satte han sig vid bordet framför soffan i salen och började söka på nytt. Riktigt, i Luce nittonde fann han det. Hur mycket var det? »Jag gifver tionde af allt det jag äger till de fattiga», den meningen gjorde intet intryck på kronofogden — »och hafver jag någon bedragit, så gifver jag fyradubbelt igen.» Åh, det föll som en sten ifrån hans axlar. »Det kan jag. Fyrafaldt! Jag blir ruinerad, men det gör ingenting. Jag köper dig tillbaka, Maja, med allt hvad jag äger.»

I detsamma öppnades sakta dörren från kontoret, och fru Grönberg kom in. Hennes ansikte var öfversköljdt af tårar, håret var rufsigt och nattmössan satt på ena örat.

»Hvarför ligger du inte stilla, Maria, när du kan få sofva?» sade kronofogden otåligt. »Jag ville vara ensam i natt.»

»Grönberg, var inte ond. Jag är alldeles förtviflad, jag kunde inte stå ut att ligga där

inne ensam längre. När jag vaknade, så ——

så ——.»

Hon snyftade, så att hon knappt kunde

tala.

»Hvad var det då ...? Jag vet nog, att det är svårt att vakna nu mera. Det är just det allra svåraste att börja minnas, sedan man glömt en stund», sade han sakta.

»Men det var inte bara det», snyftade hon. »Jag vet, att jag har älskat orättfärdigheten.»

»Hvad är det du säger, Maria?»

»Jo, jag har gjort det, det är säkert. Det står om kärleken: »han gläder sig icke med orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen.» Vi lärde oss det kapitlet utantill, när vi gick och läste. Första korinthiernas trettonde.»

»Nå, hvad har det att göra med dig?»

»Jag har gladt mig med orättfärdigheten. Jag *har* skvallrat så mycket, och när det var något riktigt ondt, så var jag glad, att jag var den första som visste det, och jag hade ingen ro, förrän jag fick berätta det. Och jag gladdes icke med sanningen, för jag lade till ibland för att göra det värre», och fru Grönberg sjönk ned på en stol och vaggade fram och tillbaka med kroppen alldeles upplöst i tårar. »Och nu tar Gud Maja ifrån oss, för hon narrades aldrig. Hvad skall jag göra? Hvad skall jag göra? Grönberg, hjälp mig — hur skall jag bära mig åt?»

Kronofogden satt tyst några sekunder. Vid hustruns bekännelse var det, som om ett litet ljus tändts i hans inre. Han var inte ensam om synden.

»Hjälp mig, Grönberg», sade hon än en gång. »Jag tror bestämdt, att jag förgås.»

»Om vi skulle bedja», sade kronofogden tveksamt.

»Ja, ja», sade hon ifrigt. »Det hjälper

bättre när det är två! Hvar två eller tre — —

bed du, Grönberg, bed om att vi få behålla henne.»

Kronofogden gled ned på knä framför soffan, och fru Grönberg lutade sig mot bordet. Han var länge tyst.

»Nå, Grönberg.»

Då hörde hon hans stämma helt sakta:

»Gud misskunda dig öfver oss, syndare!»

Han teg igen.

»Om Maja», hviskade hon.

Men med ens började kronofogden tala. Allt hvad han lärt i sin barndom rann på honom och fick lif. »Jag har inte förstått synden», sade han, »inte alls sådan som den är. O! Gud, fader, förlåt mig. För mig är det elfte timmen. Hela mitt lif har jag bara tänkt på jorden. Du vet, att hon var min ålderdoms barn, min afgud. Men om du vill ...

»Låt bli och säg det, Grönberg.»

Men andens heliga fläkt var öfver honom, hans styrka växte för hvarje ögonblick.

»... men om du ser, att jag är ovärdig att ha henne, och det är jag, alldeles ovärdig, så tag henne, hon har det bättre hos dig. Herre Gud, förkasta mig icke från ditt ansikte. Jag ger dig allt hvad jag äger, gör med alltsammans, och med vår lilla Maja, som du vill.» Han låg länge kvar på knä och talade sakta, men hon hörde icke längre hvad han sade.

»Gå nu och lägg dig igen, Maria», sade han slutligen och reste sig upp. Hans röst var mycket mild och han tog hennes hand i sin. »Nu ha vi lagt allt vårt i Guds hand. Nu är det godt hur det går.» Ty den stora friden hade kommit till honom.

Han gick stilla in och satte sig vid sängen igen. Hvad han tänkte, hörde till det, som en människa aldrig kan kläda i ord. Smärtan bodde i hans hjärta lika våldsamt, men hon var där icke ensam.

När morgonen grydde, och han böjde sig öfver sängen, märkte han något, som kom honom att hastigt rycka till. Andedragen voro jämnare och långsammare. Han föll än en gång på knä framför stolen, från hvilken han rest sig. Där funno honom fru Grönberg och prosten, som just kommit ned, som vanligt insvept i sin prestkappa.

»Nu, lilla Maja», sade prosten.

Maja, som yrat och varit utan medvetande i tre dagar, slog upp ögonen.

»Känner du igen mig?» sade prosten.

»Farbror sotarmurre», sade Maja sakta och smålog.

Prosten penslade henne, under det stora tårar samlades i hans ögon.

Maja vände sig mot väggen och somnade

igen.

Men bakom prosten snyftades det. Två människor omfamnade hvarandra i öfvermått af glädje. Prosten vände sig om och lyfte hotande knytnäfven, under det tårarne, som samlat sig i hans ögon under penslingen långsamt runno utför hans gamla kinder.

»Tyst», hviskade han. »Nu sofver hon sig till hälsa.»

Därefter smög han sig ut och lämnade far och mor allena.

* * *

Ja, lilla Maja fick lefva, och kronofogden upphörde med alla affärer och blef, efter alla anonyma uppgörelser, en fattig man. Men mellan honom och Maja rådde ett slags ömt frimureri, hvilket om aftnarna utmynnade i frågan: »Ha vi försökt att lyda Gud i dag, pappa?» hvarpå kronofogden ibland brukade svara: »Vi ha väl försökt, min lilla flicka, men om vi felat, så veta vi hvar förlåtelse finnes.»

Fru Grönberg var den första tiden efter Majas sjukdom mycket tyst och fåordig, när hon var i sällskap. Det började hviskas i socknen om, att det inte längre var så lifvadt som förr, när hon var med. Småningom började dock de små historierna att berättas igen, intresset för ortens »on dit» vaknade på nytt, och efter ett år, när Maja i alla fall lefde och var kry, var fru Grönberg samma trefliga sällskapsmänniska som förut. Hon tyckte nog att Grönberg och Maja hade det bra — men — det fanns ett men, för sin egen del kunde hon icke bära att anses för tråkig.

VÅREN var inne på allvar med smältande drifvor och porlande rännilar. Landsvägarne började redan torka upp, men dikena utefter dem stodo fulla med vatten. Solen sken hett mellan de lätta regnskurarne, lärkorna voro komna för längesedan, och sparfvarne plockade flitigt i trädgårdarna. Talgoxarna kände sig undanträngda och sutto ej längre och hackade på fönsterbrädena. Trädens bladknoppar arbetade med att kasta af den bruna slöjan, allt i naturen var verksamhet och lif.

Ragna satt vid fönstret och spejade ut. Vagnen hade gått till staden, för att hämta Walter, som varit till Stockholm på några dagar. Det var första gången de varit skilda åt, och tiden hade gått långsamt. Det hade varit starkt i fråga, att hon skulle följa honom, men doktor Pålson ansåg det rådligast, att hon höll sig stilla.

Ändtligen hörde hon vagnsbuller och ifrig och glad gick hon ut på trappan.

Han hoppade ur nästan innan vagnen hunnit stanna, lätt svingande sig öfver vagnsdörren, som betjäntgossen sprungit fram för att öppna.

»Älskade, hvad jag längtat», hviskade hon. »Jag kan inte uthärda en sådan här skilsmässa. Nu får du inte fara bort mera, förr än jag kan följa med. Eller hur, Walter?»

»Endast ett par dagar i September», sade han.

»I September», utbrast hon. »Det kan du väl aldrig tänka.»

»Vi skola inte tala om det nu», sade han ömt. »Hufvudsaken är, att jag nu är hos dig igen. Fanny har väl varit här, som hon lofvade? »

»Ja, hon for i dag. Jag visste inte att du tog din stora koffert med dig; hvad skulle du med den på en så kort resa?»

»Jag har mina små egenheter», sade han med ett forceradt leende.

»Hu, den är så stor, som om den kunde rymma en människa», sade hon med en liten rysning.

Han såg på henne med en underlig blick. Det hade kommit något kallt öfver honom.

»Bär upp den på vinden», sade han kort åt betjäntgossen, »tag Malin till hjälp.»

»Den är väl för tung för henne», sade Ragna.

»Den är inte mycket tung», sade kusken, som hjälpt gossen att lyfta den af vagnen.

»Den innehåller kanske bara skelettet i garderoben», sade Ragna bittert, i det hon vände sig om för att gå in.

»Ragna», sade han ömt, och lade armen om hennes lif, »har min stolta, ståtliga Ragna, vanliga lumpna kvinnosvagheter? Se på mig, min älskade. Det tror jag inte.»

Och han lyfte upp hennes hufvud och såg henne in i ögonen.

De hade hunnit in i hans rum. »Nej älskade Walter», sade hon och smög sig intill honom, »du vet väl bäst, att jag åtminstone inte vill vara så där dum. Men det där rummet ...»

»Minns du, Ragna, hvad du en gång lofvade mig?»

»Ja, jag säger mig det jämt. Men jag har fått en riktig fasa för att gå upp på vinden. Jag kan inte gå förbi den där dörren, som alltid är stängd.» Och bristande i gråt gick hon ifrån honom och satte sig på soffan, mot hvars kuddar hon snyftande lutade sitt hufvud.

Han gick oroligt ett slag öfver golfvet, sedan kom han och satte sig bredvid henne.

»Det skola vi genast hjälpa», sade han, men hon tyckte med kärlekens fina hörsel, att hans röst lät underlig, det fanns en gnista hårdhet i den. »Kom, så gå vi dit upp tillsammans.»

Hon förstod mycket väl, att hon skulle handla ädlare, om hon nu sade nej, hon förstod att hon sårade honom genom att öfverträda den enda bön han framställt till henne, men hon kunde icke öfvervinna sig nog för att neka.

»Jag tyckte då, att saken var så enkel», stammade hon, »men för hvar dag, då du går dit upp blir det svårare för mig.»

»Kom med nu», sade han, »och sedan tala vi icke mera om det.» Han kastade hufvudet tillbaka med en otålig åtbörd och gick före henne uppför trappan.

Gossen och Malin hade just kommit upp med kofferten.

Walter satte i säkerhetsnyckeln och öppnade. »Bär in kofferten», sade han med en röst, som Ragna aldrig förr hört, så kort, kall och befallande var den.

Hon vände sig bort. Hon ville icke gå in, medan tjänstefolket var där.

När de gått ner sade Walter: »Kom nu!»

Skamsen som ett barn gick Ragna öfver den tröskel i sitt eget hem, som hon aldrig förr öfverstigit.

»Nå», sade han med ett leende, i hvilket både triumf och smärta blandade sig, »är här något märkvärdigt?»

Hon kastade sig i hans armar. »Förlåt mig», sade hon, »nu vill jag helst blunda. Men jag är inte riktigt lik mig själf den här tiden, du får lof att ha tålamod med mig.»

»Ragna», sade han, »jag vill ju bära dig på mina händer, om jag kunde.»

»Det gör du», sade hon häftigt, »du läser allt hvad jag önskar i mina ögon. Du är gränslöst god och mild, och så är du tillika min stolte, noble, begåfvade Walter — det är bara det enda, att det inte får finnas något oförklaradt, något enda grand oförstådt mellan dig och mig.»

»Jag ville ingenting hellre», sade han med en suck. »Blunda inte nu älskling utan se dig omkring.»

Hon såg upp. Det var ett enkelt, vanligt rum. Ett högt skåp, liknande hans dokumentskåp därnere, en kista med beslag som en kassakista, ett par enkla stolar, ett skrifbord med tillbehör, det var allt. Ingen soffa, ingen länstol, ingenting, som tydde på bekvämlighet och komfort.

»Nå, är här nu så underligt, något att grubbla öfver?»

»Hvart går den där dörren?» sade hon. »Den går väl ingenstans? Nej, det är sant, det finns ju intet rum bredvid, bara ett vindskontor.»

»Du kan ju undersöka det, om du behagar.»

»Walter, var inte ond, förlåt mig. Jag skall inte vara dum mera. När jag blir mig själf igen, skall du se, att jag blir mig lik.»

Men han var sig icke lik. Det var något sorgset och förströdt öfver honom hela aftonen, som hon förgäfves försökte skingra, och hon ångrade djupt, att hon gifvit vika för sin nyfikenhet, som hon nu, sedan den blifvit tillfredsställd, själf fann lumpen och oädel.

»Ska vi inte sjunga litet, Walter?» sade hon slutligen, sedan de kommit in från en promenad kring trädgården.

»Jo», sade han, »det skall bli ljuft att höra din röst igen.»

Hon sjöng för honom, medan solen lyste dröjande mellan blommorna i fönstren.

»Vet du, Walter», sade hon och vände sig om på pianostolen, »jag har läst en bok om ärftligheten, medan du varit borta. De skrifva så mycket om det nu för tiden.»

»Hvar har du fått den?»

»Häradshöfding Bohm lånade mig den, när Fanny och jag en dag foro öfver och hälsade på Emma.»

Han reste sig åter och gick oroligt fram och tillbaka.

»Vi ha ju så mycket att hoppas, Walter», sade hon ännu sittande kvar på pianostolen. »Jag önskar så innerligt att vår lille gosse skall bli lik dig.»

Han svarade icke.

»Jag tror knappt, jag kan tala i kväll, utan att du blir ledsen. Det är inte snällt, Walter.» Hon reste sig och stängde pianot.

»Jag är alltid litet nedstämd efter de här Stockholmsresorna i April och September», sade han. »Det är inga roliga resor för mig.»

Hon gick fram till honom, där han stod vid fönstret.

»Jag behöfver väl inte vara svartsjuk», sade hon leende och stack sin arm i hans.

»Nej, åtminstone inte i vanlig mening», sade han. »Jag har aldrig gjort mig skyldig till den nu så vanliga flirten, och jag har aldrig önskat någon annan än dig till min hustru. Men om du inte tror på mig, Ragna, hur kan du då älska mig?»

»Jag skämtade ju bara.»

»Men jag glömde ju alldeles. Jag har något med åt dig.» Han sprang uppför trappan och kom ned med en hattask och en elegant sommarkappa.

»O!» sade Ragna, »så roligt — och sådan smak du har. Och jag som var ond på kofferten. Förlåt mig, stygga gosse.»

Hon profvade presenterna framför spegeln, och han såg förtjust på.

»Jag önskar», sade han, »att vår lilla flicka måtte få sin mammas egenskaper i arf.»

»Om du nu sätter dig här», sade Ragna, sedan hon, efter att ha beskådat sig på alla sidor i hatt och kappa, hade lagt undan de vackra gåfvorna, »så skall du få höra nyheter.»

»Har det händt något på de här få dagarne?»

»Jo du ... Det har kommit bref från stationen, där Ivar Bohm var anställd, att den värde herrn har rest till Amerika med en varitésångerska, hvad sägs om det? Det lär varit planlagdt redan förra hösten.»

»Det vore väl, om man kunde bevisa det, eljes är jag rädd, att häradshöfdingen kastar skulden på mig, som tog honom från Uppsala. Hvad säger Fanny om det?»

»Hon hade brutit med honom redan på vårt bröllop. Hon hade fått bref från den där flickan, som berättade, att de ämnat rymma på hösten, men att Ivar bekänt för henne, att han hade en barndomsförbindelse i hemtrakten, och att detta gjorde honom obeslutsam. Nu tiggde hon och bad Fanny, att inte taga honom ifrån henne. Hon kunde godt försörja honom, skref hon.»

»Kostade det mycket på Fanny?»

»Nej, det tror jag inte. Det var en utbrunnen låga, ifall det någonsin varit något annat än en barnslighet. Men nu har Fanny beslutit sig för att bli sjuksköterska. Hon hade redan ansökan färdig, men jag öfvertalade henne att vänta till dess september är förbi.»

»Det gjorde du rätt i, älskling.»

»Men i alla fall kommer nog Fanny att passa förträffligt till det kallet. Tror du inte det?»

»Jo naturligtvis. Hon tycks vara skapad att omhulda både människor och djur, men hennes inre människa har man litet svårt att få rätt på.»

»I det fallet äro ni lika, Walter.»

»Säger du det», sade han skälmaktigt småleende. »Ja, man skall alltid lämna något kvar att upptäcka. Men nu skall jag också berätta en nyhet. Skulle du ha lust att flytta till Stockholm, Ragna?»

»Hur då?»

»Jo, jag mötte justitierådet Rebinder på gatan, och han var vänlig nog att påstå, att jag icke borde begrafva mig på landet. Han visade mig den hedern att försäkra mig om, att om jag bara fanns på stället, skulle han

garantera mig en ganska hög ställning om ett par tre år.»

»Är du rik nog att bo där utan anställning till dess då?» sade Ragna.

Walter skrattade. »Ja, jag kunde bo där hela mitt lif utan anställning, om jag ville», sade han.

»Jag tål inte karlar, som gå och slå dank», sade hon, »och ändå är jag afundsjuk ibland på ditt ämbete; det är hvad man kallar en svår kombination.»

»Men du svarar ingenting på min fråga», sade han.

»Låt oss dröja ett år», sade hon, »Här har jag dig alldeles för mig själf. Låt mig få ha ett år att minnas, innan vi ge oss ut i världen och bli förnäma.»

»Tack, Ragna», sade han, »jag förstår ingenting så väl, som att man vill behålla sina minnen. Du har gjort mig en stor glädje, min älskade lilla hustru.»

Hon såg, hur lycklig han var åt hennes svar, men ändå kunde hon ej hindra, att hon vid närmare eftertanke ångrade det. Hon saknade verkligen ett mera mondänt lif, enformigheten på landet, särdeles vintertiden plågade henne, de husmoderliga plikterna hade för henne intet behag. Det var hennes kärlek, som förestafvat svaret och nu var det gifvet. Hon var för stolt att erkänna för Walter och knappast för sig själf, att hon fann det förhastadt.

BRUKSPATRON Hammar gick orolig fram och tillbaka i sitt rum. Han hade nyss fått en biljett från Anna, hvilken endast innehöll orden: »Det vore bra om pappa vore hemma i dag på förmiddagen. Gösta har kommit på ett kort besök från Leipzig, och vi tänkte hälsa på.»

»Resa hem från Leipzig på ett kort besök, och taga in hos Pålsons och icke här, tänkte brukspatronen. »Jo, nu ämnar Anna låta sista minan springa. Jag tror jag reser min väg.»

Hans hjärta kändes tungt som bly, detta hjärta, som ville alla människor väl. Aldrig hade han anat, att lifvet kunde medföra så svåra konflikter. Han hade trott, att bara man icke fordrade mycket för egen del, utan fann sig i förhållandena, så skulle allt gå lätt och reda sig, och likväl stod han nu här, insnärjd i ett nät, hvars maskor åtdrogos hårdare dag för dag. Hur han än gjorde, så skulle han åstadkomma smärta och grämelse hos någon.

Han ringde, och Moltke visade sig.

»Säg till Napoleon», ty denne mycket fredsälskande man, hade af en besynnerlig nyck gifvit sina tjänare de mest krigiska namn han kunnat hitta på, »att han spänner för.»

Moltke aflägsnade sig, men knappt var han borta, förr än brukspatronen ringde igen.

»Det får vara så länge», sade han, då betjänten kom in. Strax därefter körde doktorns droska fram till porten.

Blodet steg brukspatronen åt hufvudet, men han försökte att strama upp sig, då de båda syskonen inträdde.

Men vid att återse sonen, smälte all brukspatronens hårdt tillkämpade stela hållning alldeles. Han sträckte ut armarna, hans ansikte sken, och när den unge kandidaten något stelt lät sig omfamnas, dunkade han honom i ryggen med den största hjärtlighet.

»Det var roligt att få se dig igen, Gösta», sade han. »Du har lagt ut och blifvit längre med, tror jag — och

helskägg, kantänka.»

Brukspatronen strök sin slätrakade haka.

»Sitt ner, barn. Du har väl inte blifvit kuggad, Gösta, efter du kommer så här oförmodadt?» och brukspatron gjorde ett jämmerligt försök att förefalla alldeles ogenerad.

»Nej, visst inte, jag har tvärtom tagit en vacker examen, eljes skulle jag ha kommit förr ..»

»Vi bry oss inte om några men, min gosse», sade brukspatronen, »har du tagit examen, så ska' vi väl dricka på den. Du skall väl låta pappa gratulera dig.» Brukspatron ringde.

»Vin», sade han.

Men Anna Pålson kunde inte hejda sin otålighet.

»Ja, nu har pappa snart en fullfärdig doktor till son», sade hon. »Pappa börjar bli gammal.»

»Åh, det är inte så farligt med den saken. Jag gifte mig, när jag var bara pojken. Malla, stackare, var så ifrig, att det skulle bli snart, hon var rädd, att jag skulle ångra mig, kantänka.»

»Ja, pappa var gift i många år», sade Anna.

Men utan att han visste hur det kom till, alldeles öfverraskande för honom själf, rann sinnet till på brukspatronen, och han framkallade, hvad han velat uppskjuta och helst undvika.

»Och du tycker det kan vara nog med de åren, Anna», sade han med höjd röst, »och därför har du skickat efter Gösta, och därför äro ni båda nu här, som ett par poliskonstaplar hos en fri man och er far till på köpet. Och därför intalar du dina oskyldiga barn, att hata sin egen morfar, som älskar dem som sina ögonstenar, och du ljuger för dem, och förbjuder dem att komma hit.»

Här hämtade brukspatronen andan ett ögonblick.

»Ljuger jag för dem», sade Anna, röd ända upp i pannan. »Har jag kanske inte rätt? Det kan väl hvar människa se, att du slår för Emma Bohm. Det är så att man kan skratta sig fördärfvad åt det.»

Här kom Moltke in med vinet, som han skyndsamt ställde ifrån sig och därefter helt förskräckt drog sig tillbaka så hastigt som möjligt.

»Låt mig nu tala», sade Gösta, »för min del vill jag bara på förhand förklara för dig, pappa, att det är med föga nöje, jag tar till ordet. Helt annorlunda hade jag tänkt mig min återkomst till fädernehemmet, denna punkt, till hvilken mina tankar under tröttsamma arbetsdagar och dito nätter, så ofta återvändt med kärlek och saknad. Människan har ju egentligen endast en hamn på jorden, där hon kan känna sig trygg undan lifvets ...»

»Det var katten, hvad du har blifvit långrandig», sade brukspatron, som oroligt trummat på bordskifvan. »Låt bli hela den där inledningen, jag är inte i lynne att höra några fraser. Säg rent ut, kort och godt, hvad du menar.»

»Jag menar att — att —», sade kandidaten.

»Han menar rätt och slätt, att pappa funderar på att gifta sig, och det ämna vi inte tåla», sade Anna uppbrusande.

»Jaså, herrskapet ärnar inte tåla det! Och om jag gifter mig ändå, eder oåtspordt, hur går det då?»

»Det går så», sade kandidaten, som nu hunnit hämta sig, »att det ömma bandet mellan far och barn blir för alltid brutet. För min del skall jag aldrig mer beträda hemmets tröskel, det hem, där min älskade moder ...»

»Du var ganska uppstudsig mot henne, när hon lefde», sade brukspatronen.

»Och hvad mig beträffar, så blir all förbindelse afbruten mellan oss. Aldrig få mina små flickor komma till ett hus, där en främmande kvinna innästlat sig och regerar.»

»Anna, tänk på hvad du säger ...»

»De skola vara som döda för sin egen morfar, de stackars små oskyldiga kräken, som kunna sörja sig till döds öfver att inte få komma hit mera.»

Brukspatronen mindes Gerdas tårar, hennes konvulsiviska kyssar och hennes löfte att rymma hemifrån för att komma och stanna hos morfar.

»Nu vill jag bara fråga er», sade brukspatronen och försökte lugna sig, »hvad jag egentligen gör för ondt, ifall jag gifter mig. Har jag inte både mänsklig och gudomlig rätt att göra det? Du ger dig till att kalla Emma Bohm en främmande kvinna, Anna, och då har du känt henne, sedan du var barn. Har du glömt, hur uppoffrande hon var, när din mor var sjuk, hur hon vårdade henne och vakade hos henne, medan du sof dina åtta timmar i lugn och ro.»

»Skall jag nu anklagas för att jag var svag och behöfde sofva», sade Anna med en snyftning, »och i alla fall hade nog Emma sina afsikter med den vården, den listiga tossan.»

Brukspatronen lade ännu en gång band på sig.

»Låt oss nu försöka att tala litet förnuft», sade han. »Den del af ert möderne, som stod kvar i bruket, har jag under de här sista månaderna tagit ut och placerat i säker bank. Ni kunna lyfta det hvad dag som helst. Jag har försökt att ordna allt så godt jag kunnat till ert bästa.»

»Tycker pappa verkligen, att det är att handla till vårt bästa, att taga ut våra pengar från en vinstgifvande affär och sätta dem i en bank. På det sättet komma vi årligen att i ränteförminskning gå förlustiga af—låt mig se ..»

»Skona mig för alla uträkningar», sade brukspatron och slog ifrån sig med handen. »Är det något som klickar, så få ni tala med Axelson om det. Jag vill vara alldeles fri i mina affärer hädanefter, jag vill icke i mina handlingar vid bruket längre underkasta mig mina barns kritik. Här blir nu en mer barmhärtig vilja rådande än din, Anna. Men på det jag icke må anklagas för att göra er orätt på något sätt, så har jag ytterligare afsatt femtio tusen kronor att delas genast mellan dig och Gösta. Hvad jag sedan har öfver i kapital, det råder jag öfver själf. Jag vill ha bruket kvar, och jag får börja med affären igen från början. Jag har mod och kraft till det numera, och dessutom har jag ju Axelson.»

Gösta kastade en hastig blick på systern, men hon runkade omärkligt på hufvudet.

»Det är — hm, egentligen icke penningar det är frågan om», sade han, »det är väl snarare att hemmets portar hädanefter blifva stängda för oss, det är väl snarast, att vi förlora en far, som förr under alla lefnadens skiften varit ...»

»Det är det», afbröt honom Anna otåligt, »att vi på inga villkor kunna se dig begå en dumhet, som du kommer att ångra, pappa. Du är ju alldeles stockblind; vi äro ju tvungna att ta saken om hand, och är det så,

att du inte vill ta reson, så lofvar jag dig, att Emma Bohm skall få betala sin illistighet hvarenda dag i sitt eländiga lif. Så mycket förmår jag då gudskelof här i socknen, att jag kan öppna ögonen på folket här och lära dem inse hvad hon går för.»

Men nu var det slut med brukspatron Hammars tålamod. Som det någon gång händer med ytterst tåliga människor, så kom vreden som en orkan öfver honom.

»Gå härifrån», ropade han. »Ni skola få det, som ni vill ha det, hemmets portar skola stängas för er. Vi ska inte träffas mera. Jag har velat göra för er det bästa jag kunnat, och jag möts af otacksamhet och gemena beskyllningar mot den flicka jag älskar. Gå härifrån genast. Detta hem är mitt, och jag tager hit hvem jag vill, och kör ut hvem jag vill.»

»Pappa», sade Anna, som märkte att hon gått för långt och fruktade att hon skulle förlora alltsammans, »pappa, sansa dig.»

»Nej, jag vill inte sansa mig, jag vill bli ensam. Gå genast er väg och kom aldrig mera hit!»

Och brukspatronen gick häftigt öfver golfvet in i sitt rum och slog igen dörren efter sig, så att vinglasen på brickan hoppade och klirrade emot hvarandra.

Syskonen betraktade hvarandra ett ögonblick. »Det är ditt fel, du var alldeles för häftig. Men man kan icke vänta annat af den kvinnliga naturen, när den kommer till sina ohejdade utbrott. Kvinnan är icke skapad till underhandlare — underhandlerska ville jag säga ...»

»Var så god och inte pina mig med dina afhandlingar», sade hon skarpt, »det var just det där krystade akademiska språket, som retade pappa, så att du har då ingenting att säga, kom ihåg det. Men i alla fall kunna vi vara lugna. Var du säker på, att det här gör verkan efteråt. Reaktionen kommer säkert. Jag känner pappa, han står inte ut med några misshälligheter — han ger med sig, det skall du få se.»

»Vi kunna då åtminstone dricka ett glas på saken,» sade kandidaten med en mycket mer naturlig röst, än han förut begagnat. »Bli dörrarne stängda, så blir väl vinkällaren också stängd», sade han ironiskt. »Det är så godt att passa på.» Och därmed slog han i åt sig och systern. Han drack, men hon lämnade sitt glas orördt.

»Kom», sade hon, »han måste se, att vi genast fara vår väg. Lita på mig, i morgon är han spak och skickar bud på oss.»

Men när droskan väl farit, ringde brukspatronen och befallde fram sin vagn.

»Till Alberga», ropade han, när han steg upp i vagnen.

Den friska luften och åsynen af den sommarklädda naturen verkade stillande på hans upprörda känslor. Sällan hade han tyckt, att vägen varit så vacker som nu. Det föreföll honom som om träd, sjöar och berg talade vänligt lugnande till honom, som om de enkla människor han mötte, och som nego eller lyfte på mössan, varit idel fridens budskap. Han viftade gladt med handen, till hälsning. Efter den våldsamma scen, som nyss ägt rum, kände han det, som om han ville betala eller utplåna sin föregående vrede genom ännu större kärlek, ännu mera välvilja mot alla människor, och när han körde upp på Alberga gård, hade hans sinne nästan återfått sin jämnvikt.

Emma, som kom ut på trappan, såg helt förvånad ut, när hon tog emot honom.

»Är häradshöfdingen hemma?» sade han.

»Farbror ligger alltjämt af sin gikt, men jag tror nog han tar emot ändå.»

När de kommit in i farstun, hviskade han:

»Gör dig nu i ordning, vi skola köra en liten tur tillsammans», och därmed gick han in i häradshöfdingens rum.

När han kom ut igen, såg han lika lugn ut, som när han gick in, och han sade ömt till Emma: »Sätt på dig hatt och kappa, min lilla flicka, vi behöfva inga förmyndare, hvarken du eller jag.»

»Har du talat med farbror?» sade hon förskräckt. »Hvad sade han?»

»Lilla nyfiken», sade han småleende. Han ville naturligtvis inte mista dig, och det förlåter jag honom gärna.»

»Och så var han ond och stygg mot dig.»

»Har jag inte breda axlar nog att bära det?»

»Axlarna äro nog breda, men här innanför svider det,» sade hon och förde smeksamt sin hand öfver hans bröst, »jag gör dig bara bekymmer.»

Men hon steg lydigt upp i vagnen, sedan han gifvit kusken en tyst order. Han lade med öm omsorg en lätt silkesfilt öfver hennes fötter, stoppade ejderdunskudden bakom hennes rygg och satte sig sedan upp bredvid henne. Hur underliga alla dessa små bevis på omtanke föreföllo henne, hon, som bara fått tänka på andra hela sitt lif, och hur obeskrifligt mildt hans uttryck var!

Det var den fagraste sommardag. Klockan var tolf, då de reste, men timmarna gingo, och de präktiga hästarna sprungo lika muntert framför det lätta åkdonet. »Men hvart ämnar du föra mig», sade Emma slutligen, »du tänker väl inte fara med mig till något förtrolladt slott eller ända fram till staden?»

»Jo, just till staden. Vi äro snart där nu.»

Han strök sakta öfver hennes hand.

»Du är så tyst, Henning. Den här färden har varit så hänryckande härlig, så att jag har tyckt mig höra stämmor i själfva luften, men nu märker jag, att du är tyst. Hvad tänker du på?»

»På dig», sade han. »Jag ser på ditt älskade ansikte, så att jag glömmer bort att tala. Det är som om vi hade en egen värld här i vagnen, allt hvad vi behöfva, och som om allt utomkring icke mera existerade. Lifvet är i det hela bara en dröm, Emma, tycker du inte det?»

»Jag vet inte, nog har jag ofta förr tyckt, att lifvet är som en rätt besvärlig verklighet.»

»Påminn mig inte om svårigheterna, Emma», sade han med ett småleende och en suck, »i dag vill jag glömma dem, så vidt som det är möjligt. I dag vill jag vara glad.»

Det var något i hans ton, som smärtade henne. I hela hans uttryck låg ett bemödande till glädje, som icke ville lyckas.

»Men i alla fall tänker du på något ledsamt, Henning, det ser jag nog.»

»Du skall inte bry dig om det. Att människor kunna vara grymma, det rår hvarken du eller jag för, det skola vi inte lägga på sinnet. Se här, nu äro vi framme.»

De körde in på den lilla stadens hufvudgata och fram till stadshotellet, där han beställde middag; därefter

gingo de ut arm i arm.

Hon gjorde inga invändningar emot det. Hon såg, hur han klarnade upp, och det skulle ju bli hennes lifs uppgift att söka jaga bort hvarje moln från hans panna.

De kommo till guldsmedsboden och profvade ringarna. Hon fick genast en som passade, men hans behöfde slås ut litet. Om en timme skulle de vara färdiga med namn och allt.

Medan de väntade, gingo de och promenerade gata upp och gata ned, men som staden icke ägde någon promenadplats, hamnade de på kyrkogården. Där på en bänk i de stora lindarnas skugga firade de första timmen af sin förening. När de återvände till hotellet, mötte de budet med de båda små dosorna.

Middagen var dukad i ett rum med utsikt öfver ån med sina pilar på stränderna. Man hörde genom det öppna fönstret vattnets sakta porlande. Där helt allena växlade de sina ringar, han kysste henne med en slags allvarsam vördnad, och hon hade tårar i ögonen.

Så slogo de sig ned vid middagsbordet, som var rikligt, och hur det var, skingrades den högtidliga stämningen. Han skrattade och kallade henne »sin lilla hustru», och hon lade för maten med en husmoderlig känsla. Uppasserskan, som troligen vid åsynen af de blänkande ringarna anade förhållandet, såg i all tysthet ytterst sympatisk ut, allrahelst, när hon vid afskedet fick fem kronor i drickspengar.

I de långa skuggornas aftonstund foro de hemåt. Hästarne, som voro uthvilade och väl förplägade, dansade framför vagnen. Napoleon på kuskbocken såg förnöjdt fundersam ut. Ja, fröken Emma var då känd i hela socknen, särdeles bland de fattiga och sjuka, någon bättre kunde då patron aldrig få.

När hästarna rastade en stund, och de stego ur vid en björkbacke invid vägen, tog därför Napoleon dristighet till sig och gick fram.

»Ursäkta», sade han bockande och med hatten i hand, »att jag gör mig så gemen, men det skulle vara så ärofullt att få vara den första, som lyckönskar brukspatron. Och hvad mig anbelangar, så tycker jag då, att det var ett ogement godt val.»

De skrattade och togo honom i hand, och nu lät skrattet lika klingande muntert som vanligt. Men när han själf hörde det, så ryckte han omärkligt till. Det var ju sant, han hade nästan glömt det, han hade ju i dag stängt sin dörr för sina barn.

När brukspatronen aflämnat sin fästmö vid hennes hem, var klockan half nio. Han lutade sig tillbaka i vagnen och slöt ögonen. Det var så tyst och stilla i naturen, och han tyckte, att denna fridfulla stillhet också borde meddela sin stämning åt honom. Men det blef icke så. Ju närmare han kom hemmet, desto mera växte oron i hans inre. Det var fasansfullt för hans nervöst känsliga sinne, att återtaga den börda, som han för några timmar sökt att kasta af, bördan af samvetskval, bördan af ofrid, så ovan för honom. Hade han genom sin handling i dag verkligen fört Emma till den lycka, som det var hans högsta önskan att bereda henne? Hade han rätt att draga in henne i svårigheter, under hvilka han själf kände sig digna? Skyggheten för allt lidande grep honom på nytt. Medan han så satt med slutna ögon och ransakade sig själf, hörde han plötsligt vagnsbuller. Ett åkdon kom körande på den smala vägen. Det var doktorns droska, och de måste mötas. I vagnen satt Gösta med de båda små flickorna. Just när de voro midt för hvarandra, såg Gerda upp; hon gjorde en rörelse, som om hon velat kasta sig ur vagnen, och hon ropade ett hjärtslitande »morfar, morfar», och så voro de förbi hvarandra; men han hörde ännu denna förtviflade barnastämma, hvars skärande skrik hade genomträngt kvällens lugna tystnad.

Han hade trott sig om att genom dagens handling, genom det bestämda afgörande steget med ens göra slut på den pina, morgonens tilldragelse efterlämnat hos honom, men när han kommit in i sina rum och långsamt

gick fram och tillbaka, återkom den med ny styrka. Hela taflan af barnens lif rullades upp för hans minne. Han kom ihåg fröjden vid deras födelse, de följande årens glada lekar, han såg dem i ystert ras jagas af honom genom trädgårdens gångar, han mindes, huru de kommo till honom vid alla små missöden, och hur han tröstade dem. Under de senare åren hade de blifvit honom mera främmande, de hade sin moders temperament och icke hans, men de voro i alla fall hans barn. Och barnbarnen — där hos Gerda fanns hans eget behof af kärlek, hans egen sensibla ömtålighet.

Därnäst kommo samvetskvalen. Hur hade han, som aldrig var häftig, kunnat förgå sig på detta sätt? Det var ju något förfärande, det kändes som en värk genom hela bröstet, som en yrsel i hufvudet, som något, som han måste rymma bort ifrån, därför att det var outhärdligt. I hans nuvarande sinnesstämning var all vrede, all känsla af oförrätt som bortblåst. Hans, hans ensam var skulden. Om han icke hade förgått sig — en gammal man, som skulle ha tålamod och sans, så hade denna rysliga förvisningsdom aldrig uttalats. Skulle han fara dit, tala mera, söka beveka, skänka bort mera, göra allt, allt, hvad som helst, bara för frid och endräkt?

Han satte sig vid skrifbordet. Var detta verkligen hans förlofningsdag? Hvilket af hvad han kände var sant, lyckan eller smärtan?

Småningom kom det för honom, att han icke i hela världen hade någon punkt att hvila vid, intet som gjorde honom stark, intet, som var honom till tröst i verklig själsnöd. Själfva lyckan att vara älskad hade icke förmåga att hela hvarken samvetets eller hjärtats sår.

Kvällens timmar gledo fram, dystra, hjärtslitande. En fader utan barn! En man utan en stödjepunkt, som höll stånd i nödens tider!

Slutligen långt efter midnatt gick han till hvila, och den ovana kampen, som uttömt både själs- och kroppskrafter, kallade sömnen till hans läger.

När han på morgonen vaknade föreföll honom allt som en underlig dröm. Dagen var mulen och luften stilla; naturen stod orörlig, som om den väntade på något, som om den lyssnade till en sakta hviskning, och molnen samlade sig långsamt och tungt.

När han ätit sin frukost, som icke smakade och rökt en pipa, som icke blossade, satte han sig ned för att skrifva, men han hade knappt börjat, förrän Moltke kom in och frågade, om inspektor Axelson kunde få tala vid brukspatron.

Hela brukspatronens ansikte sken upp. Alltjämt sökande jordiska stöd, tänkte han att där, ja, där hade han vännen, som icke skulle svika, den pålitlige, den trofaste, och han utropade gladt:

»Ja visst, låt honom genast komma in.»

Efter några sekunder kom han, och brukspatronen gick honom till mötes och sträckte båda händerna emot honom. »Du kommer alldeles som kallad, Knut», utbrast han. »Jag var nyss ganska betryckt, men när jag ser ditt kära ansikte, är det nästan, som om det ljusnade för mig.»

»Betryckt», sade inspektoren och såg på den nya, glänsande ringen, »det är väl inte möjligt.»

»Barnen, ser du, barnen, men vi skola inte tala om det. Det är bättre, att vi tala om våra invalider. Jag tror nästan, att en skrapa af dig skulle krya upp mig», sade brukspatronen med ett svagt leende.

»Då gör det mig ledsen, att jag inte kan ge brukspatron någon sådan. Jag är tvärtom rädd, att jag måste göra brukspatron litet bekymmer. Det är så, att jag ser mig tvungen att begära mitt afsked.»

»Du — afsked! Det kan inte vara möjligt. Så djupt vill du inte smärta och såra mig.»

»Gud vet, att jag inte vill hvarken det ena eller det andra. Tvärtom ville jag — ja, det är detsamma hvad jag ville, då jag nu i alla fall måste ...»

»Du är vanvettig, Knut. Har jag inte varit ... nej, jag menar har du inte varit som en son för mig, har ...»

»Påminn mig inte om det, gör det inte svårare för mig än det är», utbrast den unge mannen med en ton, som skar brukspatronen i hjärtat. »Jag måste bedja brukspatron om mitt afsked. Omständigheter, öfver hvilka jag inte har någon makt, tvinga mig. Ett erbjudande ... en plats.»

»Du ljuger, Knut», sade brukspatron sorgset. »Det är ingen plats, det är intet erbjudande af någon annan. Du vet, att ingen kan öfverbjuda mig, då det gäller dig. Har du tänkt på, hur jag skall kunna reda mig utan dig?»

»Ja», sade inspektoren sakta, »jag har tänkt på inspektor Olsson på Bergshamra. Han blir ledig nu på sommaren ...»

Brukspatronen fixerade honom tyst. »Är det så brådtom?» sade han slutligen.

»Jag funderar på Amerika ... jag ...»

»Knut, hyckla inte. Förtro dig till mig, jag är ju som en far för dig.»

»Jag kan inte förtro mig till brukspatron — jag menar, att jag har ingenting att förtro ...»

»Det är en kvinna med i spelet. Har du fått korgen af någon flicka, Knut? Vi skola öfvertala henne, du och jag. Hon ger nog med sig, flickor ha ibland sina små nycker.»

Inspektoren blef blek ända intill läpparna, och ögonblicket därefter färgades hans bruna kind af en mörk rodnad.

»Hon ger icke med sig», sade han. »Och för öfrigt har jag aldrig frågat henne. Men jag måste härifrån.»

»Stackars gosse», sade brukspatron, »jag ville så gärna se dig lycklig. Jag ville offra allt möjligt för den saken, isynnerhet då jag nu själf ... men du har inte gratulerat mig, Knut.»

»Låt mig gå», sade den unge mannen med skälfvande stämma. »I morgon skall jag bättre ...»

»Dröj», sade brukspatron med hög och befallande röst. Han gick fram, lade sina händer på den unge mannens breda axlar och såg honom allvarsamt in i ögonen. Därefter gick han ett slag kring golfvet, stannade ånyo framför honom och sträckte ut armarne emot honom. Inspektoren lutade sig tyst mot den öppnade famnen.

»Gå nu, min gosse», sade brukspatron, och då herr Axelson var nära dörren, tillade han: »Sörj icke för mycket, min son.»

Då inspektoren gått, satte sig brukspatronen ner och skref. All hans ångest var borta, all hans smärta förbi. Hans ansikte hade återfått sitt vanliga fridfulla och glada uttryck.

Regnet började falla sakta, tätt och prasslande. Det var som om dropparna språkat med hvarandra på vägen från skyn. Dagens timmar skredo fram långsamt och enformigt, och kvällen kom.

»Du skall skicka Garibaldi ridande till Alberga med det här brefvet i morgon bittida», sade brukspatronen, när Moltke stod färdig att gå.

»Skall jag skicka af det, innan jag kommer in till brukspatron?»

»Åh — det kan göra detsamma. Ja, du kan ju skicka det förut kanske.»

När Moltke gått lade brukspatron långsamt i ordning på skrifbordet. Han jämkade papperen tillsammans på ett noggrant och frånvarande sätt. När detta var gjordt, satte han sig vid fönstret och såg ut. »Han älskar henne», mumlade han. »Ja, lifvet är ju skönt med ungdom och kärlek, lifvet är mycket, mycket skönt, och jorden är så vackert prydd nu i vårtiden», tillade han med en suck.

Och så gick natten förbi, timme efter timme, alltjämt med regnets sakta prassel, men när morgonen kom, steg solen upp, strålande varm på en klar himmel. Hela naturen stod i nyvaknad, uppfriskad morgonglans; fåglar sjöngo i lindarnas kronor, fjärilar lekte bland blomstren, bin surrade, vatten glittrade och sommarvinden for yr, glad och smekande öfver gräsmattor och mellan blomstergrupper.

Och sedan Moltke hade skickat Garibaldi ridande med brefvet till Alberga, knackade han sakta på dörren till brukspatrons sängkammare. Då han icke hörde svaret, steg han djärft in för att hämta kläderna.

Men kläderna lågo icke på stolen. Då lyfte Moltke sakta på den gustavianska sängens omhängen. Där låg brukspatron, hans älskade herre, påklädd och dödsblek. Moltke skrek icke, rusade icke ut, han hade under sin långa tjänstetid lärt att behärska sig, men han föll ned framför bädden och tog den alltid frikostiga, alltid välvilliga hand, som redan kallnat, och på hvilken den tjocka trolofningsringen blänkte, och öfverhöljde den med kyssar och tårar, under det han sakta stönande vaggade fram och tillbaka med kroppen.

När han något hämtat sig, gick han till telefonen och underrättade prosten Lidén.

»Nej, doktorn skall icke få veta det», sade han för sig själf. »Här finns i alla händelser ingen hjälp. Doktorinnan skall slippa komma hit i brådrasket.» Och med en känsla af obeskriflig bitterhet tog han revolvern, som låg på kudden och gömde den.

Där på bordet låg det papper, hvars underskrift han och hushållerskan kallats in att bevittna kvällen förut.

Moltke funderade några ögonblick, sedan vek han ihop papperet och lade det i skrifbordslådan. Därefter gick han återigen till telefonen. Denna gång tillkallade han häradshöfding Lagerstam.

Efter att ännu en gång hafva betraktat det fridfulla ansiktet på kudden, gick han sakta ut och stängde dörren i lås. Nyckeln stoppade han i sin ficka. Därute talade han icke mer än hvad som behöfdes för att skicka ett bud efter inspektoren, som redan gått ner till bruket.

I köket pratades lifligt om förlofningen. Ryktet hade spridt sig, och det föreslogs, att hela personalen vid gården och bruket skulle samlas för att mangrant gratulera. Alla voro nöjda utom hushållerskan.

»Du får föra ordet», ropade man emot Moltke då han kom in, »du har tjänat här längst.»

»Jag har burit brukspatron på mina armar», sade Moltke med låg röst, »jag kom till hans far, när jag var elfva år. Då var brukspatron nyss född.»

Men nu kom en velociped hvirflande öfver gården i ilande fart.

»Där ha vi fästmön», ropade husjungfrun, »det var katten att vara ifrig.»

Moltke hade sprungit ut, och Emma kastade sig af och föll nästan handlöst i den gamle trotjänarens armar.

»Tyst, ingen vet det», hviskade han.

»Det kan inte vara sant, det är omöjligt», sade hon skälfvande i alla leder. »Låt mig komma till honom. Det kan omöjligt vara sant.»

Han ledde henne uppför trappan i detsamma prostens trilla kom körande så att sanden yrde om hjulen.

»Det måtte väl inte ska bli vigsel genast heller», sade husjungfrun skrattande.

Inspektor Axelson kom lugnt gående nere på vägen, han kände sig skygg för att möta sin husbonde efter gårdagens samtal, han brådskade därför icke.

Och Moltke öppnade och släppte dem in den ena efter den andra.

Och solen sken och fåglarne sjöngo, vattnet glittrade, sommarvinden susade och fjärilarne lekte sin kärlekssaga i blomstrens kalkar och lifvet gick sin gång som förut.

När inspektoren, hvars sorg icke tycktes känna några gränser, hade farit för att köra hem Emma Bohm, som var sluten, tyst och nästan förstenad, satte prosten och Walter sig upp i vagnen för att resa till doktor Pålsons.

»Det var underligt», sade Walter, »just dagen efter förlofningen.»

»Den här sorgliga och syndiga katastrofen», sade prosten, »har icke sitt ursprung i någon dag eller i något år; tråden till densamma går igenom hela hans lif, fastän man icke märkt det. Men han kände den själf, det är min öfvertygelse. Det är ett nytt bevis för att, om vi icke öfvervinna och behärska en svaghet i vår natur, så kunna vi aldrig veta hvart den för oss. Fegheten anses ju oftast för en egenskap utan stor betydenhet, och dock huru många synder äro icke i självfva verket endast feghetens reflexer. Det fordras mod i kampen mot lifvets och det egna jagets skuggsidor. Alla våra brister, som icke bekämpas, eller mot hvilka vi icke sätta vår viljas stål, hafva den arten att de växa, och till slut kunna de växa oss öfver hufvudet.»

»Skulle man tänka, att endast en obekämpad svaghet skulle kunna ha så rysliga följder, hur skulle man då kunna lefva lifvet», sade Walter med en rysning. »Det finns ju svagheter, som till och med hafva en viss likhet med dygder. Brukspatron Hammar till exempel föreföll ju som en af de allra ädlaste människor.»

»Och han *var* det», sade prosten, »men han kunde icke se olyckan i ansiktet. Han hade ingen kraft mot verkliga svårigheter, och han hade kanske icke sökt den kraft, som hjälper oss att bära och uthärda», tillade han med lägre röst. »Hvad bevisar ett självmord», sade han efter en stunds tystnad, »det bevisar, att den människan icke ens trott på den första punkten i hvarje troslära, den om Guds försyn. Tro vi verkligen, att det är Gud, som satt oss i de förhållanden, hvari vi komma i lifvet, då förstå vi, att vi också måste bära dem, och att hur det än för tillfället må se ut, det åtminstone någon gång skall klarna igen.»

»Lifvet kan vara så förfärande tungt. Man kan åtminstone icke döma sådana, som varit för svaga», sade Walter.

»Döma», sade prosten och såg upp, »skulle jag döma, när mitt hjärta är färdigt att brista af medkänsla, af smärta, af ömhet för dessa, som lidit öfver sin förmåga, skulle jag då kunna döma? Jag är icke satt hit till församlingen eller hit till världen för att döma någon annan än mig själf. Hit är jag satt för att tjäna.»

»Det är förunderligt», sade Walter, »att de flesta människor taga lifvet så ytligt. Det tycks som om allt annat sysselsatte deras tankar mera än lifvet själft.»

»Ja, man må skratta sig genom lifvet, eller gråta sig genom lifvet, eller arbeta sig genom lifvet», sade prosten, »ett är säkert, det ges ett rike, som icke är af denna världen, och får man icke syn på det riket, så går det icke väl.»

»Prosten talade nyss om Guds försyn. Men är det icke litet svårt att tro på den, när man faktiskt kan se, att det så ofta är ens egna handlingar, som bringat en i trångmålet.»

»Kära vän», sade prosten, »om man icke trodde, att ens egna handlingar också stodo under ledning af Guds försyn, då förstår jag inte, hur man skulle våga företaga en enda handling. Vi, som gå här och trefva i mörkret utan att kunna beräkna några följder.»

»Och nu fara vi till henne, som troligen är den synliga och närmaste orsaken till hans handling», sade Walter. »Det skall bli rätt pinsamt att träffa henne.»

»Ja», sade prosten, »hennes handlingssätt innebär en slags dom för oss alla. Kasta ut en egoistisk eller dålig handling i världen, och den har snöbollens egenskaper. Vi veta icke hur långt den rullar, och allt hvad den tar upp med sig på vägen. Vi veta alls icke, hvar den stannar; den kan rulla och växa generationer igenom. Lifvets ansvar är stort för oss alla, eller hur min unge vän?»

»Ja visst», sade Walter. »Det är godt att någon gång få tala om annat än hvardagligheter, ehuru den glädjen denna gång varit allt för dyrköpt.»

»Ni har rätt», sade prosten, »vi borde göra det utan så dystra anledningar.»

Och nu voro de framme, men ryktet, det snabbfotade, hade gått före dem, och doktorinnan låg i nervattacker. Men med kandidaten fingo de tala.

»Det fanns i hans skrifbordslåda ett papper, hvilket vi genomläste, innan vi förseglade det, emedan vi trodde, att det kunde innehålla några förordningar om begrafningen eller sådant som skulle verkställas för ögonblicket», sade Walter, »testamentet lär han ha skrifvit i förra veckan.»

»Och det papperet innehöll?»

»Det var en förordning, om att intet i huset på Beckaskär fick rubbas under ett års tid, på det att tjänarne skulle hafva tid på sig, och att hans fästmö, fröken Emma Bohm, skulle flytta dit och vara värdinna under det året.»

Kandidaten skiftade färg, men han sade ingenting. Herrarne fingo fara utan att ha träffat doktorinnan. Doktorn var långt borta på sjukbesök.

* * *

Men vid Alberga satt Emma Bohm instängd i sitt rum. Brefvet, som hon fått på morgonen, låg framför henne. Hon hade inga tårar, hela hennes inre var som förstelnadt, slaget hade varit för hårdt. Det fanns bara en tanke klar i hennes hjärna: hur skulle hon kunna undgå att hata Anna Pålson? Hon försökte att läsa igenom brefvet på nytt — hon visste icke ens, om hon hade läst det till slut förra gången. När hon förstod, hvad det skulle innehålla, hade hon bara kastat sig upp på velocipeden och hvirflat åstad för att hindra. Därpå hade hon sett den döde, sett herr Axelsons hejdlösa sorg, sett hur han kastat sig öfver honom och under tårar ropat, »min husbonde min far, vakna, vakna», medan hennes eget hjärta kändes som dödt inom henne. Men hvarför läste hon då icke hans sista ord, hans sista tankar i denna världen?

Hon lutade länge pannan mot papperet, och så kunde hon slutligen nedböjd och förkrossad börja bedja för hans själ. Hvar, hvar skulle hon söka den? Hon ville ge sin egen till offer åt Gud. »Herre», sade hon, »jag vill i hela mitt lif försöka att göra hvad han hade bort göra. Jag vet, att om han kunnat lefva, så hade han velat göra godt åt andra i alla sina lifsdagar. Vill du taga emot mig, Herre, i stället för honom? Vill du taga mitt fattiga lif i stället för hans? Kan det utplåna något af hans skuld, så vill jag aldrig lefva för annat än att

tjäna och hjälpa öfverallt och hvad det än kostar mig.»

Och så fick hon småningom kraft att läsa brefvet.

»Min älskade! Jag tänker visa dig ett stort förtroende, min Emma, jag tänker lägga en tung sorg på dig att bära. Jag tänker lämna dig fören tid, jag menar den korta lifstiden. En dag skall du kanske förstå, att jag gjorde det till stor del af kärlek till dig. Men inte bara därför. Jag vill vara alldeles sann. Det är så mörkt och trångt omkring mig. Det tränger mig på alla sidor, och jag har fått klart för mig, att jag öfverallt är i vägen, just för dem jag älskar. För dem alla. Jag vet inte, om jag misstar mig om rätt och orätt. Men det är så tungt att göra sorg och icke glädje. På dig, min älskade, litar jag mest. För min skull skall du bära det

Min älskade, uppfyll min bön att lefva första året i det hem, som — — ja, jag vill icke tala om det. Om jag kan glädjas åt något, som sker på jorden, så skulle det vara åt att veta dig lycklig. Jag säger inte farväl, min älskade, jag tänker bara sofva litet och sedan slå upp ögonen och vara i evighet din älskade farbror Henning. Jag vet inte om den tanken är förmäten. Jag är en stackare, som du vet, men ingen har större kärlek, än att han låter sitt lif för sina vänner. Står det inte så?

Gud i himmelen hjälpe mig, ifall jag misstager mig.»

Hvarför kunde hon inte läsa dessa rader, som talade om hans kärlek till henne, med samma ömhet, som de voro nedskrifna. Hvad var det för kyla, som trängde sig in i henne och förändrade henne. O, ropade det inom henne, ingen människa vet, hvad som bor innerst i henne, förr än hon blifvit pröfvad just i den svåraste punkten. Ty innerst hos henne fanns en bitter känsla, och tårarna ville icke komma. Han hade icke haft rättighet, att med en så gränslös smärta betala all hennes innerliga kärlek. Just för hennes stora kärleks skull till honom låg där på botten af hennes hjärta en harm och en grämelse, som hon fasade för, men som hon tyckte sig aldrig kunna utplåna, harm mot honom, som hon älskade, hur skulle hon kunna lefva med det? Hur hade han kunnat misstaga sig så? Hennes enda lycka, var den inte just att dela smärta och glädje med honom, och nu hade han, henne oåtspord, beröfvat henne allt, utan ett ord, med en enda fasansfull handling. Det var som mörkret låg tungt öfver hans ljusa bild. Hur skulle hon kunna minnas honom någonsin med glädje, när hvarje tanke måste stanna vid detta sista, som aldrig kunde ångras, aldrig göras om intet, aldrig utplånas. Ty, han var icke sjuk, han var icke sinnesförvirrad, han var fullt medveten om hvad han ämnade. Till och med inför människor, så tyckte hennes ömtåliga känsla nu, måste hon sky att nämna hans namn, ty det var ju så, att ett själfmord alltid omtalades med en rädd hviskning. O, Gud! Hur kunde han göra henne denna sorg? Hur kunde hans sista handling vara en handling af grymhet mot henne? Skulle hon någonsin kunna förlåta honom? Skulle denna förtviflade kamp mellan kärlek och harm någonsin upphöra, och var hon själfvisk och hård, fastän hon visste, att hon hvarje timme af sitt lif velat lefva för honom. Hon skulle aldrig tvekat att gå ut i världen fattig och ensam med honom och arbeta för dem båda om det gällt — och nu? Hur skulle hon kunna njuta öfverflödet i hans hus ens för ett år? Men hon förstod, äfven detta nästan med bitterhet, att hans vilja måste lydas, hvad det än kostade henne.

PÅ Stjärnevik hade en våldsam kamp utkämpats, och nu var Walters lilla son född en klar och härlig septembermorgon. Walter kom ut i sitt rum uppgifven och förbi och kastade sig på soffan. Han visste, att han skulle känna lycka, och i en viss mening gjorde han det, men som vanligt efter starka själskval kom en utmattning, som närmade sig likgiltighet. Han hade under de sista dagarne våndats under trängtan efter den uppskjutna Stockholmsresan, och nu förstod han, att den ytterligare måste fördröjas. Hur han än försökt att drifva bort tankarne på densamma, hur han än kallade dem lumpna, orimliga, ja, under närvarande omständigheter rent af brottsliga, återkommo de beständigt med obetvinglig envishet. Det susade i hans hufvud liksom lockande röster: »Kom, kom, tiden är inne, glöm det icke, tiden är inne.» Hur skulle han våga

nämna det till Ragna? Om något tillstötte, hvem kunde veta, hur länge det skulle dröja, innan han finge gifva sig af? Och om han reste, kunde ju alltid något tillstöta, kanske just till följd af att han icke var hemma. »Jag måste stanna här», sade han sig, nästan förundrad öfver, att hans kärlek och hans lycka icke voro starka och stora nog att göra detta kärt för honom.

Och dagarne gingo. Under Fannys ömma omvårdnad, och till följd af hennes egen sunda och starka natur återhämtade Ragna hastigt krafter och hälsa, och Walter böjade tala om sin resa, medan Fanny ännu kunde dröja.

»Vet du, jag undrar ibland, om du riktigt tycker om vår gosse,» sade Ragna aftonen före afresan. »Jag tycker du skulle vara riktigt stolt öfver en så präktig liten karl.»

»Jag känner mig tvärtom mycket stukad», sade Walter skrattande. Den ändtligen afgjorda resan hade upplifvat honom.

»Ett sådant profant ord.» Och lutad öfver den lilles bädd, frågade hon jollrande: »Ska' lillen verkligen stuka sin pappa — fy, sådan gosse! »

»Ja, vet du, Ragna, profant eller icke, så är i alla fall nu tillbakaträdandets första steg taget. Det utträngande elementet har kommit i och med, att en ny generation har sett ljuset; de nya åsikterna ha gläntat på dörren, oppositionen har låtit höra af sig redan vid det första skriket.»

»Menar du verkligen allt det där?»

»Ja, jag menar det verkligen, och jag erfar inflytandet af dessa intryck till den grad, att jag känner det nästan som om lifsträdets löf öfver mitt hufvud började att gulna, som om det vore föga värdt med mitt arbete och all min sträfvan, efter som den knappt är till för annat än att af detta unga och nya förtrampas och förkastas.»

»O, så du talar! Är det inte alldeles tvärt om? Det fortlefvande har ju kommit. Genom den här lille, skall ju ditt arbete bestå. Han skall ju en gång taga upp det med ny ungdomskraft.»

»Ack, kära Ragna, traditionernas tider äro förbi. Man bygger icke längre på det som varit. Minnet och tacksamheten spela ingen roll längre. Mitt arbete är icke ett trappsteg till något bättre. Tvärtom. Det skall sparkas undan som något odugligt och värdelöst af de där små fötterna, som nu fäkta i sin linda.»

»Nå ja, tiden och utvecklingen måste ju gå framåt», sade hon.

»Ja, du har rätt. Men man känner sig själf ibland bara som en gammal sten vid vägen, med några få runtecken inristade med en skarp mejsel, och på vägen förbi honom drager mänskligheten fram och bara jäktar efter det nya.»

»När vi komma till Stockholm», sade Ragna, »då skall du inte längre vara en sådan där drömmare, då skall lifvet draga dig med sig.»

»Kanhända», sade han.

Följande morgon reste han.

»Hade han sin stora koffert med?» sade Ragna, som ännu låg, ty det var tidigt.

»Ja», sade Fanny, »jag såg en stor koffert bakpå vagnen.»

»Jag förstår inte, hvarför jag inte kan med den där kofferten, men säkert är, att jag inte tål den.»

»Det var egendomligt.»

»Ja, det kanske kommer sig af, att jag själf ville packa ner Walters saker, och själf vara med när han packar upp. För öfrigt har han sina kläder i en liten kappsäck, som han packar här nere. Den där matadoren har han i sitt rum däruppe.

»Kära du, bry inte din hjärna med den saken. Den innehåller väl juridiska handlingar.»

»Ja, han kanske tar med sig ett helt arkiv hit ner, det skola vi allt tro. För öfrigt är den så lätt, att Malin och Erik bära den utan ringaste svårighet.»

»Slå bort alla tankar på den, det är mitt råd», sade Fanny.

»Så skulle du inte säga, ifall du vore gift med Walter», sade Ragna med bitterhet i tonen.

Fanny rodnade till.

»Om jag vore gift med Walter, så skulle jag aldrig vilja veta, hvad han ville dölja. Jag skulle gärna blunda hela lifvet, så fullkomligt skulle jag tro på honom.»

»Du talar om det, som du inte förstår», sade Ragna.

»Ja, det kan ju hända», sade Fanny med en ny rodnad.

»Allvarsamt taladt», sade Ragna, »så fruktar jag ibland, att detta beständiga hemlighetsmakeri skall undergräfva min kärlek. För hvarje dag som går, blir jag mera retad öfver det här underliga förhållandet.»

»Aldrig kan du inbilla mig att kärleken till en sådan man som Walter kan minskas», sade Fanny häftigt. »Den tycker jag borde växa i styrka för hvarje dag. Du borde känna dig som den lyckligaste människa på jorden.»

»Tror du inte att jag gör det då för det mesta, fast jag inte kan hjälpa, att den där saken pinar mig. Men hvad är det värdt att tala med dig. Du förstår inte alls hur en hustru känner det, och dessutom är du alldeles blind i din beundran för Walter.»

Fanny böjde sig ned och tog upp en trådända från mattan. När hon reste sig upp, var hon blek i stället för röd.

»Nej, jag förstår ju inte, hur en hustru känner det», sade hon, »det har du alldeles rätt i.»

SOMMAREN skred framåt, och Emma hade varit två månader på Beckaskär. Det hvilade en tung stämning öfver hela gården. Brukspatron Hammar hade varit för allmänt älskad för att icke hans bortgång skulle kännas som en verklig sorg, men det var rörande att se, hur snart kärleken till den bortgångne öfverflyttades på henne, som skulle blifvit hans hustru. Småningom började brukspersonalen förstå, särdeles bruksarbetarnes hustrur, att de kunde vända sig till den tysta, allvarsamma unga matmodern med alla sina bekymmer, och att de alltid fingo deltagande och goda råd och ofta hjälp; ty förutom den stora summa, som blifvit testamenterad till Emma personligen, fanns i testamentet också ett kapital afsatt för tillfälliga behof vid bruket och gården, hvilket skulle förvaltas af Emma ensam.

Mot sina umgängesvänner hade Emma blifvit tyst och reserverad; vid hvarje ord, som anspelade på hennes lifs brännpunkt, kom det något hårdt och mörkt i hennes ansiktsuttryck, som med ens förbjöd allt vidrörande af hennes stora sorg. Endast när hon satt i stugorna omgifven af brukets barn, eller vid någon sjukbädd, eller

när hon lyssnade till historier om lidande och nöd, som lindrats, eller om den bortgångnes aldrig trytande gifmildhet, återfick hennes blick sitt förra milda uttryck, och ett hastigt leende kunde för ett ögonblick upplysa hennes drag.

Men tyngden låg öfver henne, den tyngd, hvars orsak hon icke ville undersöka, därför att hon förstod, att hon bar inom sitt hjärta någonting, som var oförlåtet, någonting, som närmade sig känslan af oförrätt, medvetandet af ett lidande, som Gud icke menat, att hon skulle lida. Ingen människa, det kände hon, har rätt att förfoga öfver en annans öde på detta sätt, ingen har rätt öfver sitt eget lif, såsom han trott sig hafva det, också därför att ett människolif alltid hänger tillsammans med andra människors lif. Gud ensam ser, hvilka trådar som brista, såvida en brister, innan dess stund kommit.

Hade hon då icke älskat honom, efter som hon icke kunde känna det bara som medlidande och sorg. Hvarför kom denna främmande känsla af harm och blandade sig i hennes smärta, tillslöt tårekällorna och isade hennes hjärta? Visst hade hon älskat honom! Ropade det icke beständigt inom henne: »Aldrig mer, aldrig mer får jag se honom», under det saknaden nästan ville mörda henne. Hon såg honom öfverallt, hon hörde hans skratt, hvarför kunde hon då icke vända sitt ömma och kärleksfulla ansikte mot hans bild?

Under dessa våldsamma inre strider magrade hon och föll af. Hennes hälsa led och tjänarna började hviska om, att hon sörjde sig till döden. Det fanns också ett par ögon, som dag efter dag följde henne med oro. Han fruktade, då han från sina fönster såg den smärta flickan med sin lilla korg på armen dagligen gå nedåt bruket, att hon till slut skulle tyna bort och försvinna. Hvad skulle han säga henne? Hur skulle han trösta henne? Han hade under de gångna månaderna blott sällan träffat henne. Det fanns hos honom ett minne, som nästan gjorde honom skygg för henne.

Men i dag såg hon mera sorgsen ut än vanligt, då hon gick förbi inspektorsbyggnaden, och han beslöt, föregifvande något ärende, att gå dit upp mot aftonen.

När han kom, satt Emma på verandan med sitt arbete. Men arbetet låg i hennes knä, och hon lutade sig trött mot en pelare med hufvudet bakåtböjdt och ögonen slutna. Han stod tyst och betraktade henne. Var detta samma glada flicka, som varit där så mycket för fyra år sedan, och hvars ankomst alltid medförde solljus och glädje äfven under sjukdomstiden. Hur ofta hade han icke hört henne sjunga, då hon gick i trädgården och samlade blommor åt den sjuka, hur hade han icke sett henne springa öfver gräsplanerna, vänlig, munter och sorglös, då hon skulle uträtta något af patronessans oändliga påhitt, alltid villig, alltid förhoppningsfull och enkel, full af lifskraft och mod. Och nu trött, bruten, aftärd.

Medveten om att någon betraktade henne, slog Emma upp ögonen.

»Är det ni, herr Axelson», sade hon, utan att färgen höjdes på hennes bleka kind. »Var så god och sitt. Det är vackert väder i afton.»

»Ja, jag tänkte fråga, om inte fröken Emma skulle ha lust att ro ut litet. Båtarna ligga beständigt obegagnade.»

»Jag?» sade hon med förvåning. »Nej, hvarför skulle jag ro ut?»

»För att förströ er litet, ni sitter så mycket ensam. Er hälsa lider.»

»Jag är alldeles frisk. Men inte kan jag förströ mig, jag, som har en så stor sorg.»

»Men ni blir alldeles förstörd, om ni beständigt grubblar öfver den. Jag har också en stor sorg, fröken Emma, ja, väl två, men jag måste bemästra dem så godt jag kan. Jag måste skingra dem genom arbetet, som inte får försummas.»

Det var mycket svårt för henne att tala, men hon tyckte det var ovänligt att icke visa deltagande.

»Ja, ni höll mycket af honom», sade hon sakta.

»Höll af honom», sade han, »det är alldeles för litet sagdt. Han drog mig upp ur fattigdom och elände, kanske han räddade mig från brott, hvem kan säga det? Han tog mig icke blott till sitt hus, utan till sitt hjärta, han var en far och en bror för mig, jag har honom att tacka för allt hvad jag är och för all den glädje jag haft.»

»Det gör godt att höra er tala så där», sade Emma. »Han var alltid färdig att göra väl.»

Han beslöt att våga något för att väcka henne ur hennes apati.

»Men hvarför låter er röst så kall, då ni talar om honom», sade han. »Jag har märkt det ett par gånger förut.»

»För det att han lagt den stora tomheten mellan mig och sig själf», sade hon dröjande. »Han har icke rest en mur, utan han har frivilligt lagt ett djup emellan oss, och jag kan icke komma öfver det. Men vi ska’ inte tala om det, herr Axelson.»

»Men nu kommer ni och ror ut litet, vill ni inte det?»

»Jag vill inte, men jag kan väl tro, att jag måste, eftersom ni vill det. Jag har ingen kraft att sätta emot en stark vilja.»

De följdes åt till bryggan. Vägen gick förbi baksidan af huset genom en björkbacke ned till sjön, där strömmen föll ut.

Hon steg i båten, och han rodde henne ut på det lugna vattnet, som glödde i solnedgången. För hvarje årtag glittrade vattendropparna som diamanter, medan bakom båten tvenne oljiga, guldskiftande små vågor tyst rullade sig utåt och försvunno i stillheten.

Hon satt och tänkte hela tiden, att så hade hon kunnat ro denna samma kväll med en annan.

När de lämnat stranden långt bakom sig, hvilade han på årorna.

»Vet ni af», sade han, »att jag i sista stunden gjorde honom en stor sorg?»

»Nej, hur skulle jag kunna veta det?»

»Ack nej, det är sant, men det var så. Jag begärde mitt afsked.»

»Stackars Henning», sade hon, fastän det ryste i henne vid att nämna hans namn. Den mystiska hemskheten, som kom alla att hviska, när de talade om honom, låg också öfver henne. »Det var inte snällt — eller tacksamt af er.»

»Nej», sade han, »det var grymt. Och därför är också min sorg obotlig. Men jag ville, att ni skulle veta allt, som tryckte hans sinne.»

»Tack», sade hon. Och efter en stund tillade hon:

»Ni förebrår mig, att jag blifvit mig olik; det är för litet sagdt, jag har blifvit en annan människa. Jag har förlorat allt fotfäste, jag är uppryckt med roten från både jord och himmel.» Hon vände sig bort, så att han icke skulle se hennes ansikte.

»Nu öfverdrifver ni, fröken Emma», sade han mildt. »Sorgen gör er orättvis mot er själf.»

Men hon fullföljde sin egen tankegång. »Ni skall säga, att jag då icke måtte varit mycket fast rotad hvarken här eller där, och ni har kanske rätt. Man tänker för litet öfver sig själf, jag menar sin andliga människa; eljes tänker man nog tillräckligt på sina egna småintressen.»

»Jag fruktar, att ni nu tänker för mycket på er själf. Jag önskar, att jag förmådde rycka er ur edra tankars beständiga kretsgång, att jag kunde rädda er från en sorg, som förtär er.»

»Vet ni, hvari den förfärliga faran består? Nej, det vet ni inte.» Hon lutade sig fram emot honom och talade med sakta röst. »Faran är, att min sorg beröfvar mig mitt evighetshopp. Hoppet på det kommande hänger ju alldeles tillsammans med tron på kärleken. Har man förlorat den, då har man också förlorat evighetens innebörd. En evighet utan kärlek! Kan ni tänka er en sådan?»

»Jag har svårt att ens tänka mig tiden utan kärlek», sade han med en suck, men hon fäste sig icke vid hvad han sade.

»Ser ni», sade hon, »om man icke kan lita på någon kärlek, om de, som älska oss högst, ändå kunna göra oss medvetet ondt, ja då vore det ju bäst att sjunka ned i sin graf och gå till förintelse. Hvad vore det då värdt att lefva i långa tidrymder utan kärlek?»

»Sätter ni inte kanske människors kärlek högre än Guds kärlek?»

»Jag vet inte», sade hon hastigt. »Jag tycker det är så underligt, att Gud låter somliga saker ske, saker, som ej kunna göras om igen. Men vi skola inte tala om det här. Det var dumt att börja. Ingen kan i alla fall hjälpa mig.»

Men när de gingo hem, stannade hon ett ögonblick och lade sin magra lilla hand på hans arm.

»Jag ville så gärna kunna trösta er», sade hon, »men jag har inte själf någon tröst.»

»Ni har den tröstet, att ni bara gjorde honom glädje. Den har icke jag.»

»Det var för min skull han fick lida», och med ens, utan att hon förstod hvarför just nu, brusto tårarna fram i hennes ögon, och hon snyftade med smärtfylld, förebrående röst: »Henning, Henning!»

Han stod tyst bredvid henne, till dess hon hämtat sig.

»Jag är så glad åt att ni älskade honom», sade hon afbruten af en och annan snyftning, »efter vi skola vara tillsammans ännu några månader. Jag är själf så hård, mitt hjärta är stenhårdt. Jag kan inte tänka på det som jag borde, men i alla fall tror jag inte, att jag hade kunnat lefva med en alldeles likgiltig, jag menar någon, som icke känt honom. Tack för i afton.»

Och öfverrumplad af ett nytt tåreflöde, skyndade hon före honom in i huset.

DET var åter vår. Fanny var borta från Brobylund och ägnade sig på fullt allvar åt sitt kall som sjuksköterska. Hon hade slutat sin kurs som elev vid lasarettet och var nu antagen som ordinarie vid kirurgiska afdelningen. I sina bref till mostern och Ragna uttalade hon sin stora belåtenhet med val af yrke, ingenting kunde jämföras, påstod hon, med lyckan att få hjälpa och uppmuntra lidande människor; familjelifvets lycka kunde aldrig uppväga den.

På Stjärnevik växte och frodades den lille Lennart. En dag i slutet af Maj satt Ragna ute på gården under de halfutslagna lindarna, ty på det gamla stället fanns ingen veranda. Malin drog i en korgvagn lille Lennart

omkring gården; det var en varm och härlig dag, och gossens skratt klingade esomoftast, när Malin häftigt vände sig om och nickade mot honom.

Då körde ett elegant ekipage upp för allén och stannade framför trappan. En herre hoppade ur. Han var ytterst vårdadt klädd och förde sig med en världsmans hållning. Han gick fram till Ragna med hatten i hand.

»Skulle det vara möjligt att få tala några ord med häradshöfding Lagerstam», sade han artigt hälsande. »Är det kanske husets värdinna, som jag har den äran att tala med?» Och då Ragna lätt böjde på hufvudet, tillade han: »mitt namn är Stjärnfeldt — jag ...»

»Ja visst, det är ju vår värd, ägaren till vårt vackra hem», utbrast Ragna gladt, i det hon räckte honom handen. »Välkommen hit, herr baron. Vi trodde, att baron fortfarande var i Paris. Var så god och sitt. Eller kanske baron hellre vill gå in ...?

»Nej, visst inte. Den gamla platsen under lindarna har ju blifvit förtjusande, befolkad som den nu är. Jag hoppas herrskapet trifs här.»

»Åh, förträffligt», sade Ragna. »Kanske det är barons mening att slå sig ned i Sverige nu?»

»Jag har bara tagit ett par månaders semester till följe af en familjeangelägenhet», sade han. »Jag har fått mig en process på halsen, och det är just för den sakens skull jag tänkte vända mig till häradshöfding Lagerstam.»

Ragna såg på klockan. Den visade på half tu.

»Har baron mycket brådtom», sade hon rodnande, »min man är visserligen hemma, men det dröjer kanske något, innan han kan ta emot».

Det visade sig en viss förvåning på baronens talande ansikte. Han var icke van att få vänta på audienser.

Nu, tänkte Ragna, får jag pröfva på, om jag förlorat min flicktids förmåga att intressera unga herrar. En halftimme måtte väl snart gå.

Hon vinkade betjäntgossen, som just kom ut på trappan, till sig och då han närmade sig, steg hon upp och gick emot honom.

»Gå och knacka på dörren till häradshöfdingens rum däruppe och säg honom, att han måste skynda ned. Om han dröjer, så vänta en stund och knacka sedan en gång till.»

Något sådant hade aldrig förr händt, men i det här fallet hade nöden ingen lag.

Och nu började hon konversera med sin gäst. Hon försökte att vara spirituell och underhållande, men, ehuru hon såg, hur baronen betraktade henne med beundrande blickar, märkte hon, att väntan och ängslan gjorde henne stel, och att han själf var orolig. Då han slutligen såg på sin klocka, steg Ragna upp och gick in.

Men hon hade knappt kommit inom dörren till vestibulen, förr än hon möttes af ett våldsamt buller och ett skrik. Hon såg betjäntgossen häftigt och handlöst slungas utför trappan, där han blef liggande orörlig.

»Walter!» ropade hon.

Han kom ned för trappan, blek af vrede och sinnesrörelse.

»Hvad har du gjort?» sade hon.

Han såg på henne kallt, nästan hätskt.

»Hvad vill du mig?» sade han.

»Jag vill, att du först ser efter, om du har dödat Erik. Sedan kan du gå ut till baron Stjärnfeldt, som sitter där ute och vill tala med dig.»

Han gick förbi gossen, direkt ut.

Ragna böjde sig öfver Erik och frågade sakta, hur det var med honom. Hon fick intet svar. Då hämtade hon från salen vattenkaraffen och började bada hans tinningar. Gossen slog snart upp ögonen.

»Hur är det», sade hon, »har du skadat dig?»

»Jag vet inte», han reste sig långsamt, »jag tror inte det är så farligt med mig, men jag vill inte vara här längre. Jag skall ta ut stämning på häradshöfdingen, det är säkert», och han började gråta.

»Se så lugna dig», sade Ragna, medan hennes eget hjärta bultade, som om det skulle sprängas.

»Se här har du», hon lade några silfverslantar i hans hand. »Du skall aldrig mer behöfva gå dit upp. Kom in, skall du få ett glas vin.»

»Häradshöfdingen har alltid varit så snäll förut», sade Erik, medan han drack vinet och åt en kaka till.

Efter några ögonblick kom Walter in i salen.

»Baronen stannar till middagen», sade han.

Aldrig hade en middagsgäst varit mera välkommen. Harmsen och kränkt klädde sig Ragna med stor omsorg. Hon ville vara så vacker som möjligt; med sin skönhet, med sin köld mot honom och med sin uppmärksamhet mot baronen ville hon förödmjuka Walter.

Om hon lyckades med det senare, det kunde hon genom de förstulna blickar, hon då och då kastade på honom, icke upptäcka. Han tycktes vara vid briljant lynne. Han pratade, skrattade och underhöll sin gäst på det älskvärdaste sätt. Som han fått en person att samtala med, som kom direkt från stora världen, kunde hans intelligens och hans öfverlägsna konversationsförmåga göra sig fullt gällande. Någon förödmjukelse i hans väsen kunde alls icke upptäckas. Men att Ragna fullständigt lyckades intaga baronen, därom kunde hon icke vara i tvifvel. Det låg också genom den inre harm, som brände henne, något rent af kungligt i hennes stolta skönhet.

På eftermiddagen talade herrarne vidt och bredt om processen. Baronen hade handlingar med sig, hvilka genomgingos. Men för hvarje gång Ragna reste sig för att lämna dem allena, utropade baronen: »Ni tänker väl icke lämna oss, fru Lagerstam? Skulle skönheten icke längre kasta sitt skimmer öfver dessa gamla luntor, blefve de alldeles odrägliga», och så blef Ragna sittande. Hon fruktade i själfva verket lika mycket ensamheten med sig själf som ensamheten med Walter.

Ändtligen tog baronen afsked, sedan Walter och han kommit öfverens om att sammanträffa i staden, där baronen för några dagar slagit sig ned. Då han bockade sig för Ragna, sade han: »Jag fruktar, att jag ännu någon gång får göra fru Lagerstam besvär. Det ser ut, som skulle mina affärer vara mer invecklade, än jag i början trodde.»

»Detta är ju baronens eget hus, anse sig för all del hemma här», sade Ragna med en blick af väl mycket tillmötesgående. Hon hade så länge varit i saknad af all slags flirt, att hon nästan erfor en känsla af behag af

att åter vara föremål för en ung, framstående mans beundran.

Vagnen rullade bort, och Walter och hon gingo uppför stentrappan och in i salongen.

»Jag förmodar, att du vill tala med mig», sade han med torr röst. »Jag märkte, att du icke var dig själf under hela middagen.»

»Undrar du på det?» sade hon kallt.

»Nej, jag tyckte bara att din förstämning tog sig ett något egendomligt uttryck. Jag började undra, om möjligen din lust att sondera människohjärtan vaknat på nytt.»

»Och jag märker, att du är en skicklig advokat; du anser det klokast att genast öfvergå till offensiven.»

»Ragna», sade han, med sitt vanliga ömma tonfall, i det han gick fram till henne, som ställt sig vid fönstret, »låt oss inte börja byta bittra ord. Jag öfverilade mig, jag erkänner det, men det händer sällan, lyckligtvis.»

»Du handlade rått», sade hon. För mig var det en illusion, som brast.»

»Jag handlade i vredesmod», sade han. »Man beräknar icke så noga hvad man gör i sådana ögonblick.»

»Erik lydde bara min befallning. Det var egentligen mig, du skulle ha kastat utför trappan», sade hon bittert.

»Jag har aldrig framställt mig själf som felfri», sade han med en suck.

»Men jag har trott dig om att vara det, åtminstone om att icke vara låg och lumpen», sade Ragna envist. »För mig har du stått så högt.»

»Stackars Ragna, hvad du har blifvit bedragen», sade han ironiskt.

»Ja, desto djupare blir fallet», sade hon.

»Vill du inte glömma det här», sade han sorgset, »och hädanefter lofva att absolut respektera min egen timme, komma hvem som komma vill. Du såg, att baronen icke hade svårt för att dröja. Det tycktes heller inte, som om han skulle ha känt sig olycklig i ditt sällskap.»

En smula smickrad och med en hastig omkastning i sitt lynne vände sig Ragna om.

»Jag tror, att min herre och man är svartsjuk», sade hon småleende.

»Jo, ditåt lutar det», sade han och nöp henne muntert i örat. »Man får lof att hålla ögonen öppna: unga frun är nästan för vacker.» Men trots de glada orden såg Walter icke glad ut.

Detta var icke det slut på scenen, som han tänkt sig, men han var glad att slippa från ett obehag, hvars orsak pinade honom själf mer, än Ragna ens kunde ana. Han kysste henne, och de promenerade tillsammans och pratade om baronen och processen, men i hans hjärtas djup började det utbreda sig liksom en öken af enslighet och tomhet.

Den kvällen gick Walter länge fram och tillbaka i lindallén. »Är idealiteten omöjlig här på jorden», tänkte han, »är den verkligen ett fel, en dårskap? Hvad är jag själf? Hvar är mitt fotfäste? Står jag verkligen på fast mark, eller sväfvar jag mellan två världar, utan att rätt tillhöra någondera? Är jag en sann idealist eller en galning?» Och genom någon idéförbindelse kom han att tänka på de ord, Ragna en gång yttrat: »Det var ej natt, det var ej dag, det vägde mellan båda.»

En hastig blixt, en häftig knall kom honom

att skynda in till Ragna, som var rädd för åska.

* * *

Baronen blef en trägen gäst, och Ragna blef upplifvad af den omväxling detta nya element förde med sig inom det eljest så enformiga sällskapslifvet. Hon hade aldrig känt arbetsglädjen i hemmet, hennes natur var anlagd för förändring och eggelse. Lille Len roade henne stundtals ofantligt, men att tåligt bära besvär och möda, kink och nattvak, det låg icke för henne, den delen af modersplikterna öfverlämnades helt och hållet åt Malin. Walter hade med lif och lust satt sig in i den invecklade processens detaljer. Saken rörde ett större fideikomiss, hvars begagnanderätt genom den förre innehafvarens död och hans ätts utslocknande på manssidan blifvit mycket omtvistad.

För närvarande hade Walter rest till Stockholm på ett par dagar för att söka i arkiven efter släkttaflor och fideikomissbref.

Baronens vagn körde upp på gården. Ragna såg något förvånad ut, då hon mötte honom i salongen.

»Min man är inte hemma, som ni vet», sade hon.

»Det är inte heller honom jag söker», sade baronen med ett fint leende. »Jag tänkte föreslå er att göra en liten tur öfver till Alberga. Jag har ett ärende till den gamle häradshöfdingen, vädret är så vackert, och jag ansåg det nästan för min plikt att söka förströ er, då det är min skuld, att ni är ensam på ett par dagar.»

»Nog är vädret vackert, men jag vet inte ändå», sade Ragna tveksamt.

»Jag kunde aldrig ana, att ni var så konventionell», sade han småleende. »I så fall får ni förlåta mig. Jag har hela tiden under vår korta bekantskap förundrat mig öfver, att finna en storstadsdam här ute på landet. Ni har tyckts mig ha så vida vyer, fru Lagerstam ...»

Ragna skrattade.

»Anser ni det så inskränkt, att jag just inte kan inse, hvad jag skulle göra hos en gammal gubbe, som jämt är ansatt af gikt?»

»Ni kunde förkorta en plågsam stund för honom. Om jag vore ansatt af gikt, skulle jag anse det som en stor lycka, ifall ...»

»Ah, se så, prata inte nonsens nu. Färden i och för sig i det vackra vädret kan ju vara skäl nog», sade Ragna, som afskydde att anses pryd.

Men i alla fall, ehuru de pratade gladt och obesväradt under hela färden, var Ragna riktigt glad, då Emma Bohm kom ut på trappan och tog emot. Hon hade hela tiden känt en intensiv längtan efter Walter. Hon var ändå för van vid hans innehållsrika tal, för att icke känna en viss motvilja för baronens med artigheter späckade världsmannaspråk.

»Så roligt att du var här, Emma», utropade Ragna med verklig glädje i rösten.

»Ni är barnslig», hviskade baronen, då han hjälpte henne ur.

»Ja», sade Emma, »jag ser till farbror ibland, och nu lider det ju snart till den tiden, då jag skall återvända hit.

»Hur mår farbror?» frågade Ragna.

»Han är för tillfället riktigt kry.»

»Kanske ni vill presentera...

»Ack, förlåt, baron Stjärnfeldt, fröken Bohm.»

»Farbror undrade just, om inte baron skulle hälsa på. Barons far och han ...»

»Ja, naturligtvis skulle jag göra min uppvaktning hos min fars gamle vän, då jag nu är på orten.»

Häradshöfdingen själf mötte dem i salen, och det blef mycket tal om gamla tider, om processer och om Paris. Men när kaffet var drucket och de unga beredde sig att göra en tur i trädgården, ropade häradshöfdingen Ragna tillbaka.

»Jag ville tala några ord med dig, min flicka», sade han. »Kom och sätt dig här hos mig.»

»Hvad är det, farbror?»

»Jo, det rör din man. Det pratas underliga saker om honom.»

»Hur då?» sade Ragna och rodnade till.

»Ja, tag nu inte vid dig, men modern till er betjäntgosse har varit hos mig i dag.»

»Walter var litet häftig mot honom för en tid sedan», sade Ragna med en stolt kastning på hufvudet, »men det var inte värre, än att Erik fick några blånader och en hop silfverslantar därtill.»

»Emellertid vill modern stämma honom. Gossen lär fortfarande ha ondt i höften.»

»Det tror jag inte. Jag såg honom springa ganska ledigt i dag.»

»Ganska», sade häradshöfdingen.

»Ja, något litet ondt har han ju ännu, men han blir bättre för hvar dag. Det var föröfrigt så olikt Walter.»

»Nå ja, det var just inte om stämningen jag ville tala, ty jag lyckades öfvertala henne att afstå därifrån, om hon får en liten skadeersättning, utan det var om själfva orsaken. Det pratas mycket i socknen om häradshöfdingens egenheter.»

»Hans egenheter, som farbror kallar det, lära väl inte angå någon i socknen», sade Ragna häftigt.

»Se så där, tag inte vid dig nu, kära barn. Men det sägs, att han stänger in sig en viss timme på dagen. Är det sant?»

»Om han nu gör det, hvad är det mer med det? Det har han väl rättighet till i sitt eget hus.»

»Men folket påstår, att han är i förbund med den onde, och att det är han, som besöker honom den timmen. Man börjar frukta att anlita honom, och som han vikarierar för mig, så förstår du väl ... Den här historien med pojken har gett ny fart åt pratet.»

»Man behöfver väl inte böja sig för okunnigheten och vidskepelsen och elakheten», sade Ragna med stor hetta.

»Vet du hvarför han stänger in sig?» sade häradshöfdingen torrt och betraktade henne med sina skarpa ögon.

»Hvarför frågar farbror det?»

»För att en hustru har rättighet att veta sådant. För det att hon inte kan försvara sin man mot förtalet, om hon inte själf är på det klara angående honom. För det att du är en stor toka, som låter en sådan dumhet passera midt för dina ögon, en dumhet, som kan komma honom att förlora hela sitt anseende. Ja, ja, jag lägger mig inte i saken, men jag har åtminstone varnat dig.»

Men när Ragna gick, mumlade han: »Nu har jag allt gifvit min stolte herr vikarie en hård nöt att knäppa, nu kanske han får annat att tänka på, än att ta reda på socknens penningekarlar. Man får se sig om efter den åsnan Grönbergs affall. Känner jag kvinnan rätt, så har jag i dag sått ut några frön, som skola bära frukt i sinom tid.»

På hemvägen var Ragna tyst. Baronen försökte åtskilliga samtalsämnen, men han fick endast korta och ointresserade svar.

»Ni tänker på något särskildt i afton, fru Lagerstam», sade han slutligen.

»Ja, jag tänker på äktenskapet», sade hon. »Borde inte allt vara klart och öppet emellan gifta människor?»

»Menar ni angående det förflutna?» sade han.

»Nej, jag menar det närvarande. För öfrigt menar jag inte kärleksaffärer. Har den ena maken rättighet att utforska den andra, ifall det skulle finnas någonting dunkelt och oförklaradt mellan dem?»

»Det är ju gifvet», sade baronen, »att det vore bättre, om det inte behöfdes några forskningar i ett förhållande, som jag föreställer mig så intimt som äktenskapet. Nog kan jag tänka mig, att det måtte kännas litet kränkande, ifall det skulle finnas något, som den ena med tydlig afsikt ville dölja för den andra. Jag tror inte, att jag skulle underkasta mig det för egen del.»

»Nej, inte sant», utbröt Ragna häftigt, och den länge innestängda harmen gaf sig luft, ehuru hon själf insåg, hur olämpligt tillfället var, »man kan inte underkasta sig det. Har jag gått in i ett förhållande, där fullkomligt förtroende borde vara rådande, så är det helt enkelt min rätt som människa, ifall jag själf är öppen och klar, att fordra sådant tillbaka.»

»Det kan nog hända», sade han, »att hustrur ofta ha det lilla felet att vara för passiva. Litet mera fordringsfullhet just med afseende på det inre lifvet skulle möjligen vara en god krydda på sammanlefnaden och förståelsen.»

»Ack, om jag kunde tro det», sade Ragna med en suck.

»Ni, fru Lagerstam, borde aldrig tveka, om hvad ni kan våga», sade han med en svag vibration i rösten. »Den, som varit nog lycklig att vinna er, borde också lägga allt för edra fötter.»

De voro framme. Ragna hjälptes ur vagnen, och baronen vände och for tillbaka till staden i den ljusa sommarnatten.

Men när Ragna gick in, kände hon, att hennes hjärta fyllts med nya tankar. Walter hade ingen rätt att låta henne gå med förbundna ögon i en sak, hvarom hela socknen började tala. Hvad skulle hennes egna tjänare tänka om att frun i huset, Walters egen hustru, icke skulle våga närma sig hans rum en viss tid på dagen. Det var så konstigt, så retsamt, så outhärdligt, att hon icke ämnade bära det längre.

Men när Walter följande dag kom hem glad och kärleksfull, och hon skulle försöka tala om saken, svek henne modet helt och hållet. När hon berättade om besöket på Alberga, sade han med ett leende: »Akta dig bara, att inte din gamla böjelse för att utforska unga herrar, spelar dig ett spratt med afseende på baronen.

Jag fruktar, att jag inte vågar resa bort mera.» Och Ragna i en plötslig hänryckning öfver hans kärlek försökte att söfva sina fordringar till ro.

Men efter några dagar började saken af någon liten anledning på nytt att pina henne. Hon började ånyo känna sig kränkt som människa och illa behandlad som hustru. Hvilken plats intog hon egentligen hos honom, då han iakttog en sådan hemlighetsfullhet äfven gent emot henne? Hon pinades beständigt af dessa tankar, och en natt kom hon efter mycket grubbel till ett beslut. Hon skulle åtminstone skaffa sig en möjlighet till att visa Walter, att hon hade och borde ha en hustrus rättigheter. Hon skulle skaffa sig medel att komma in i hans rum just på hans timme.

Hon visste, att Malin hade nyckeln på ett band om halsen. Malin städade nämligen rummet en gång i veckan, och detta värf utförde hon så tidigt, att alla i huset sofvo.

När Ragnas energiska temperament en gång satts i verksamhet, kunde ingenting hejda henne. Hvad som skulle ske, måste utföras genast. Hon var öfvertygad om, att bara hon hade en nyckel, så skulle hon sedan vara lugn. Hon skulle kanske aldrig begagna den, om hon bara visste, att hon hade den i sin ägo.

Men hur? Dörren hade säkerhetslås med en tunn, konstig nyckel. Ragna påminde sig, att hon i någon gammal röfvarroman läst, att man kunde taga aftryck af nycklar i vax. På Brobylund hade de bikupor, och hon reste enkom dit för att tigga ett stycke vax af modern. Hon förstod, att det måste hållas mjukt, och hon höll det så under flera dagar, utan att finna något tillfälle att locka nyckeln af Malin.

Hon var så ifrig och upptagen af sin plan, att hon icke hade någon känsla för, hur låg och ovärdig den var. Då alla försök att med list bemäktiga sig nyckeln strandade, beslöt hon att gå rakt på saken. En dag, då Walter farit till staden för att träffa baronen, sade hon helt enkelt till Malin:

»Låt mig se nyckeln till häradshöfdingens rum där uppe. Jag vet, att den hänger på ett band kring din hals.»

»Häradshöfdingen har förbjudit mig», sade Malin.

»Det förbudet kan du väl begripa inte gäller mig», sade Ragna högdraget. »Jag ämnar för öfrigt inte gå dit upp, och du tror väl inte, att jag tänker äta upp nyckeln, om du visar mig den.»

Malin drog motvilligt upp bandet, på hvilket nyckeln hängde.

»Lös det af dig», sade Ragna kort.

När Malin fortfarande tvekade, sade Ragna strängt: »Du måtte väl förstå, att du måste lyda mig. Har du glömt, att jag är din matmor?»

Hon började nu känna det förnedrande för henne själf uti att tubba en underordnad att svika sin plikt, men hon kunde icke stanna på halfva vägen.

»Len skriker därute på gården. Skynda dig och se efter, om Erik kanske stjälpt omkull vagnen. Han kör så vårdslöst.»

På ett ögonblick, medan Malin var borta, tog hon med skälfvande händer tre aftryck i det mjuka vaxet. Hon darrade i alla leder, när det var gjordt, och hon sjönk ned på stolen vid fönstret igen.

Där satt hon till det yttre lugn och gned nyckeln med sin näsduk när Malin kom igen.

»Nå», sade hon.

»Det var ingen fara med Len», sade Malin, »han var så glad som helst.»

»Här har du din skatt tillbaka», sade Ragna. »Du är riktigt blek, tror jag, af rädsla att förlora den.»

Hon gaf nyckeln tillbaka. Malins ärliga ögon lyftes mot henne, och de båda betraktade hvarandra med en blick, hvars allvar för Ragna kändes som en förebråelse.

Följande dag reste Ragna ensam till staden. Hon föregaf nödvändiga hushållsuppköp, men hon besökte först en låssmed och tillbringade sedan några ängsliga timmar med att vänta på hans arbete.

Hon gjorde sina föregifna uppköp, men hon var nästan rädd att gå ut från hotellet, hon fruktade att få se bekanta, och allra mest fruktade hon att möta baronen. Men allt aflopp lugnt, hon fick sin nyckel och på hemvägen for hon upp till Brobylund, som låg i vägen.

»Så länge du har varit borta», sade Walter, då han kom ut emot henne på trappan. »Jag har gått och saknat dig och längtat hela dagen. Du stygga flicka, som kan ha hjärta att lämna mig ensam så länge».

»Jag hälsade på därhemma», sade Ragna med ett stygn i samvetet.

»Hur mådde baronen?» frågade Walter med ett skälmskt leende.

»Honom såg jag inte till», sade Ragna, men det var henne omöjligt att besvara frågan skämtsamt. Hon tyckte, att hon började hacka tänderna.

»Jag tror du fryser, min älskade,» sade Walter. »Kom in i matsalen. Tébordet står ju dukadt. Du har väl inte förkylt dig?»

Han svepte ömt en schal om henne. Hon såg hans oroliga ögon, och hon tyckte, att hon ville kasta sin nyckel i hafvets djup. Hur skulle hon kunna ta emot alla bevisen på hans kärlek, förräderska som hon var.

»Du är så tyst, Ragna,» sade han, medan de sutto vid tébordet. »Är du ledsen öfver någonting?»

»Nej, jag är bara litet trött.» Skulle nu osanningarne också börja? Hvem var ledsen om inte hon? Och ingenting kunde hon säga åt honom. Det föreföll henne, som om hon med sin handling i dag rest upp en mur emellan dem. Hon måste rifva ner den igen. Hon skulle göra sig af med nyckeln och tro på honom fullt och helt. Med det skuldmedvetande hon nu kände, kunde hon inte lefva.

Men morgonen därpå föreföll allt annorlunda. Hvad gjorde det i det hela, om den där lilla nyckeln fanns i hennes chiffonier? Walter kunde ju bli sjuk däruppe, icke komma ner på sin vanliga tid, och då skulle hon vara utestängd. Det var ju ingenting ondt uti, att den fanns där, helst som hon under de följande dagarna märkte, att hon bar hans frånvaro med mera lugn än förut.

Men hur det var började den feberaktiga oron åter. Ofta sade hon sig, att hon var barnslig, och att hon utan anledning jagade upp sin fantasi, och hon beslöt att aldrig tänka på saken. Hon var ju så lycklig, hon hade ju allt, hvad en kvinna kan önska sig, rikedom, ett vackert hem, en präktig gosse och en i socialt hänseende mycket framstående man, som älskade henne, och som hon älskade tillbaka, hvarför skulle då denna enda lilla punkt plåga och pina henne och icke lämna henne någon ro?

Så slets hon mellan harm, nyfikenhet, sin kränkta värdighet som hustru och å andra sidan sin kärlek och sin önskan att böja sig under Walters vilja och sätta fullt förtroende till honom. Efter hvarje ny själsstrid beslöt hon sig för det senare.

Men så hände det att hon, efter en sömnlös natt, fick besök af en gammal kvinna i socknen, hvars man tjänat vid Brobylund. Nu var han död, men som det fanns styfbarn och egna barn, blef arfskiftet af det lilla boet något inveckladt, och hon skulle nu vilja rådgöra med häradshöfdingen om saken. Ragna bjöd på kaffe för

gammal bekantskaps skull, och medan de sutto på gården och drucko det, kom Walter gående. Han gick hastigt och var mycket blek. Klockan hade redan slagit ett.

»Här är en gumma, som vill tala med dig», sade Ragna. Men Walter gjorde endast en afvärjande rörelse med handen, och Ragna hörde, hur han tog trappan ditupp i ett par, tre lätta språng.

»Kan man inte få tala vid’en», sade gumman.

»Inte förr än om en timme», sade Ragna, »men mor Anna kan ju vänta».

»Nej, det kan jag inte i dag, för mågen väntar mig nere i byn med kärra och häst. Jag får väl skjuta opp’et. Men nog tycker jag, att häradshöfdingen kunde ha förnedrat sig att höra på en fattig stackare, när han var hemma. Men det är väl sant, som folket pratar, att han är frimurare och står i maskopi med hundturken, kan jag tro. Ja, frun vet väl bäst själf, hur det hänger ihop».

»Mor Anna skall inte vara dum», sade Ragna, »utan kom nu igen en annan dag strax på morgonen, så får nog mor Anna träffa häradshöfdingen!»

»Ja, ja, det förstås, men det är inte så lätt för en stackare att komma åstad så lång väg. Ellers säger di, att han är fasligt hygglig och vänlig te tala vid, och att han reder opp saker och ting regalt på alla de vis», sade mor Anna, under det hon lade ihop sitt pick och pack, innan hon gaf sig af.

Men när Ragna såg den gamla, skröpliga gumman, hur hon stapplade af utför allén, rann sinnet till på henne. »Det här är ovärdigt», sade hon för sig själf, »sådant skall jag se och höra utan att kunna yttra ett ord till hans försvar».

Hon gick direkt in i sängkammaren, öppnade sin chiffonierklaff och drog ut lådan, där nyckeln låg. Ett ögonblick hejdade hon sig. Tänk om det gällde hela hennes lycka! Hon kände Walter. Hon visste, att bredvid all hans godhet, all hans ömhet och vekhet i sinnet fanns det i hans karaktär något oböjligt och hårdt, och det var just detta hon beundrade mest hos honom. Men hvad betydde kärleken, om den icke hade makt att öfvervinna? Hon ville och hon skulle våga något på hans kärlek. Dessutom var hon nu i den sinnesstämning, att hon icke frågade mycket efter, om det bar eller brast. En obetydlig omständighet hade väckt hennes trots. Hon skulle icke längre år efter år gå med bindel för ögonen, hon skulle handla.

Hon gick sakta upp för trappan och satte ljudlöst nyckeln i låset. Hennes kinder glödde, och hon höll sitt hufvud käckt upplyftadt. I hennes ögon låg ett uttryck af beslutsamhet, och hon kände, hur blodet samlade sig kring hjärtat.

Så vred hon sakta om och öppnade. Hvad såg hon, sedan hon stigit öfver tröskeln? Locket på den stora kistan stod uppslaget, och hon såg ett virrvarr af färger, som hon icke kunde reda, ty det började gå omkring i hennes hufvud. Dörren, som hon en gång undrat öfver, stod tillbakaslagen. Hela dess innersida var beklädd med spegelglas, och på en stol framför denna stora spegel satt ett elegant klädt fruntimmer med ryggen emot henne.

Hon såg i spegelglaset ett skönt ansikte i profil, hon såg drömmande, sorgsna, mörka ögon med en blick, som glidande förbi spegeln halft höjda skådade ut genom fönstret.

Hon blef alltmera yr i hufudet. Hon famlade efter dörrposten och gjorde med detsamma ett lätt buller.

Fruntimret reste sig hastigt och vände sig om.

Först begrep hon ingenting. Hon bara stirrade. Men hastigt genom en tvär rörelse, som hon kände igen förstod hon. Gud i himmelen — — det var Walter.

Då han såg henne, blef han dödsblek. Han slet ögonblickligen af sig hatt, kappa, kjolar i ett tag, så att det tunna sidenet remnade i många stycken, och stod framför henne i skjortärmarna.

»Du har vågat ...»

Men nu hade Ragna återfått sans och talförmåga. Hennes vrede kände inga gränser, hennes harm kokade öfver alla bräddar. Hon såg på honom med vämjelse och afsky i blicken.

»Fy», ropade hon med yttersta förakt, »gå härifrån. Tala inte, jag vill ingenting höra. Jag vill aldrig se dig mera». Och i det hon pekade på kläderna på golfvet, ropade hon med gränslöst hån i rösten: »Där, i de där trasorna ligger min hjälte och min konung begrafven».

»Kan du inte höra mig ett ögonblick, Ragna?»

»Nej», sade hon trotsigt, »det kan jag inte. Du har bedragit mig, du är vansinnig, jag hatar dig, jag afskyr dig, jag skulle vilja trampa på dig, om jag förmådde; kan man tänka sig någonting rysligare, någonting ynkligare, någonting löjligare».

Och sättande båda händerna för ansiktet, vände hon sig om och sprang nedför trappan.

I vestibulen stod baronen. Hans vagn höll utanför, och han kom själf för att säga farväl; han skulle återvända till Paris om några dagar.

Ragna sprang fram till honom i ytterlig exaltation.

»Kör mig hem till Brobylund genast», sade hon, »var barmhärtig, fråga ingenting, jag måste bort härifrån. Följ mig hem».

»Lugna er, fru Lagerstam», sade han. »Är ni alldeles bestämd för att just nu hälsa på edra föräldrar?»

»Fråga inte. Hvart ögonblick jag dröjer bränner mig som eld». Hon slet hatt och kappa från hängaren och började sätta på sig. »Kom!»

Han följde henne ut och öppnade vagnsdörren. Hon sprang upp.

»Och ni», sade hon. Hon tyckte sig icke kunna vara ensam.

»Nej», sade han och stängde dörren. Därefter ropade han till kusken: »Fort till Brobylund».

När han kom tillbaka uppför trappan, stod han ansikte mot ansikte med Walter.

»Jag ser, att min hustru har rest», sade han.

»Ja, hon ville besöka sina föräldrar. Hon bad mig enträget om min vagn. Jag hoppas, att ni inte anser det ogrannlaga, att jag lämnade henne den».

»Nej, visst inte, hon var i sin fulla rätt»,

sade Walter.

Därefter talade de båda herrarne om processen, som utfallit till baronens fördel.

Sedan Walter befallt fram sin egen vagn, skildes de åt som om ingenting ovanligt passerat. »Det var den kolossalaste själfbehärskning jag någonsin sett», tänkte baronen, där han låg tillbakalutad i vagnen och blossade på sin cigarr. »Han är den mest kallblodige man, och hon är den vackraste kvinna, jag träffat på».

Walter däremot gick in i sitt rum och satte sig ned för att skrifva ett bref.

»Ja, Ragna, slaget har nu kommit, och du har brutit stafven öfver mig. För dig har jag framstått endast löjlig, endast afskyvärd, och jag vill knappast försöka att rättfärdiga mig.

Hvad som förefaller dig löjligt är för mig heligt, det må nu vara en abnormitet i min uppfattning, men det är så, och vi skola därför aldrig förstå hvarandra i den punkten. Du liksom hela världen för öfrigt, skall aldrig fatta en sorg, som biter sig fast i ett människohjärta så, att den måste på hvad sätt som helst försöka att se det älskade och saknade föremålet. Det kanske aldrig händer annat än när sorgen träffar i barnaåren, och den gränslösa saknaden icke har någon möjlighet till ersättning, eftersom den förlorade var den enda på jorden. Men hvarför talar jag? Jag tänker icke förödmjuka mig, ty jag anser att jag har varit, om jag också är ensam om min känsla, jag åtminstone — subjektivt taladt — varit i min fulla rätt. Om du icke gifvit vika för en svaghet, skulle du aldrig behöft lida af det. Hade jag varit en drinkare, så hade du troligen förlåtit mig, hade jag varit dig otrogen, så hade du kanske också låtit försona dig, tusen kvinnor göra så, men när jag vill fira mitt requiem på mitt sätt, då är förlåtelsens dörr stängd. Ja, må det vara så. Smärtan tror jag knappt kan blifva större, än den jag lidit under de två sista åren. Jag erkänner min feghet, kanske mitt brott mot dig, då jag icke bekände för dig min lefnads olycka, innan jag frågade, om du ville bli min hustru. Krisen har nu kommit, och jag känner mig nästan lättad af att icke längre behöfva skrymta.

Och vår kärlek! Du har förkastat så många hjärtan, att du kanske icke känner det så tungt att förkasta mitt. Genom en besynnerlig dragning till allt som var starkare och stoltare än jag själf, älskade jag dig just för din stolta och starka natur; nu har du just genom din naturs kraft förmått att trampa på mig, och jag är icke af den sorten, som kan kyssa den fot, som trycker mig ned i stoftet. Jag hoppas snarare att din grämelse och din vrede måtte vara så stora, att smärtans värsta sting därigenom förmildras för dig.

Jag behåller vår lille gosse. Jag förstår, att du icke heller vill se honom, att du vill undvika allt, som påminner om mig.

Inom kort skall allt vara ordnadt. Du skall bara behöfva underteckna ett papper, så är vår skilsmässa laglig. Jag reser till Köpenhamn, och därefter skall jag försvinna ur ditt lif. Jag önskar, att jag icke länge skall kvarstå ens som ett minne, ty jag ville så gärna ha skonat dig för all sorg. Tack, min älskade, för hvad som varit. Jag skall alltid välsigna min fagra hustru, som bara hade det felet, att hon satte mig för högt. Kanske, när många år gått, att du kan tänka på mig med mindre bitterhet än nu.

Walter.»

Efter några dagar kom svaret:

»Kära Walter, jag har verkligen i tre dagar allvarsamt försökt att begrunda vårt framtida förhållande till hvarandra. Jag har ärligt försökt att komma till ett annat resultat, än det ditt bref förutsätter. Döm mig icke hårdt, när jag måste säga dig, att jag misslyckats. Jag kan icke tänka mig ett fortsatt äktenskap med dig. Jag måste beundra för att kunna älska, sådan är min natur.

Ett kan jag lofva dig. Icke ett ord om din hemlighet skall komma öfver mina läppar. Det skall kanske såra dig, när jag säger, att jag skulle för egen del blygas att röja den. Om detta sårar dig, så må det vara det enda straff, jag vill lägga på dig för all den undran, all den skandal vår skilsmässa skall väcka.

Pappa och mamma (pappa ond, mamma i tårar) kalla mig halstarrig och envis. Det nästan roar mig att höra dem, då jag själf känner, hvilket sår jag fått. De ha emellertid lofvat mig att få tillbringa vintern utomlands, till dess värsta sockenpratet tystnat. Jag hoppas, att du nu realiserar din plan att flytta till Stockholm.

Mamma ville gärna taga lilla Len hem till Brobylund, men jag tyckte mig i ditt bref spåra en önskan att själf

behålla honom, och den vill jag icke motsätta mig. Kanske att denna anordning också är bäst för mig.

Farväl, Walter! Tro icke, att jag är fullt så känslolös som jag låter. Jag har aldrig varit van att låta någon dela min sorg, och den vanan är god åtminstone i detta fall.

Ragna.»

»Jag kan väl tänka mig, hvar hon ämnar tillbringa vintern», sade Walter med ett bittert leende, i det han vek ihop brefvet. »Hennes kärlek var ett fyrverkeri, tändt för en festdag. När festen var slut, slocknade solarne. När mörkret kom, var festens föremål glömdt.»

EMMA Bohms koffert stod packad, och hon själf skulle följande dag återvända till Alberga. Året var förlidet och ett par månader därtill. Doktor Pålson hade nämligen bedt Emma stanna till närmare hösten, och som alla tjänarne hade förenat sina böner med hans, så hade Emma låtit öfvertala sig. Det hade bildats ett bolag, som öfvertagit bruket, och den nye disponenten skulle flytta in om ett par veckor.

Inspektor Axelson var uppe i salongen för att taga emot alla nycklarne. Han hade köpt sig ett landtställe några mil bort, men han skulle dröja så länge med att flytta dit, att han kunde öfverlämna kontorsböcker och andra viktiga saker i disponentens händer.

»Skulle ni vilja göra mig en tjänst», sade Emma, sedan de afhandlat hvad som rörde husets angelägenheter, »skulle ni vilja köra mig till kyrkogården?»

»Naturligtvis», sade han.

»Då ringer jag och säger till om trillan.»

Han bockade sig.

Han hade icke sitt vanliga lugna utseende. Det låg något nervöst och oroligt i hans väsen och rörelser. Han gick ned efter sin öfverrock, och Emma kom ut emot honom på trappan med en krans af höstblommor i handen.

De voro tysta under färden. Vägen genom allén var beströdd med ett tjockt lager gula blad, luften var tung och disig, åkrarne voro bara, endast höstsäden lyste bjärtgrön som en spirande förhoppning.

När de kommo fram, gick Emma ensam in, medan herr Axelson stannade för att binda hästen.

Under den korta vägen fram till grafven undrade hon, om det verkligen var sant, att tiden läker och helar. Kanske att tiden icke befattar sig med det onaturliga. Hos henne hade detta års sorg verkat en förändring af hela hennes naturbeskaffenhet. Hon tyckte, att vissa känslor inom henne voro döda. Hon hade i vissa fall blifvit en annan än hon förr var, och det var förlusten af sig själf hon sörjde tillika med förlusten af honom.

Hon lade sakta kransen på grafven. Hvad hade hon icke velat ge för att kunna stryka med handen smeksamt öfver gräset; men hon kunde det icke. När herr Axelson kom fram till henne, satt hon på järnsoffan så blek, att han nästan fruktade, att hon skulle svimma.

»Ja, nu är det ett långt farväl», sade hon. »Jag skall icke mera komma hit. Jag skall på allvar arbeta på att glömma. Jag måste försöka att återfå mitt eget jag. Jag har blifvit en främling för mig själf.»

»Det är sant, att ni har blifvit er mycket olik, fröken Emma.»

»Det finns saker, som bryta en människa», sade hon sakta.

»Får jag tala med er här?» sade han och satte sig bredvid henne. Hans röst lät så upprörd, att hon förvånad såg upp.

»Visst får ni tala vid mig», sade hon.

»Vet ni, har ni icke anat, hvad det var för en börda, jag lade på brukspatron den sista dagen?»

»Nej», sade hon.

»Han förstod, att jag ville flytta därför — därför att jag — att jag älskade er, därför att jag älskat er i flere år.»

»Det är inte möjligt», sade hon.

»Ni tror det inte, därför att jag aldrig lät er ana det. Jag ville ha något bättre att bjuda er, än jag då hade, därför teg jag.»

Han tystnade. Men då hon fortfarande teg, sade han: »Vill ni inte säga något, fröken Emma?»

»Han hade i alla fall inte rätt att bestämma öfver mitt öde, den rätten tillhör mig ensam», sade hon.

Han såg, att hennes tankar fortfarande voro hos den döde, och att hans bekännelse icke gjort något intryck på henne.

»Han tänkte ömt på mig i det sista», sade

han.

»Men icke på mig», sade hon, »det är skillnaden oss emellan. All min uppriktiga kärlek trampade och kränkte han. Det finns ingenting rysligare till än ett självmord.»

»Jo», sade han allvarligt, »det finns något ännu rysligare, och det är, när en svag och felaktig människa icke kan förlåta en annan svag och felaktig människa.»

»Ni slår hårdt, herr Axelson.»

»Ja, det gör jag, och det behöfver ni. Hvarför har ni skänkt bort allt hvad han testamenterade er?»

»Därför att en kränkt kärlek icke kan betalas», sade hon.

»Ni är bitter», sade han. »Gud hjälpe er, fröken Emma. Det är något förfärande i att hysa agg mot en död. Ni går en farlig väg.»

»Jag är mer än bitter», sade hon, »jag är förtviflad. Om jag bara kunde se något hopp för evigheten.»

»Det kan ni inte göra, så länge ni inte själf förlåter. Hvad skall han tänka om er, ifall han nu kan se er, han som var så god och mild.»

»Ja, det är rysligt, hvart jag ser.»

»Jag fruktar, att ni är själfvisk. Nu till exempel. Ni tänker inte ett ögonblick på mig. Man uppfyller icke all rättfärdighet genom att vara god mot fattiga fröken Emma.»

»Nej, det är sant. Jag har grubblat så mycket på sista tiden. Jag förstår ingenting.»

»Förstår ni inte, att också jag lider.»

»Hvad det känns skönt, att någon bannar mig», sade hon, »åh, hvad det känns skönt! Jag tänkte, när jag for hit, att jag skulle tacka er för hela tiden. När man har haft någon att tala med förut — det var ju inte så lång tid — men ändå, man visste att man hade någon, så känns det så förfärligt att ingen ha. Ibland, när jag var riktigt förtviflad däruppe, så tänkte jag att skicka bud på er, ni har varit så snäll beständigt; ibland såg jag på edra ögon, att ni visste hur svårt jag hade det. Fast jag ingenting har sagt, så har jag kännt hur god ni varit, och att ni hade velat hjälpa mig, om ni hade kunnat.»

Tårarna började att strömma utför hennes bleka kinder.

»Ni är så stark, och ni tänker så rätt, men jag är en sådan stackare», snyftade hon.

»Fröken Emma», sade han mycket mildt, »vill ni inte nu, sedan ni ändtligen har förmått er att tala, också försöka att förlåta honom?»

»O, Gud, om jag bara kunde. Tror ni, att jag har tänkt på något annat hela tiden.»

»Ni har burit det för mycket ensam», sade

han.

»Men jag kunde ju inte tala om det. Ingen skulle ha förstått det. Alla skulle ha dömt mig.»

»Ni kunde ha talat med mig. Jag skulle ha förstått er, och aldrig skulle jag dömt er. Kom ihåg, att domen icke ligger i våra händer, fröken Emma.»

»Ack, ni talar så mildt, ni har så stort tålamod med mig. Det känns, som om mitt hjärta smält.»

»Försök nu att kasta er sorg på den, som vill bära den, den ende starke, den har varit alldeles för tung för er.»

»Ja», sade hon, »det har varit en sådan olidlig börda.» Och plötsligt knäböjande vid grafven ropade hon i ett häftigt känsloutbrott, »jag förlåter dig, älskade Henning. Förlåt mig, förlåt mig — förlåt mig!» Hon låg med armen sträckt öfver kullen, som om hon omfamnat den.

Han sade ingenting mer om sina egna önskningar. Han var själf så gripen af det djupt skakande i den kamp, han bevittnat, att han tyckte det nästan var ett brott mot den döde att önska något för egen del. Men i djupet af sitt hjärta visste han, att nu skulle tiden visa henne sin helande och läkande förmåga, nu skulle de båda, som hade en gemensam kärlek och en gemensam saknad, nog finna hvarandra.

Han hjälpte henne upp i åkdonet och svepte ömt schalen om henne, och alldeles tysta foro de mot det hem, som båda nu skulle lämna.

I SJUKHUSETS korridorer sprungo sköterskorna om hvarandra. Man hade gjort platsen så tilltalande som möjligt. Ljus genom de höga fönstren var det öfverflöd på, och efter väggarne stodo rader af krukor med vackra gröna växter. De unga flickorna själfva i sina blå dräkter, sina små hvita, krusgarnerade mössor och sina glada ansikten verkade allt annat än nedtryckande; det var bara bårarne, hvilka då och då buros af hvitklädda karlar genom de grönkantade korridorerna, som med ens kastade lidandets skugga öfver allt hvad som gjorts för att förjaga den.

Läkaren stod i dörren till ett patientrum. »Han kommer om några minuter», sade han till sköterskan, som sysslade därinne. »Jag hade nyss telefonbud. Jag lägger honom särskildt på ert ansvar, fröken. Vi måste kämpa till det yttersta med döden. Det göra vi ju alltid, men han är min vän och dessutom en man, som borde lefva länge. Han har sökt att döfva en stor sorg med hejdlöst arbete, och nu har han dukat under. Ja, ni har ju hört talas om honom.»

»Det har jag,» sade sköterskan. »Jag skall göra mitt yttersta.»

Läkaren kastade ännu en blick på alla hennes anordningar, därefter hördes taktmässiga steg utanför, dörren slogs upp på vid gafvel och patienten bars in. Karlarne hjälptes åt att flytta honom i den färdigbäddade sängen, och sköterskan, som stoppade ned filtarne kring kanterna, lutade sig öfver honom i djup rörelse.

»Jag tror han har svimmat», sade hon till läkaren.

»Vi ska' ge honom något upplifvande. Skynda er.»

Hon hällde några droppar i en sked vatten och gaf honom. Efter några ögonblick slog den sjuke upp ögonen, men hans blick var förvirrad, och han talade sakta och mumlande.

»Hvem vakar här i natt?» sade läkaren.

»Det gör jag.»

»Men ni hör ju egentligen till den öfre afdelningen.»

»Jag har för denna gång fått öfversköterskans tillstånd att byta plats. Jag känner den sjuke.»

Efter några ordinationer gick läkaren, och sköterskan blef ensam.

Hon satte sig på en låg stol vid bädden och betraktade vemodigt det tärda ansiktet, som låg på kudden. När hon så suttit en stund, tog hon handen, som slappt låg på täcket och strök den sakta med sina små händer, och till slut, böjde hon sig ned och kysste den. Han märkte ingenting, hans ögon voro slutna, och han fortfor att hviskande tala förvirrade ord.

Och så gingo dagar och nätter, och det kämpades på allvar med döden. Flere läkare rådgjorde, men den unga sköterskan byttes aldrig ut. Hon sof i länstolen påklädd, och vid den sjukes minsta rörelse var hon färdig att bistå honom.

Slutligen en dag sade läkaren: »Nu börjar jag tro, kära fröken, att vi skola segra ändå, fast det så länge sett hopplöst ut, och nu måste ni klä af er och sofva en natt ordentligt. Jag skall vaka här i ert ställe.»

Det hjälpte inga protester, hon måste gå. Och hon var tacksam, ty mänsklig offervillighet må vara aldrig så stor, mänsklig förmåga af uthållighet har ändå sina gränser.

Då hon återkom på morgonen, nästan än mera trött efter hvilan, sade läkaren leende:

»Den största förhoppning jag hittills sett under den här sjukdomen är, att han alls icke tycktes belåten med mig som vårdare. Han ville knappast ta medicinen af min hand. Nu går jag och sofver.»

Det var tidigt på morgonen, som hon smugit sig tillbaka; nattlampan brann ännu.

Hans ögon följde henne, där hon gick, och slutligen hörde hon hans röst, mindre feberhäftig, mera redig.

»Kom hit», sade han.

Och när hon lutade sig ned öfver bädden sade han sakta: »Det är du, Fanny.»

»Ja», sade hon, »det är jag, Walter.»

»Gå inte ifrån mig», sade han matt.

»Nej, var lugn, jag stannar, så länge du behöfver mig.»

»Jag behöfver dig alltid», sade han. Därefter föllo hans ögon ihop, och han somnade.

Och dagar och nätter gingo åter, och hälsan återkom småningom.

De hade icke talat mycket med hvarandra. Tre år hade förflutit, sedan de sågo hvarandra. Ragna var gift med baron Stjärnfeldt och bodde i Wien, dit baronen blifvit förflyttad. Själf hade Walter stigit högt inom ämbetsmannavärlden. Han hade lefvat stilla och tillbakadraget med sin lilla gosse, som Malin fortfarande vårdade.

»Nu måste jag väl snart lämna sjukhuset», sade Walter en dag. »Ni måste tillåta mig att stiga upp. Jag behöfver komma hem igen, Malin ...»

»Malin har varit här dagligen», sade Fanny, som numera icke fick ägna honom så mycken tid, då nattvaka icke längre behöfdes, »och nästa gång får hon slippa in.»

Hon såg, att han var orolig, och hon hade märkt, att han alltid var orolig, då klockan närmade sig ett. Hon förstod icke detta symptom, hon trodde, att det var en dröjande rest efter sjukdomen.

»Du kommer väl tillbaka i afton», sade han, då hon sakta torkade bort svettdropparna från hans panna. »Du har blifvit dig olik, Fanny.»

»Jag har sett mycket lidande, sedan vi sist träffades.»

»Jag menar icke den förändringen, att du mognat till kvinna. Jag menar att du blifvit så tillbakadragen de sista dagarne. Var icke sådan, Fanny. Tänk på, att jag också har lidit mycket sedan den tiden.»

»Jag vet det», sade hon. »Jag har ofta tänkt på dig.»

När hon beredde sig att gå, sade han ännu en gång: »Du kommer väl tillbaka i afton?»

Han räknade timmarna, till dess hon skulle återkomma. Han såg henne för sig, hur hon gått där och ordnat i rummet natt och dag. Hennes steg hade varit så lätta, hennes rörelser så mjuka och hennes blick, fördjupad af lifvets erfarenheter, hade så ofta hvilat på honom öm och huld som en moders blick. Det låg öfver hela hennes väsen något lugnande och tröstande. Hennes kall hade gifvit henne en mild bestämdhet, så att hennes ord verkade helande på en söndersliten själ, under det hennes blick var full af förståelse och sympati.

Det dröjde så länge, innan hon kom, att redan ronden var förbi, matbrickan uttagen, och hela sjukhuset beredde sig till nattens hvila.

»Jag har dröjt», sade hon, »men jag kunde inte komma förr. Det var en ny patient, som genast måste opereras. Men eftersom jag lofvade dig, ville jag ändå komma, fast det är sent.»

Hon föreföll litet osäker och nervös i sitt

sätt.

»Fanny», sade han, »vill du släcka lampan och sätta dig här. Månen skiner ju in.»

Ute var det vinter med gnistrande stjärnhimmel och klart månsken, som i en bred flod lyste in öfver rummet.

Hon lydde honom utan invändning.

Men då hon kom och satte sig vid bädden, tog han häftigt hennes hand.

»Fanny», sade han. Och då hon hastigt ville draga sin hand tillbaka fortsatte han; »Var inte rädd, Fanny, jag skall ingenting begära af dig, annat än att få göra dig en bekännelse. Lägg din arm här under mitt hufvud, annars kan jag inte tala. Jag måste inbilla mig, att du är moder och syster och maka, allt hvad en kvinna kan vara för en man.»

Och nu i nattens stillhet och halfdunkel med hufvudet på hennes arm, som ett barn, bekände han för henne hela sitt lifs ve och hela sin sönderslitna själs marter och kamp. Hur han efter barndomens fasansfulla upplefvelse gömt Eleonores kläder som heliga skatter undan allas blickar. Hur hans längtan och saknad drifvit honom att sätta på sig dem för att se hennes bild, då de ju voro så lika hvarandra, att han fullkomligt tyckte sig återse henne. Hur denna vana bitit sig fast hos honom, till dess den blifvit ett behof och slutligen en fix idé, som han ej mer kunde behärska. Hur för honom den stunden på dagen varit en helig timme, allt under det han insåg, att det var något abnormt, något som för hvarje utomstående skulle förefalla löjligt och vidrigt. Hur han under de sista ögonblicken af hennes lif lofvat henne att köpa henne de vackraste kläder som kunde fås, och hur han höst och vår börjat känna det som en plikt att uppfylla detta löfte och pryda hennes bild med det smakfullaste han kunde anskaffa. Och tillika med den yttre formen af hans lidande bekände han alla sin själs kval, allt hvad som under hans lif utgjort hans svaghet och hans styrka. Ty en god verkan hade den beständiga känslan af den dödas närhet haft på honom. Den hade bevarat honom från ungdomens laster.

Hon hade setat alldeles tyst utan att afbryta honom med ett ord eller en rörelse, medan han talade. Nu hade han slutat, nu hade han utgjutit för henne hela sin själ, och han erfor en obeskriflig känsla af befrielse.

»Hvad säger du nu, Fanny», sade han. »Hur dömer du mig?»

»Jag säger, att du hela tiden har stridit emot Gud», sade hon sakta. »Du har icke velat låta Gud rå om henne ensam.»

»Jag var själf så ensam», sade han.

»Men från i afton skall du bli en man, Walter», sade hon med sin milda och dock så fasta röst. »En man, som kan bära, hvad Gud lägger på.»

»Skall jag återgå till ensamheten, Fanny?» sade han. »Förstår du inte, hur jag älskar dig. Jag älskar dig som den hopplöse älskar hoppet, som ynglingen älskar oskulden, som mannen älskar sin ungdoms dröm, jag älskar dig som den hand, som kan stödja, som hjärtat, som kan känna. Jag älskar dig som sympatiens uppenbarelse. Skall jag återgå till ensamheten, min älskade?»

»Nej», brast hon ut, »aldrig så länge jag lefver. Jag älskar dig också, som allt det bästa jag vet, och det är bara för mycken lycka, om jag får följa dig lifvet igenom.»

Han strök ömt hennes upphettade kind. »Och du fruktar ingenting?»

»Nej, ingenting», sade hon entusiastiskt, »jag är väl bekant både med kroppens och själens sjukdomar, men du skall bli frisk; jag skall bota dig, jag skall fylla ditt hjärta med kärlek och glädje, så att det inte kan rymma något annat.»

Och efter detta utbrott sveko dem orden. De talade osammanhängande små meningar, alltför glada att förstå

hvarandra så fullt och helt för att behöfva många uttryck. Men när Fanny efter denna oförgätliga halftimme reste sig för att gå, hejdade Walter henne.

»Får jag säga dig ännu någonting mera, Fanny?» sade han.

»Allting, älskade.»

»Men det är något, som du kanske tycker är tråkigt, långtrådigt och pedantiskt.»

»Det gör ingenting», sade hon småleende, »tala du.»

Och med en känsla af obeskriflig trygghet för att aldrig missförstås började han:

»När min lilla gosse föddes, minns jag, att jag hade några dystra tankar om värdelösheten af mitt arbete på jorden. Det är nog kanske så, att vi ämbetsmän tycka oss ha uppfyllt all rättfärdighet och gjort det gagn, vi kunnat göra åt mänskligheten, när vi ärligt och plikttroget sköta vårt ämbete. Men när någonting plötsligt kommer oss att tänka litet djupare eller söka något förblifvande i hvad vi uträtta, och vi märka, att hvad vi ägna oss åt är så föränderligt, att hvad vi utarbetat som mest sinnrikt, helt snart måste förkastas för nya former och nya åsikter, då griper oss ett djupt och nästan förlamande vemod. Man tycker, att alltsammans är så lönlöst.»

»O, Walter», sade hon.

»Ja, vet du, när min lilla Len betraktar mig med sina oskyldiga, undrande ögon, som ville han fråga mig: hvarför kom jag hit till lifvet? då har jag måst vända mig bort för hans blick. Jag har icke vetat, hvad jag skulle svara honom. Men nu vet jag det. Du, och de andra här ha lärt mig det».

»Käraste, hvad kan du lära här?»

»Jo, att en människa måste lefva för något utom sitt speciella kall. Hon måste gifva sin personlighet till barmhärtighet, till tjänst åt sina bröder, helt enkelt till att göra godt. Det skola vi lära lilla Len, du och jag, ty det verket skall bestå, så länge jorden varar. På det sättet kanske man icke kommer att grubbla så mycket på sig själf. Medlidandets väg! Den skall aldrig föråldras, den måste alltid trampas på jorden. Vi skola gå tillsammans på den vägen, Fanny?»

»Men du underskattar väl inte alldeles den personliga lyckan, Walter?» sade hon.

»Den lyckan, att vi slutligen funnit hvarandra», sade han med ett leende, i det han ömt tog hennes hand. »Det är just för att visa dig, hur högt jag skattar den, som jagtalar så här. Vi skola ha samma mål och samma sträfvan. Först i den fullkomliga sympatin kunna vi finna den stora lyckan. Genom att flytta dig till mitt hem skall jag icke taga bort dig från barmhärtighetens tjänst, Fanny.»

Hon lutade sig ned och kysste hans panna.

»Godnatt, min älskade», sade hon. »Tack för i dag. Allra mest tack för detta sista.»